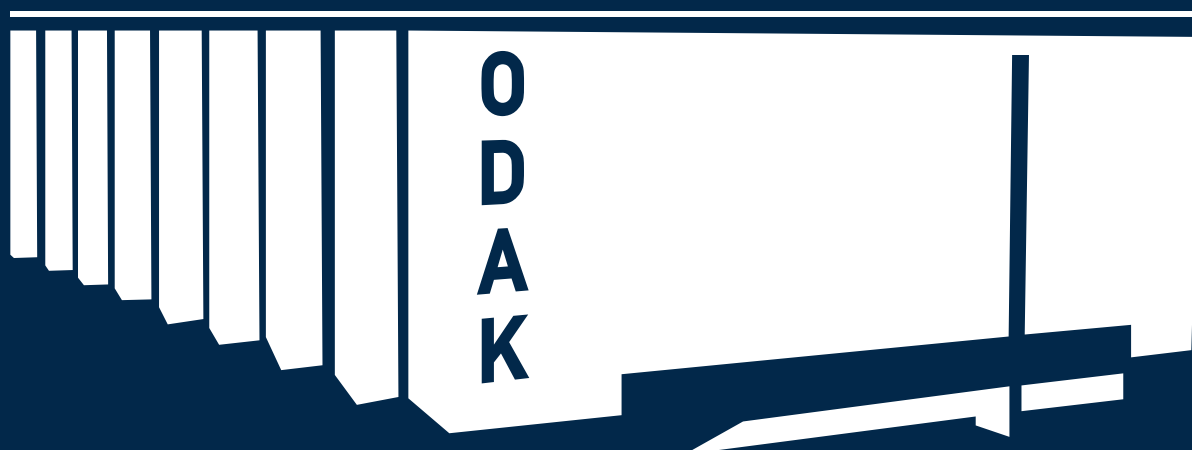

BULLETIN

Oddelenia dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

ROZHODNUTIE SD EÚ O NEPRIAMEJ
DISKRIMINÁCII ZAMESTNANCA, KTORÝ SA STARÁ
O SVOJE ZDRAVOTNE POSTIHNUTÉ DIEŤA

ZADRŽANIE A POMOC OBHAJCU V JUDIKATÚRE ESĽP

AKT O UMELEJ INTELIGENCII

ANALÝZA ROZSUDKU SD EÚ C-280/24 MALICNÍK

SÚDNY SYSTÉM MALTY

DOBROMYSEĽNÝ NADOBÚDATEĽ MAJETKU
V JUDIKATÚRE ESĽP

**BULLETIN Oddelenia dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
odborný recenzovaný právnický časopis**

Vydáva:

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
Oddelenie dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Župné námestie 13, 814 90 Bratislava

Vychádza dvakrát ročne v online verzii.

Zodpovedný redaktor: Barbara Babáková
Korektúra: Barbara Babáková, Slávka Viteková
Grafické spracovanie: Adam Bobro – Mloks, spol.s r.o.

<https://www.nsud.sk/bulletin-odak/>

Toto číslo vyšlo dňa 18.12.2025, ako druhé číslo v roku 2025, 14. ročník.

ISSN 2453-7705

Názory a postoje vyjadrené v príspevkoch sú názormi ich autorov a nemožno ich považovať za názory Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Fotografia na zadnej strane obálky vyobrazuje časť vitráže Vincenta Hložníka, ktorá je umiestnená v budove Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na Župnom námestí č.13 v Bratislave.

ČLÁNKY

Súdny systém Malty	5
Mgr. Katarína Drábiková	
Požiadavka transparentnosti a rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-280/24 Malicník	18
JUDr. Mária Matisová	

LEGISLATÍVA

Nariadenie 32024R1689 Akt o umelej inteligencii.....	31
Mgr. Libuša Žuborová Jánošíková	

Z JUDIKATÚRY

Predbežné otázky predložené súdmi Slovenskej republiky na Súdny dvor Európskej únie	41
JUDr. Martina Rosinová	
Rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie o predbežných otázkach predložených slovenskými súdmi.....	45
JUDr. Martina Rosinová	
Z rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie	67
JUDr. Tatiana Siranko Kanáliková, PhD.	
Rozhodnutia členských štátov nadväzujúce na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie za obdobie: jún – september 2024.....	75
JUDr. Mária Matisová	
Rozhodnutia členských štátov nadväzujúce na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie za obdobie: november 2024 – január 2025	78
JUDr. Mária Matisová	
Rozhodnutia členských štátov nadväzujúce na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie za obdobie: február – marec 2025	82
JUDr. Mária Matisová	
Rozhodnutia členských štátov nadväzujúce na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie za obdobie: apríl – máj 2025	88
JUDr. Mária Matisová	
Zadržanie a pomoc obhajcu v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva.....	93
Mgr. Barbara Babáková	
Vykonávanie dôkazov podľa príručky Európskeho súdu pre ľudské práva	108
Mgr. Barbara Babáková	
Bona fide / dobromyseľný nadobúdateľ majetku.....	113
Mgr. Barbara Babáková	

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, milí čitatelia,

ako je už tradíciou, aj ku koncu tohto roka Vám prinášame zimné číslo *Bulletinu Oddelenia dokumentácie, analytiky a komparatistiky Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky*, ktoré prináša výber najdôležitejších informácií z oblasti európskeho práva.

Toto číslo vychádza v novom grafickom spracovaní, ktoré má ambíciu spríjemniť čítanie a zvýšiť prehľadnosť obsahu. Veríme, že modernizovaný vizuál prinesie čitateľom väčší komfort a zároveň podčiarkne odborný charakter nášho periodika.

V rámci článkov zameraných na súdne systémy Vám tentoraz predstavíme *súdny systém Malty*.

V sekcii venovanej európskej legislatíve sa bližšie zaoberáme nariadením *Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (akt o umelej inteligencii)*, a ktorý je vôbec prvým právnym rámcom pre umelú inteligenciu, ktorý rieši riziká umelej inteligencie a stavia Európu do vedúcej úlohy na celom svete. Cieľom nariadenia je podporiť vývoj a zavádzanie bezpečných a dôveryhodných systémov umelej inteligencie (AI) na jednotnom trhu Európskej únie (ďalej len „EÚ“) v súkromnom aj vo verejnom sektore, a zároveň zabezpečiť zdravie a bezpečnosť občanov EÚ a dodržiavanie základných práv. V akte o umelej inteligencii sa stanovuje jasný súbor pravidiel založených na riziku pre vývojárov a nasadzujúce subjekty umelej inteligencie, pokiaľ ide o konkrétne použitia umelej inteligencie. Akt o umelej inteligencii je súčasťou širšieho balíka politických opatrení na podporu rozvoja dôveryhodnej umelej inteligencie, ktorý zahŕňa aj inovačný balík v oblasti umelej inteligencie a spustenie továrni umelej inteligencie. Tieto opatrenia spoločne zaručujú bezpečnosť, základné práva a umelú inteligenciu zameranú na človeka a posilňujú zavádzanie, investície a inovácie v oblasti umelej inteligencie v celej EÚ.

V časti judikatúra prinášame prehľad podaných a rozhodnutých predbežných otázok, ako aj nadväzujúcich rozhodnutí. Bližšie analyzujeme rozsudok SD EÚ C-280/24 *Malicník*, v ktorom Súdny dvor EÚ zodpovedal tri prejudiciálne otázky položené Krajským súdom v Prešove, týkajúce sa nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách.

Sekcia judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ponúka prehľad rozhodnutí na tému *Zadržanie a pomoc obhajcu*.

V rámci prekladov Príručky judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl.6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z trestnoprávneho hľadiska Vám ponúkame preklad výňatku – *Vykonávanie dôkazov*.

V závere Bulletinu v sekcii Kľúčové témy Európskeho súdu pre ľudské práva sa môžete oboznámiť so zásadnými prípadmi na tému *Bona fide / dobromyseľný nadobúdateľ majetku*.

Prajem Vám príjemné čítanie, inšpiráciu do odbornej práce a v novom roku 2026 veľa zdravia, radosti a úspechov.

S úctou
kolektív Oddelenia dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Súdny systém Malty

ÚVOD

Malta je rozlohou aj počtom obyvateľov najmenší členský štát Európskej únie. Formovanie jej právneho systému a súdnictva výrazne ovplyvnili najmä niektoré etapy z jej bohatej a zaujímavej histórie. V období rokov 1530 až 1798 na Malte vládol rytiersky Rád johanitov, následne sa nakrátko dostala pod francúzsky vplyv. Od roku 1800 bola britskou kolóniou, pričom nezávislosť získala 21. septembra 1964. V tento deň nadobudla účinnosť aj Ústava Malty¹, ktorá nahradila ústavu z roku 1961, a ktorá v znení neskorších zmien a doplnení platí dodnes (ďalej aj „ústava“). Aj po vyhlásení nezávislosti však naďalej zostal hlavou štátu britský panovník, zastupovaný guvernérom. Dňa 13. decembra 1974 Maltu vyhlásili za republiku na čele s voleným prezidentom. Je členom britského Spoločenstva národov (*Commonwealth of Nations*). V roku 2004 vstúpila do Európskej únie.

Britský vplyv sa okrem iného prejavil v tom, že Malta má tzv. zmiešaný právny systém – majúci črty kontinentálneho právneho systému aj *common law*. Veľmi zjednodušene možno povedať, že súkromné právo, najmä občianske hmotné právo, vychádza z kontinentálneho právneho systému a verejné právo (najmä ústavné právo a správne právo) a procesné právo sa približuje skôr systému *common law*.²

Prameňmi práva sú zákony prijímané parlamentom (primárne právne predpisy), ďalej rôzne vykonávacie predpisy ako nariadenia, pravidlá, poriadky, či stanovy (sekundárne právne predpisy) a právo Európskej únie. Najvyššou právnou normou je písaná ústava. Medzi pramene práva patria aj medzinárodné zmluvy; jednou z najvýznamnejších je Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý Malta ratifikovala v roku 1967. V roku 1987 bol zákonom začlenený medzi maltské právne predpisy s tým, že žiadny zákon nesmie byť v rozpore so základnými právami a slobodami ustanovenými v dohovore.³ Doktrína precedensu, typická pre systémy *common law*, sa na Malte neuplatňuje a súdne rozhodnutia nie sú prameňom práva. V praxi sa však súdy spravidla riadia judikatúrou vyšších súdov.

Právne predpisy sa uverejňujú v Úradnom vestníku Malty (*Malta Government Gazette*), a to dvojazyčne – v maltčine a v angličtine.⁴ Anglický jazyk je popri maltčine úradným jazykom.⁵ Podľa čl. 5 ods. 3 ústavy,

¹ [Constitution of Malta](#).

² Malta mala pôvodne kontinentálny právny systém. Počas vyše 150-ročnej britskej nadvlády v ňom boli zavedené prvky *common law*, a to najmä v oblasti verejného práva. Po získaní nezávislosti si Malta zachovala zmiešaný právny systém, pričom v súkromnom práve si ponechala tradičné civilnoprávne inštitúty, ale zároveň akceptovala vplyv moderného *common law*, obzvlášť pokiaľ ide o oblasť obchodného práva. Verejné právo a správne právo sa vyprofilovalo najmä podľa vzoru anglického práva. Maltský právny systém je v súčasnosti podstatne ovplyvnený európskym právom. Základom maltského občianskeho zákonníka prijatého v roku 1868 bol Napoleonov francúzsky občiansky zákonník. Maltské hmotné súkromné právo vychádza teda z rímskoprávnej tradície. Procesné právo a správne právo sa približuje systému *common law*, je však kodifikované. Maltský spravovací a civilný súdny poriadok pochádza už z roku 1865. Zbierka zákonov obsahuje aj kódexy, napríklad občiansky zákonník a obchodný zákonník, ale mnohé súkromnoprávne normy sú obsiahnuté v rozličných osobitných zákonoch v rámci takmer šiestich stoviek tzv. kapitol – primárnych zákonov, ktoré tvoria maltský právny systém. Súdny konaní uplatňujú kontradiktórny postup tak, ako je to typické pre *common law*. Na druhej strane sa v maltskom právnom systéme neuplatňuje doktrína precedensu. Maltské ústavné právo vychádza z britského modelu, ale líši sa od neho okrem iného v tom, že suverenity parlamentu je obmedzená. (pozn. aut.: Podrobnejšie pozri článok SAMMUT, I. Managing Legal Pluralism in the Maltese Legal System: Processes, Driving Forces and Effects, 2022, zdroj použitej literatúry č. 14).

³ Európsky portál elektronickej justície. Vnútroštátne právne predpisy, Malta. [Právne predpisy a judikatúra](#) [online].

⁴ Znenia právnych predpisov sú dostupné v oboch úradných jazykoch aj na internetovej stránke <https://legislation.mt/>

⁵ V tomto článku používame v záujme väčšej zrozumiteľnosti pre čitateľa anglické ekvivalenty oficiálnych maltských názvov inštitúcií a dokumentov.

jazykom súdneho konania je maltčina, používanie anglického jazyka v súdnom konaní však môže upraviť osobitný predpis. Týmto predpisom je zákon o použití anglického jazyka v súdnom konaní⁶, ktorý vymedzuje podmienky, za ktorých možno viesť civilné konanie či trestné konanie v angličtine.

PRÁVNÁ ÚPRAVA SÚDNEJ MOCI

Historické základy dnešného súdneho systému položili už zákony z roku 1814, ktorými sú zákon o zriadení súdov prijatý Vyhlásením č. XV (*Constitution of the Courts of Justice Law, Proclamation XV*) a zákon o najvyššom súde, známy tiež ako Vyhlásenie č. XVI (*Supreme Court of Justice Law, Proclamation XVI*).⁷

Súdna moc je upravená v kapitole VIII ústavy (články 95. až 101C.). Zaujímavosťou je, že práve súdnej moci sa týka aj ostatná novela ústavy, ktorá nadobudla účinnosť len 27. júna 2025. Novoprijatými článkami 101AA. až 101AB. a 101BA. ústavy sa zriadila funkcia tzv. komisára pre štandardy súdnictva (*Commissioner for Standards of the Judiciary*) so zadenovaním jeho právomocí. Ďalšími dôležitými právnymi predpismi týkajúcimi sa súdnej moci sú napríklad spravovací a civilný súdny poriadok⁸, či trestný zákon⁹, ktorý v sebe zahŕňa aj procesnoprávnu úpravu.

SÚSTAVA SÚDOV

V porovnaní s naším súdnym systémom, či systémami vychádzajúcimi z podobnej právnej tradície, sa sústava súdov Malty javí na prvý pohľad ako pomerne komplikovaná. Je to spôsobené jednak rôznorodosťou typov súdnych inštitúcií, keď okrem súdov (*court*) na Malte pôsobia rôzne tribunály (*tribunal*), rady (*board*), zmierovacie súdy (*magistrate court*), a jednak tým, že väčšina súdov má dvojakú právomoc, tzv. nižšiu (*inferior jurisdiction*) a vyššiu (*superior jurisdiction*).

Pokiaľ ide o súdnu hierarchiu, je potrebné uviesť, že na Malte nie je zriadený najvyšší súd v podobe, v akej ho poznáme z väčšiny súdnych systémov. Základné členenie maltských súdov je na tzv. súdy nižšieho stupňa (*Inferior Courts*) a tzv. súdy vyššieho stupňa (*Superior Courts*). Ústavný súd sa zaraďuje medzi súdy vyššieho stupňa.¹⁰ Správne súdnictvo reprezentujú *ad hoc* správne tribunály (*ad hoc administrative tribunals*), Tribunál pre správne preskúmavanie (*Administrative Review Tribunal*) a Odvolací súd.

⁶ *Judicial Proceedings (Use of English Language) Act* [Cap. 189].

⁷ Judiciary Malta. *History* [online]. [cit. 2025-10-31]. <https://judiciary.mt/en/history/>

⁸ *Code of Organization and Civil Procedure* [Cap. 12].

⁹ *Criminal Code* [Cap. 9].

¹⁰ *Pozn. aut.*: Označenie súdy nižšieho stupňa / súdy vyššieho stupňa nevyhnutne o tom, v ktorej inštancii dané súdy spravidla rozhodujú, ale skôr o ich zaradení v rámci hierarchie a o ich obsadení. Možno sa stretnúť s tým, že rôzne dostupné zdroje popisujú maltský súdny systém na základe mierne odlišných kritérií. Napríklad [štúdia Európskej komisie pre efektívnu justíciu \(CEPEJ\)](#), vypracovaná pre účely Porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície za rok 2024 (pozri zdroj použitej literatúry č. 6), opisuje štruktúru súdneho systému nasledovne: „Maltský súdny systém pozostáva celkovo zo 16 súdov, rozdelených na súdy prvej inštancie (stupňa) a súdy druhej inštancie (stupňa). Medzi 4 súdy prvej inštancie so všeobecnou právomocou patria Zmierovací súd (s občianskoprávnou a trestnoprávnou právomocou), Trestný súd a Občianskoprávny súd – prvá komora. Okrem toho existuje 7 špecializovaných prvoinštančných rád a tribunálov, ako napríklad Rada pre reguláciu nájomného, Rada pre pozemkovú arbitráž, Rada pre kontrolu nájmu vidieckych nehnuteľností, Tribunál pre drobné pohľadávky, Občianskoprávny súd – nesporná sekcia, Tribunál pre správne preskúmavanie a Súd pre mladistvých. Ústavný súd slúži ako špecializovaný druhoinsančný súd. Systém funguje na dvoch úrovniach právomoci, pričom druhá inštancia je najvyššou. Existujú 4 druhoinsančné súdy so všeobecnou právomocou.“

Miestna príslušnosť súdov sa odvíja od geografických podmienok. Maltské územie je tvorené súostrovím, pričom obývané sú tri najväčšie ostrovy Malta, Gozo a Comino. Súd vyšieho stupňa majú v zásade príslušnosť pre celé územie štátu. Sídli v hlavnom meste Valletta, a to všetky v jednej budove. Súd nižšieho stupňa sú zriadené s príslušnosťou osobitne pre ostrov Malta (so sídlom vo Vallette) a osobitne pre ostrovy Gozo a Comino (so sídlom vo Victorii, hlavnom meste ostrova Gozo).¹¹

SÚDY NIŽŠIEHO STUPŇA (*INFERIOR COURTS*)

Ad hoc správne tribunály (*ad hoc administrative tribunals*) a Tribunál pre správne preskúmavanie (*Administrative Review Tribunal*)

Pod vplyvom britskej právnej tradície na Malte v minulosti pôsobili rozličné *ad hoc* správne tribunály, ktoré rozhodovali o agende ustanovenej rôznymi osobitnými zákonmi (ich počet sa blížil až k 200¹²). Väčšina z nich bola s účinnosťou od 1. januára 2009 nahradená Tribunálom pre správne preskúmavanie, ktorý bol zriadený podľa § 5 zákona o správnom súdnictve¹³. Na tribunáli rozhoduje samosudca, tzv. predseda (*Chairperson*), ktorého vymenúva prezident na funkčné obdobie 4 rokov z radov (emeritných) sudcov alebo (emeritných) zmierovacích sudcov.¹⁴ Prezident môže vymenovať viacerých predsedov a môže rozhodnúť o zriadení rôznych sekcií tribunálu.

Tribunál preskúma správne akty vydávané orgánmi verejnej správy, pričom sa zaoberá skutkovými otázkami a právnymi otázkami.¹⁵ O odvolaní proti rozhodnutiam Tribunálu pre správne preskúmavanie rozhoduje Odvolací súd.

Tribunál pre drobné pohľadávky (*Small Claims Tribunal*)

Ako vyplýva z názvu, Tribunál pre drobné pohľadávky rozhoduje v prvej inštancii o občianskoprávných nárokoch, ktoré nepresahujú hodnotu 5 000 €. Na tomto tribunáli rozhoduje tzv. arbiter (*Adjudicator*). Arbitri sú vymenúvaní z radov advokátov na funkčné obdobie 5 rokov. Odvolanie proti rozhodnutiu tribunálu je prípustné v prípadoch upravených zákonom a rozhoduje o ňom samosudca Odvolacieho súdu.

Súd pre mladistvých (*Juvenile Court*)

Súd pre mladistvých rozhoduje ako súd prvej inštancie o obžalobách proti mladistvým do 16 rokov a v ďalších konaniach, ktoré sa týkajú mladistvých. Rozhoduje aj o námietkach proti nariadeniu ministra sociálnych vecí o prevzatí mladistvého do úradnej starostlivosti. O odvolaní proti rozhodnutiam Súdu pre mladistvých rozhoduje samosudca Odvolacieho trestného súdu.

¹¹ Pozn. aut.: Niektoré sudy nižšieho stupňa môžu zasadať aj v iných mestách.

¹² HERRERA, J. The Administrative Review Tribunal. In: *Times of Malta* [online]. 2010-11-19 [cit. 2025-10-31]. ISSN 1607-1867. Dostupné na: <https://timesofmalta.com/article/the-administrative-review-tribunal.336842>.

¹³ *Administrative Justice Act* [Cap. 490].

¹⁴ Ustanovenie § 8 ods. 3 a ods. 4 zákona o správnom súdnictve.

¹⁵ Ustanovenie § 7 ods. 1 zákona o správnom súdnictve.

Miestne tribunály (*Local Tribunals*)

Na ostrovoch Malta a Gozo pôsobí 10 miestnych tribunálov, ktoré rozhodujú o drobných správnych priestupkoch a vo veciach porušenia predpisov miestnej správy.¹⁶ Na miestnom tribunáli rozhoduje súdny komisár (*Commissioner of Justice*), odvolania proti jeho rozhodnutiam sa podávajú na Zmierovací súd (v rámci jeho trestnoprávnej právomoci).

Ďalšie tribunály a rady

Súčasťou maltského justičného systému sú aj ďalšie orgány, tzv. rady, ktoré majú rozhodovaciu právomoc vo vymedzených oblastiach. Spravidla sú upravené osobitnými zákonmi a rozhodujú na nich zmierovací sudcovia, prípadne advokáti. Patria medzi ne napríklad:

- Rada pre reguláciu nájomného (*Rent Regulation Board*), ktorá prejednáva otázky týkajúce sa nájomného za prenájom nehnuteľností;
- Rada pre pozemkovú arbitráž (*Land Arbitration Board*), ktorá rozhoduje o otázkach spojených s verejnými pozemkami;
- Rada pre kontrolu nájmu vidieckych nehnuteľností (*Rural Leases Control Board*), ktorá rozhoduje vo veciach nájmu poľnohospodárskej pôdy a nehnuteľností.

Zmierovací súd (*Court of Magistrates*)

Zmierovací súd má právomoc v dvoch základných oblastiach, a to občianskoprávnej a trestnoprávnej. Existuje zmierovací súd pre ostrov Malta, ktorý zasadá v hlavnom meste Valletta a zmierovací súd pre ostrov Gozo, ktorý zasadá vo Victorii (prípadne na iných miestach)¹⁷.

V rámci **občianskoprávnej agendy** Zmierovací súd pre Maltu prejednáva právne veci s hodnotou peňažného nároku od 5 000 € do 15 000 €¹⁸.

Zmierovací súd pre Gozo v rámci nižšej občianskoprávnej právomoci rozhoduje veci s hodnotou sporu od 5 000 € do 15 000 €. V rámci vyššej právomoci prejednáva a rozhoduje právne veci, ktoré na ostrove Malta patria do právomoci Občianskoprávneho súdu.

Zmierovací sudca rozhoduje ako samosudca. Proti rozhodnutiam Zmierovacieho súdu sa možno odvolať na Odvolací súd.

V rámci **trestnoprávnej agendy** koná Zmierovací súd pre Maltu a Zmierovací súd pre Gozo ako súd prvého stupňa (*Court of Criminal Jurisdiction*):

- o priestupkoch podľa trestného zákona;
- o trestných činoch, za ktoré je možné uložiť rovnaký trest ako za priestupok, peňažný trest alebo trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou dva roky;

¹⁶ Courts Services Agency. *The Courts* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://courts.gov.mt/the-courts/>

¹⁷ Ustanovenie § 412 ods. 3 trestného zákona.

¹⁸ Ustanovenie § 47 ods. 1 spravovacieho a civilného súdneho poriadku.

- so súhlasom generálneho prokurátora o trestných činoch, za ktorý zákon ukladá trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby dva roky a hornou hranicou neprevyšujúcou dvanásť rokov, ak proti tomu obžalovaný nevznesie námietku.

Vo veciach trestných činov, ktoré – vzhľadom na svoju vyššiu závažnosť – nespádajú do rozhodovacej právomoci Zmierovacieho súdu, pôsobí tento súd ako tzv. vyšetrovací súd (*Court of Criminal Inquiry*).¹⁹ Vyšetrovanie slúži na to, aby mal obvinený pre účely svojej obhajoby zabezpečený úplný prístup k dôkazom prokuratúry. Počas vyšetrovania Zmierovací súd nerozhoduje o vine či nevine obvineného, iba prijíma dôkazy od prokuratúry a ustanovuje potrebných znalcov, ak to požaduje prokuratúra, prípadne samotný obvinený. Po ukončení vyšetrovania generálny prokurátor buď podá obžalobu (na trestný súd), alebo, ak je za trestný čin ustanovený trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou dvanásť rokov, vráti spis Zmierovaciemu súdu, ktorý o ňom bude konať, ale už v rámci svojej rozhodovacej právomoci.²⁰

Proti rozhodnutiam Zmierovacieho súdu sa možno odvolať na Odvolací trestný súd, na ktorom bude rozhodovať samosudca.

Zmierovací súd je v rámci svojej trestnoprávnej agendy príslušný prejednávať aj odvolania proti rozhodnutiam miestnych tribunálov.

SÚDY VYŠŠIEHO STUPŇA (*SUPERIOR COURTS*)

Medzi súdy vyššieho stupňa sa na Malte zaraďuje päť súdov: Ústavný súd; Odvolací súd; Odvolací trestný súd; Občianskoprávny súd a Trestný súd. Ako bolo uvedené vyššie, najvyšší súd na Malte nie je zriadený. Úlohy, ktoré v iných krajinách štandardne plnia najvyššie súdy, preberajú v závislosti od agendy súdy vyššieho stupňa, najmä Ústavný súd, Odvolací súd a Odvolací trestný súd.

Občianskoprávny súd (*Civil Court*)

Občianskoprávny súd sa delí na viacero sekcií:

- **sekcia pre rodinné právo** (*Family Section*),
- **nesporová sekcia** (*Voluntary Jurisdiction Section*),
- **prvá komora občianskoprávneho súdu** (*First Hall / General Jurisdiction Section*),
- **obchodnoprávna sekcia** (*Commercial Section*),
- **sekcia vymáhania majetku** (*Asset Recovery Section*).

Sekcia pre rodinné právo prejednáva veci a rozhoduje v konaniach týkajúcich sa okrem iného manželstva, registrovaného zväzku, určovania otcovstva, rodičovských práv a povinností a starostlivosti o maloletých.

Prvá komora občianskoprávneho súdu rozhoduje v prípadoch (sporocho) týkajúcich sa vecných práv, peňažných nárokov presahujúcich hodnotu 15 000 €, ďalej vo veciach ústavnoprávnej povahy a ďalších veciach ustanovených zákonom.

¹⁹ Ustanovenie § 389 a nasl. trestného zákona.

²⁰ Judiciary Malta. *The Magistrates* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/the-magistrates/>

Obchodnoprávna sekcia vykonáva rozhodovaciu právomoc vo veciach spojených s obchodnými spoločnosťami, hospodárskou súťažou a v niektorých konaniach týkajúcich sa práv spotrebiteľov.

Sekcia vymáhania majetku sa zaoberá činnosťou týkajúcou sa navrátenia výnosov z trestnej činnosti a zaistovania majetku mimo trestného konania.

Nesporová sekcia rozhoduje v mimosporových veciach, napríklad v otázkach osvojenia, statusu maloletého a poručníctva, opatrovníctva, spôsobilosti na právne úkony, či v dedičských veciach.²¹

Občianskoprávny súd prejednáva v prvej inštancii občianskoprávne, obchodnoprávne a rodinnoprávne veci, ako aj administratívne veci, ktoré nepatria do právomoci správnych tribunálov. Súdom druhej inštancie je Odvolací súd, ktorý v tomto prípade rozhoduje v trojčlenných senátoch.

Prvá komora Občianskoprávneho súdu má aj ústavnoprávnu kompetenciu. Rozhoduje o sťažnostiach na porušenie ľudských práv a základných slobôd zaručených ústavou a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Taktiež je príslušná na výklad ústavy a na rozhodovanie o súlade zákonov s ústavou. Súdom druhej inštancie pre rozhodnutia v rámci ústavnoprávnej agendy je Ústavný súd.

Odvolací súd (*Court of Appeal*)

Právomoc Odvolacieho súdu sa delí na nižšiu a vyššiu. V rámci nižšej právomoci rozhoduje o odvolaniach proti rozsudkom vydaným súdmi nižšieho stupňa a rôznymi tribunálmi a radami. V rámci vyššej právomoci prejednáva odvolania proti rozsudkom súdov vyššieho stupňa a tribunálov v špecifických prípadoch.²²

Odvolací súd zasadá v senáte zloženom z troch sudcov, keď rozhoduje o odvolaniach proti rozsudkom Občianskoprávneho súdu a ako samosudca, keď prejednáva odvolania proti rozhodnutiam Zmierovacieho súdu (vydaným v rámci jeho civilnej právomoci). Odvolací súd je tiež príslušný na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam viacerých tribunálov, spravidla vtedy ide o mimoriadne opravné prostriedky.²³

Trestný súd (*Criminal Court*) a porota

Trestný súd prejednáva a rozhoduje trestné veci, ktoré nepatria do právomoci Zmierovacieho súdu alebo vykonáva konanie o zločinoch, za ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť rokov. V týchto veciach spravidla rozhoduje sudca spolu s **porotou** zloženou z predsedu (*Foreman*) a ôsmich porotcov (*Jurors*). Porotcovia sa vyberajú zo zoznamu, ktorý sa zostavuje každoročne z občanov Malty vo veku od 21 rokov, ktorí sú bezúhonní a spĺňajú ďalšie zákonom stanovené podmienky. Zoznam potenciálnych predsedov poroty sa vedie osobitne, keďže predsedom poroty môže byť len osoba, ktorá už má skúsenosť s účasťou v porote. V rámci predbežného výberu sa zo zoznamu náhodne zvolí väčší počet osôb, z ktorého následne môžu strany konania námietkami vylúčiť konkrétne osoby, kým sa nedosiahne požadovaný počet členov poroty, prípadne ich náhradníkov. Porota rozhoduje o vine obžalovaného. Na prijatie rozhodnutia poroty (verdiktu) nie je potrebná jednomyselnosť, postačuje väčšina

²¹ Judiciary Malta. *The Judges* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/the-judges/>

²² Judiciary Malta. *The Judges* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/the-judges/>

²³ Courts Services Agency. *The Courts* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://courts.gov.mt/the-courts/>

šiestich hlasov.²⁴ Trestný súd prejednáva aj veci, v ktorých generálny prokurátor rozhodol, že obžaloba bude podaná na tento súd, alebo si tento súd zvolil samotný obžalovaný.²⁵

Odvolací trestný súd (*Court of Criminal Appeal*)

Odvolací trestný súd, podobne ako Odvolací súd, rozhoduje na dvoch úrovniach. V rámci nižšej právomoci zasadá ako samosudca a prejednáva odvolania proti rozsudkom súdov nižších stupňov.

V rámci vyššej právomoci rozhoduje v trojčlennom senáte o odvolaniach proti rozsudkom Trestného súdu.

Ústavný súd (*Constitutional Court*)

Rozhoduje ako odvolací súd v právnych veciach týkajúcich sa údajného porušenia základných práv, výkladu ústavy a neplatnosti zákonov. Má originárnu právomoc rozhodovať o členstve v Snemovni reprezentantov a v agende súvisiacej s voľbami do Snemovne reprezentantov.

V druhej inštancii Ústavný súd rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam prvej komory Občianskoprávného súdu v ústavnoprávných otázkach.

Ústavný súd rozhoduje ako trojčlenný senát, zložený zo sudcov.²⁶ Predsedom Ústavného súdu je z titulu svojej funkcie tzv. najvyšší sudca (pozri nižšie v texte) a ďalšími členmi sú sudcovia, ktorí spĺňajú podmienky pridelenia na vybrané súdy vyššieho stupňa.

PREDSTAVITELIA SÚDNEJ MOCI

Súdna moc (*Judiciary*) tvorí aj na Malte jeden z troch základných pilierov štátnej moci. Je upravená v VIII. hlavě maltskej ústavy a pod týmto pojmom sú zahrnuté jednak súdy (ako inštitúcie), jednak sudcovia (ako predstavitelia súdnej moci).

Pri pomenovaní sudca je však v kontexte maltského súdneho systému potrebné sa najskôr pristaviť. Rozlišuje sa totiž medzi pojmami sudcovia (*Judges*) a zmierovací sudcovia (*Magistrates*). V právnych textoch sa tieto pojmy preložené do slovenčiny môžu objaviť aj v iných variantoch: sudcovia súdov vyššieho stupňa (*Judges*) a sudcovia súdov nižšieho stupňa (*Magistrates*). Pre účely článku budeme používať pojmy sudca a zmierovací sudca.

V maltskom súdnom systéme vykonávajú rozhodovaciu právomoc, najmä na nižších stupňoch súdnictva, rôzne ďalšie subjekty, ako napríklad súdni komisári (*Commissioners for Justice*), arbitri (*Adjudicators*), rozhodcovia (*Arbitrators*) či asistenti zmierovacieho sudcu (*Assistants sitting with the Magistrate*), ale len sudcovia a zmierovací sudcovia sú považovaní za členov súdnej moci (v užšom zmysle).

²⁴ Ustanovenia § 467 – 468 a ustanovenia § 603 – 619 trestného zákona.

²⁵ Judiciary Malta. *The Judges* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/the-judges/>

²⁶ Courts Services Agency. *The Courts* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://courts.gov.mt/the-courts/>

Členov súdnej moci vymenúva prezident na základe odporúčania Výboru pre menovanie sudcov (*Judicial Appointments Committee*), ustanoveného článkom 96 A. ústavy. Pri svojej rozhodovacej činnosti sú ne-stranní a nezávislí, nemôžu byť vystavení žiadnej forme priameho či nepriameho nátlaku, zasahovania, či vplyvu. Nesmú komunikovať so sporovými stranami, ich právnymi zástupcami, či s prokurátormi. Pokiaľ sa ich niekto pokúsi kontaktovať, musia takúto komunikáciu zverejniť na pojednávaní a oznámiť prezidentovi republiky.

Na základe ústavnoprávnych reforiem z roku 2020 sa posilnila nezávislosť súdnej moci, okrem iného tým, že sa zrušila úloha parlamentu, teda zákonodarnej moci, pri odvolávaní sudcov a zmierovacích sudcov. Disciplinárna právomoc, vrátane možnosti uložiť najprísnejšiu disciplinárnu sankciu – odvolanie z funkcie sudcu – aktuálne prináleží Komisii pre správu súdnictva (*Commission for the Administration of Justice*).

Koncepcia trestnoprávnej sudcovskej imunity sa na Malte neuplatňuje.²⁷

K problematike predstaviteľov súdnej moci dávame do pozornosti aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 20. apríla 2021 vo veci [C-896/19](#) – Republika, ktorá sa týkala súladu ustanovení maltskej ústavy, upravujúcich postup vymenovania sudcov, s právom Európskej únie.

Najvyšší sudca (*Chief Justice*)

Ako sme uviedli vyššie, na Malte najvyšší súd nie je zriadený ako samostatná inštitúcia. Preto v zásade nemožno hovoriť ani o predsedovi najvyššieho súdu. Paradoxne, aj napriek tomu maltský súdny systém využíva pre funkciu osoby na čele maltskej súdnej hierarchie pomenovanie *Chief Justice*, ktorým sa v iných štátoch označuje práve predseda najvyššieho súdu.

Nositeľ tejto funkcie je zároveň predsedom ústavného súdu, predsedom Odvolacieho súdu (v rámci jeho vyššej právomoci) a predsedom Odvolacieho trestného súdu (v rámci jeho vyššej právomoci). Taktiež je *ex officio* podpredsedom Komisie pre správu súdnictva (*Commission for Administration of Justice*) a predsedom Výboru pre menovanie sudcov. V rôznych kontextoch (napríklad v rozhodnutiach Súdneho dvora Európskej únie) sa preto môžeme stretnúť aj so slovenským prekladom pojmu *Chief Justice* ako „predseda ústavného súdu“ alebo „predseda odvolacieho súdu“, v závislosti od toho, o ktorý súd v konkrétnom prípade ide. Pre účely tohto článku budeme používať pojem „najvyšší sudca“.

Najvyššieho sudcu vymenúva prezident na základe rozhodnutia Snemovne reprezentantov, ktoré musí prijať minimálne dvojtretinová väčšina poslancov. Najvyšší sudca zostáva vo funkcii až do úspešného zvolenia svojho nástupcu.

Najvyšší sudca dáva odporúčanie prezidentovi republiky, ktorý rozhoduje o prideľovaní sudcov a zmierovacích sudcov na konkrétne súdy alebo ich sekcie. Najvyšší sudca následne zodpovedá za prideľovanie vecí sudcom a zmierovacím sudcom v rámci jednotlivých súdov a rozhoduje v prípade kompetenčných sporov medzi nimi. Rozhoduje o pridelení veci inému sudcovi alebo zmierovaciemu sudcovi, ak je pôvodný sudca či zmierovací sudca z prejednávania veci vylúčený. Ak by bol vylúčený samotný najvyšší sudca, o pridelení veci patriacej do právomoci súdov vyššieho stupňa rozhodne vyšší správny sudca (*Senior Administrative*

²⁷ Government of Malta, Ministry for Foreign and European Affairs. *Rule of Law Malta's Input to the 2021 European Rule of Law Annual Report* [online]. 2021 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: https://commission.europa.eu/document/download/ec3fa409-9fd7-44af-b1ec-92d2c181927f_en?filename=mt-input.pdf

Judge) a o pridelení veci patriacej do právomoci súdov nižšieho stupňa rozhodne hlavný zmierovací sudca (*Senior Magistrate*).²⁸

Najvyšší sudca plní aj ďalšie úlohy typicky spojené s funkciou riadiaceho orgánu v súdnictve. V prípade, že z akejkoľvek príčiny nemôže vykonávať svoju funkciu alebo tento post nie je obsadený, prezident republiky na návrh predsedu vlády poverí vykonávaním funkcie niektorého zo sudcov.²⁹

Sudcovia (*Judges*)

Sudcovia rozhodujú na vyšších súdoch s občianskoprávnou, trestnoprávnou a ústavnoprávnou právomocou.

Podmienkou vymenovania za sudcu je vykonávanie povolania advokáta alebo funkcie zmierovacieho sudcu na Malte po dobu najmenej dvanástich rokov. Samozrejme, môže ísť aj o alternáciu týchto dvoch profesií v danom období.

Funkcia sudcu je doživotná a sudcu možno odvolať len rozhodnutím komisie pre správu súdnictva. Proti rozhodnutiu je prípustné odvolanie, o ktorom rozhoduje ústavný súd. Ústava zakotvuje povinný dôchodkový vek sudcu, a to 65 rokov, ale sudca môže pred dosiahnutím tejto vekovej hranice informovať najvyššieho sudcu a prezidenta republiky o tom, že má záujem zotrvať vo funkcii do veku 68 rokov.

Ďalšou zo záruk nezávislosti a nestrannosti sudcov je nemožnosť znížiť ich plat.

Predtým, ako sa sudca ujme funkcie, musí zložiť a podpísať prísahu vernosti podľa ústavy a úradnú prísahu podľa spravovacieho a civilného súdneho poriadku.

Maltskí sudcovia sú formálne titulovaní ako vážený pán sudca (*Honourable Mr Justice*) a sudkyne ako vážená pani sudkyňa (*Honourable Madam Justice*), za oslovením nasleduje meno a priezvisko. Tento titul im priznal britský kráľ Juraj VI. v roku 1940. Najvyššiemu sudcovi prináleží oslovenie „Jeho ctihodnosť“ (*His Honour*).

Najvyšší sudca vymenováva spomedzi sudcov predsedov jednotlivých sekcií súdov.³⁰

V súčasnosti na Malte pôsobí 25 sudcov.³¹

Zmierovací sudcovia (*Magistrates*)

Podmienkou pre vymenovanie do funkcie zmierovacieho sudcu je vykonávanie advokátskej praxe na Malte v trvaní minimálne sedem rokov. Zmierovací sudcovia majú, podobne ako sudcovia, záruku, že ich mzdu nemožno znižovať, čo prispieva k ich nestrannosti a nezávislosti pri výkone funkcie. Rovnako aj oni môžu byť odvolaní iba na základe rozhodnutia Komisie pre správu súdnictva, proti ktorému je prípustné odvolanie na ústavný súd.

²⁸ Judiciary Malta. *The Chief Justice* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/the-chief-justice/>

²⁹ Článok 98 ods. 1 ústavy.

³⁰ Judiciary Malta. *The Judges* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/the-judges/>

³¹ Podľa zoznamu sudcov, zverejneného na internetovej stránke <https://judiciary.mt/en/the-judges/> ku dňu 31.10.2025.

Zmierovací sudcovia rozhodujú na súdoch nižšieho stupňa, tiež na rôznych radách a v prípade Zmierovacieho súdu pre Gozo rozhodujú v rámci vyššej právomoci tohto súdu (ktorá zodpovedá niektorým súdom vyššieho stupňa pre Maltu).

Zmierovací sudcovia vykonávajú tiež funkciu tzv. vyšetrojúceho sudcu. Ak zmierovací sudca dostane oznámenie o trestnom čine, za ktorý je ustanovený trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby tri roky a objekt trestného činu je ešte stále ohrozený, môže nariadiť vyšetrovanie, ktoré sa nazýva pojmom *in genere*. Hlavným účelom tohto vyšetrovania je zabezpečenie dôkazov o spáchaní trestného činu, ktoré môžu byť následne použité, keď vyšetrovanú osobu obžalujú. Vyšetrojúci sudca môže ustanoviť rôznych znalcov. Po ukončení vyšetrovania vyšetrojúci sudca vypracuje záverečnú správu (tzv. *procès-verbal*), ktorú spolu so zhromaždenými dôkazmi zašle generálnemu prokurátorovi na ďalší procesný postup. Vyšetrovanie *in genere* je tajné a nevylučuje nezávislé policajné vyšetrovanie trestného činu.³²

Zmierovací sudca skladá prísahu vernosti a úradnú prísahu pred tým, než sa ujme svojej funkcie.

Od roku 2007 môže najvyšší sudca vymenovať niektorého zo zmierovacích sudcov za tzv. hlavného zmierovacieho sudcu (*Senior Magistrate*). V súčasnosti v krajine pôsobí 30 zmierovacích sudcov, vrátane hlavnej zmierovacej sudkyne.³³

SÚDNE ODDELENIE A ASISTENTI SUDCOV

Ekvivalent nášho súdneho oddelenia, na Malte nazývaný ako súdny tím (*Judicial Team*), bol vytvorený s cieľom zefektívniť prácu sudcov. V minulosti totiž sudcovia či zmierovací sudcovia nemali pridelených stálych spolupracovníkov, ale využívali služby tých zamestnancov, ktorí boli v konkrétny deň k dispozícii podľa rozvrhu.

V súčasnosti je zloženie súdneho oddelenia stále a za jeho prácu zodpovedá konkrétny sudca či zmierovací sudca, pričom tajomník (*Registrar*) a riaditeľ správy súdov (*Director General*)³⁴ majú vo vzťahu k členom súdneho oddelenia určité pracovnoprávne oprávnenia. Súdne oddelenie najčastejšie pozostáva zo zástupcu tajomníka (*Deputy Registrar*), zapisovateľky (*court clerk*; prípadne *clerk of the chamber*, *clerk at the Registry*), asistenta sudcu (*Judicial Assistant*), právnik (*Court Attorney*), súdneho doručovateľa a vodiča. Prácu súdneho oddelenia, s výnimkou asistenta sudcu a právnik, koordinuje zástupca tajomníka.

Asistenti sudcov sú právnicki, ktorí pomáhajú sudcom pri výkone ich funkcie. Môžu byť zamestnaní na čiastočný alebo plný pracovný úväzok. Vymenúva ich prezident republiky na základe výsledkov výberového procesu, ktorý uskutočňuje komisia zložená zo sudcov a jedného člena menovaného Komisiou pre verejnú službu (*Public Service Commission*).

Asistent sudcu pred nástupom do funkcie taktiež skladá prísahu, podobne ako sudca. O pridelení asistenta sudcu na konkrétny súd, prípadne ku konkrétnemu sudcovi alebo zmierovaciemu sudcovi rozhoduje

³² Ustanovenie § 546 a nasl. trestného zákona.

Judiciary Malta. *The Magistrates* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/the-magistrates/>

³³ Podľa zoznamu zmierovacích sudcov, zverejneného na internetovej stránke <https://judiciary.mt/en/the-magistrates/> ku dňu 31.10.2025.

³⁴ Pozn. aut.: Funkcia riaditeľa správy súdov je zriadená osobitne na ministerstve spravodlivosti a osobitne pre sudy a tribunály na ostrove Gozo.

najvyšší sudca. Asistent sudcu vykonáva prácu podľa pokynov príslušného sudcu. Má napríklad právomoc predvolávať svedkov na výsluch či nariaďovať predloženie listín. Ďalšie povinnosti a kompetencie asistentov sudcov upravuje spravovací a civilný súdny poriadok.

KOMISIA PRE SPRÁVU SÚDNICTVA (COMMISSION FOR THE ADMINISTRATION OF JUSTICE)

Komisia pre správu súdnictva (*d ďalej aj „komisia“*) bola zriadená na základe článku 101A. ústavy v roku 1994. Má 9 členov³⁵; z toho 3 sa jej súčasťou stávajú *ex offo*: na čele komisie je prezident republiky, jej podpredsedom je najvyšší sudca a ďalším členom je predseda advokátskej komory. Komisiu dopĺňa 6 členov volených na štvorročné funkčné obdobie (opätovné zvolenie je prípustné), a to nasledovne:

- dvoch členov si spomedzi seba volia sudcovia súdov vyššieho stupňa;
- dvoch členov si spomedzi seba volia zmierovací sudcovia;
- jedného člena vymenúva predseda vlády a jedného člena vymenúva líder opozície; podmienkou vymenovania je, aby išlo o osobu vo veku minimálne 45 rokov, ktorá je rešpektovaná verejnosťou pre svoju morálnosť a integritu.

Členstvo v komisii je nezlučiteľné s funkciou ministra, poslanca alebo predstaviteľa miestnej správy. Členovia komisie sú pri výkone funkcie nezávislí a môžu byť odvolaní len za podmienok taxatívne určených ústavou. Pri komisii pôsobí tajomník komisie.

V rámci komisie sú zriadené tri výbory:

- výbor pre menovanie sudcov (*Judicial Appointments Committee*);
- výbor pre sudcov súdov vyššieho stupňa a sudcov súdov nižšieho stupňa (*Committee for Judges and Magistrates*);
- výbor pre advokátov a prokurátorov (*Committee for Advocates and Legal Procurators*).

Úloha **výboru pre menovanie sudcov** vyplýva priamo z jeho názvu. Bol zriadený podľa článku 96A. ústavy a jeho členmi sú:

- najvyšší sudca; ktorý aj predsedá výboru,
- generálny prokurátor;
- generálny audítor;
- komisár pre správne vyšetrovanie (ombudsman) a
- predseda advokátskej komory.

Výbor pre sudcov súdov vyššieho stupňa a sudcov súdov nižšieho stupňa bol zriadený podľa článku 101B. ústavy na vykonávanie disciplinárnej právomoci nad predstaviteľmi súdnictva. Skladá sa z troch členov, ktorí sú volení spomedzi predstaviteľov súdnictva, nemôžu však zároveň byť členmi komisie. Platí pritom pravidlo, že v disciplinárnom konaní proti sudcovi súdu nižšieho stupňa sú dvaja z troch členov sudcami súdov nižšieho stupňa a v disciplinárnom konaní proti sudcovi súdu vyššieho stupňa sú dvaja z troch členov sudcami súdov vyššieho stupňa.

Výbor pre advokátov a prokurátorov vykonáva právomoci vo vzťahu k uvedeným právnickým profesiám a zaoberá sa sťažnosťami na pochybenia a na nevhodné správanie advokátov alebo prokurátorov pri vý-

³⁵ Pozn. aut.: Podľa doslovného znenia článku 101A. ods. 1 ústavy, komisia pre správu súdnictva pozostáva z prezidenta, ktorý je jej predsedom a 9 ďalších členov. Napriek tomu je skutočný počet členov 9, nie 10.

kone ich činnosti. V prípade, ak dospeje k záveru, že došlo k disciplinárnemu previneniu, navrhuje alebo ukladá disciplinárne sankcie. Odvolacím orgánom je komisia.³⁶

Komisia plní nasledovné úlohy:

- dohliada na činnosť súdov vyššieho stupňa a súdov nižšieho stupňa a navrhuje ministrovi spravodlivosti odporúčania pre zlepšenie ich fungovania;
- poskytuje poradenstvo ministrovi spravodlivosti vo veciach organizácie a výkonu súdnictva;
- vykonáva disciplinárnu právomoc voči sudcom, zmierovacím sudcom, advokátom a prokurátorom;
- vydáva etický kódex pre predstaviteľov súdnej moci;
- na odporúčanie výboru pre advokátov a prokurátorov vydáva etický kódex pre advokátov a prokurátorov;
- upozorňuje sudcu alebo zmierovacieho sudcu na záležitosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na efektívne a riadne fungovanie súdu, na ktorom pracuje.

Komisia môže vykonávať ďalšie právomoci, ktoré sú jej zverené osobitným zákonom. Raz ročne predkladá správu o svojej činnosti ministrovi spravodlivosti. V prípade potreby môže predkladať aj mimoriadne správy.

Proti rozhodnutiu komisie o odvolaní sudcu alebo zmierovacieho sudcu z funkcie sa možno odvolať na ústavný súd. Ostatné rozhodnutia, ktoré komisia prijíma v rámci výkonu svojej funkcie nemožno napadnúť na súde.

Komisia je členkou Európskej siete súdnych rád (*European Network of Councils for the Judiciary*).

ZVEREJŇOVANIE SÚDNYCH ROZHODNUTÍ A INFORMÁCIÍ O SÚDNICTVE

Súdne rozhodnutia sa zverejňujú na internetovej stránke <https://ecourts.gov.mt/online services/Judgements>. Verejná databáza obsahuje súdne rozhodnutia od roku 2001, ako aj vybrané skoršie rozhodnutia. Všeobecné informácie o maltskom súdnictve v maltskom a anglickom jazyku sú dostupné na internetovej stránke <https://judiciary.mt/>, prípadne na internetovej stránke <https://courts.gov.mt>.

ZÁVER

Cieľom článku bolo predstaviť súdny systém ďalšieho členského štátu Európskej únie. Maltský súdny systém je svojou štruktúrou pomerne netradičný, a preto zaujímavý. Rôznorodosť právnych systémov a súdnych systémov v Európskej únii predstavuje na jednej strane výzvu pre každodenné fungovanie v rámci spoločného právneho priestoru, na druhej strane je nepochybne obohacujúce vidieť, ako si každý štát organizuje svoje súdnictvo spôsobom, ktorý odráža jeho špecifické potreby. V prípade záujmu o podrobnejšie informácie o maltskom súdnom systéme a právnom poriadku odkazujeme na početné internetové zdroje, dostupné najmä v anglickom jazyku.

Mgr. Katarína Drábiková

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

³⁶Judiciary Malta. *Disciplinary Proceedings of Lawyers and Legal Procurators* [online]. [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/disciplinary-proceedings-of-lawyers-and-legal-procurators/>

Zdroje:

1. Legislation Malta. *Administrative Justice Act [Cap. 490]* [online]. Courts Services Agency, Legislation Unit, 2025 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://legislation.mt/eli/cap/490/eng>
2. Legislation Malta. *Code of Organization and Civil Procedure [Cap. 12]* [online]. Courts Services Agency, Legislation Unit, 2025 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://legislation.mt/eli/cap/12/eng>
3. Legislation Malta. *Constitution of Malta* [online]. Courts Services Agency, Legislation Unit, 2025 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://legislation.mt/eli/const/eng>
4. Malta Law Courts. Organization. *The Courts* [online]. Courts Services Agency, Legislation Unit [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://courts.gov.mt/the-courts/>
5. Legislation Malta. *Criminal Code [Cap. 9]* [online]. Courts Services Agency, Legislation Unit, 2025 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://legislation.mt/eli/cap/9/eng>
6. EUROPEAN COMMISSION FOR THE EFFICIENCY OF JUSTICE (CEPEJ). *Study on the functioning of judicial systems in the EU Member States. Part 2 - Country fiches for each EU Member State (2023)* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2025 [cit. 2025-10-31]. ISBN 978-92-68-11773-6. Dostupné na: https://commission.europa.eu/document/download/1b1efa85-ec36-40f2-ae4b-fddbc43b66a0_en?filename=Part%20%20-%20Country%20fiches%20for%20each%20EU%20Member%20States.pdf
7. Európsky portál elektronickej justície. Právne predpisy a judikatúra. *Vnútroštátne právne predpisy, Malta*. [online]. Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre spravodlivosť a spotrebiteľov, 2021 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: https://webgate.ec.europa.eu/e-justice/6/SK/national_legislation?MAL-TA&init=true&member=1
8. Government of Malta, Ministry for Foreign and European Affairs. *Rule of Law. Malta's Input to the 2021 European Rule of Law Annual Report* [online]. Valletta, 2021 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: https://commission.europa.eu/document/download/ec3fa409-9fd7-44af-b1ec-92d2c181927f_en?filename=mt-input.pdf
9. HERRERA, J. The Administrative Review Tribunal. In: *Times of Malta* [online]. Birkirkara: 2010-11-19 [cit. 2025-10-31]. ISSN 1607-1867. Dostupné na: <https://timesofmalta.com/article/the-administrative-review-tribunal.336842>
10. Legislation Malta. *Judicial Proceedings (Use of English Language) Act [Cap. 189]* [online]. Courts Services Agency, Legislation Unit, 2025 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://legislation.mt/eli/cap/189/eng>
11. Judiciary Malta. *The Chief Justice* [online]. 2025 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/the-chief-justice/>
12. Judiciary Malta. *The Judges* [online]. 2025 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/the-judges/>
13. Judiciary Malta. *The Judiciary* [online]. 2025 [cit. 2025-10-31]. Dostupné na: <https://judiciary.mt/en/the-judiciary/>
14. SAMMUT, I. Managing Legal Pluralism in the Maltese Legal System: Processes, Driving Forces and Effects. In: *European Journal of Law Reform* [online]. 2022, 24 (2), 163-177 [cit. 2025-10-31]. ISSN 1875-8274. Dostupné na: https://www.um.edu.mt/library/oar/bitstream/123456789/118823/1/Managing_Legal_Pluralism_in_the_Maltese_Legal_System_Processes_Driving_Forces_and_Effects.pdf

Požiadavka transparentnosti a rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-280/24 Malicník

ÚVOD

Súdny dvor Európskej únie (ďalej aj „SD EÚ“ alebo „Súdny dvor“) vyniesol 5. júna 2025 rozsudok vo veci [C-280/24 Malicník](#), v ktorom zodpovedal tri prejudiciálne otázky položené Krajským súdom v Prešove, týkajúce sa nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Konkrétne sa zaoberal povahou tzv. „**spracovateľského poplatku**“, zohľadňovaním **požiadavky transparentnosti** v rámci vnútroštátnej judikatúry a poukázal na **kritériá** potrebné na **preskúmanie prípadnej nekalosti zmluvnej podmienky**.

Cieľom tohto článku je analyzovať rozsudok SD EÚ C-280/24, najmä v súvislosti s prvou položenou otázkou s úmyslom porozumieť výhradám, ktoré SD EÚ a vnútroštátne všeobecné súdy vyjadrili voči judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) a objasniť požiadavku transparentnosti z pohľadu SD EÚ poukázaním na judikatúru, ktorá spolu s právnou úpravou dáva tomuto pojmu obsah. Zameriame sa preto v našom článku najmä na prvú položenú prejudiciálnu otázku a výklad k nej podaný Súdny dvorom¹.

ANALÝZA ROZSUDKU SD EÚ C-280/24 MALICNÍK

Návrh Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „predkladajúci súd“) na výklad práva EÚ, prostredníctvom zodpovedania troch prejudiciálnych otázok, bol podaný v rámci sporu medzi spotrebiteľom a bankou vo veci zmluvnej podmienky v zmluve o spotrebiteľskom úvere, ktorá sa týka spracovateľského poplatku, a ktorá je, údajne, nekalej povahy. (bod 2)

Spotrebiteľ bol na základe podmienky, ktorá nebola individuálne dohodnutá, povinný zaplatiť rôzne poplatky vrátane jednorazového spracovateľského poplatku vo výške 169 € (bod 13) a podal na Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) žalobu, ktorou sa **domáhal určenia nekalej povahy tejto zmluvnej podmienky z toho dôvodu, že uvedená zmluva nešpecifikovala plnenie, ktoré sa malo poskytnúť ako protihodnota za „spracovateľský poplatok“**. Okresný súd žalobu zamietol, keďže dospel k záveru, že zo samotného označenia tohto poplatku vyplýva, že je úhradou za úkony, ktoré sú nevyhnutné na uzavretie zmluvy o úvere, ako je napríklad samotné vypracovanie tejto zmluvy a ďalších listín súvisiacich s poskytutím úveru. (bod 14)

Spotrebiteľ podal proti rozsudku odvolanie. Krajský súd v Prešove, ako súd odvolací, rozsudok čiastočne zrušil a vrátil vec okresnému súdu. Poukázal pritom na judikatúru **SD EÚ CaixaBank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C224/19 a C259/19)**, z ktorej vyplýva, že podmienka zmluvy o úvere, ktorá ukladá spotrebiteľovi povinnosť zaplatiť províziu za poskytnutie tohto úveru, môže spôsobiť **značnú nerovnováhu v právach**

¹ Prejudiciálne konanie v zmysle článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej „ZFEÚ“) poskytuje vnútroštátnym súdom možnosť, eventuálne im stanovuje povinnosť podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor, keď vnútroštátny súd, či už z vlastného podnetu, alebo na návrh účastníkov konania konštatuje, že podstata sporu obsahuje otázku týkajúcu sa výkladu zmlúv, alebo otázku platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov, alebo úradov, či agentúr Európskej únie.

a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, ak banková inštitúcia nepreukáže, že táto provízia zodpovedá službám, ktoré táto inštitúcia skutočne poskytla a nákladom, ktoré vynaložila.

Následne okresný súd opätovne zamietol návrh spotrebiteľa na určenie nekalej povahy zmluvnej podmienky, o ktorú ide vo veci samej, v rozsahu, v ktorom sa týkal spracovateľského poplatku. Oprel sa pri tom o judikatúru NS SR. (bod 16)

Krajský súd rozhodujúci o odvolaní voči uvedenému rozsudku mal pochybnosti o súlade uvedenej judikatúry NS SR s judikatúrou SD EÚ a právom EÚ, najmä so smernicou 93/13. (bod 17)

V rozsudku vo veci Malicník Súdny dvor zhrnul a vymedzil výhrady krajského súdu voči judikatúre NS SR nasledovne:

- v prvom rade sa vnútroštátny súd domnieva, že judikatúra NS SR, podľa ktorej je **obsah služby spojenej s poplatkom za poskytnutie úveru internou záležitosťou banky, nie je v súlade s požiadavkou transparentnosti** stanovenou v článku 5 smernice 93/13,
- v druhom rade sa tento vnútroštátny súd domnieva, že judikatúra NS SR, podľa ktorej **neprináleží veriteľovi, ale súdu, aby identifikoval obsah služby spojenej so spracovateľským poplatkom**, a to demonštratívnym spôsobom, **nie je v súlade s judikatúrou Súdneho dvora**,
- v treťom rade tento vnútroštátny súd uvádza, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že na posúdenie nekalej povahy zmluvnej podmienky týkajúcej sa spracovateľského poplatku treba určiť, či takýto poplatok už nie je stanovený v inej podmienke dotknutej zmluvy. (body 18, 19, 21)

Predkladajúci vnútroštátny súd sa domnieva, že NS SR vo svojej judikatúre nezohľadnil skutočný obsah služby, za ktorú sa účtuje spracovateľský poplatok, a že za týchto podmienok je potrebné spresniť judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa informovania spotrebiteľa o skutočnom obsahu služby, za ktorú je tento spotrebiteľ povinný zaplatiť spracovateľský poplatok, a odpovedať na otázku, či spotrebiteľ musí sám znášať všetky náklady spojené s uvedenou službou, hoci sa úver poskytuje v záujme oboch zmluvných strán, teda vrátane samotnej bankovej inštitúcie. (bod 22)

Krajský súd predložil Súdnemu dvoru tieto tri prejudiciálne otázky:

„1. Či právo Únie bráni takej judikatúre, akou je rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2022, sp. zn. 7Cdo 294/2019, podľa ktorého je požiadavka jasnosti a zrozumiteľnosti obsahu služby, za ktorú má spotrebiteľ zaplatiť poplatok za poskytnutie úveru splnená tým, že, z označenia sporného poplatku vyplýva, že ide o poplatok za poskytnutie úveru, t. j. za úkony na strane veriteľa, ktoré sú nevyhnutné pre uzavretie zmluvy a ktoré sú jeho internou záležitosťou a súčasťou jeho nákladov, teda za úkony veriteľa súvisiace s poskytnutím úveru ako vypracovanie zmluvy a jej uzavretie a pod.“ a tiež tým, že výška poplatku bola presne určená?

2. Má relevanciu na účely posúdenia neprijateľnosti spracovateľského poplatku rozsah výdavkov veriteľa za službu spojenú s takýmto poplatkom, a preto má zmluva označovať obsah takejto služby alebo poplatok predstavuje len odmenu, pri ktorej veriteľ nemusí vychádzať z výdavkov na poskytnutie služby spojenej s takýmto poplatkom?

3. Ak spracovateľský poplatok má odrážať výdavky veriteľa na službu spojenú s takýmto poplatkom, má na účely článku 6 ods. 1 smernice 93/13 relevanciu faktor, ak veriteľ v takomto poplatku presúva na spo-

trebitela všetky výdavky, ktoré veriteľ má na poskytnutie služby spojenej s takýmto poplatkom a keď obsah služby je v záujme obidvoch strán zmluvy?“

Súdny dvor spojil druhú a tretiu otázku a odpovedal nasledovne:

„1. Článok 4 ods. 2 a článok 5 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že:

bránia vnútroštátnej **judikatúre**, podľa ktorej zmluvná podmienka týkajúca sa poplatku za poskytnutie úveru, uvedená v zmluve o úvere uzavretej so spotrebiteľom, **spĺňa požiadavku transparentnosti** stanovenú v týchto ustanoveniach len z toho dôvodu, že jednak **z názvu tohto poplatku vyplýva, že je úhradou za úkony vykonané veriteľom**, ktoré sú potrebné na uzavretie tejto zmluvy a sú internou záležitosťou veriteľa, a jednak, že **výška** uvedeného **poplatku** je v uvedenej zmluve **presne určená**.

2. Článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že:

zmluvná podmienka týkajúca sa „spracovateľského poplatku“, uvedená v zmluve o úvere uzavretej so spotrebiteľom, musí na to, aby splnila požiadavky stanovené v týchto ustanoveniach, zodpovedať **skutočným službám alebo nákladom**, ktoré spadajú primerane do rozsahu plnení, ktoré veriteľ poskytuje pri uzatváraní tejto zmluvy, a ktoré sú na uzavretie tejto zmluvy potrebné, pričom je vylúčené, aby sa jednotlivé poplatky alebo služby, za ktoré sa tieto poplatky platia, akokoľvek prekrývali; takúto zmluvnú podmienku nemožno považovať za nekalú len z toho dôvodu, že na spotrebiteľa prenáša náklady na ekonomickú činnosť finančnej inštitúcie, pokiaľ neukladá spotrebiteľovi povinnosť platiť poplatky neprimerané nákladom súvisiacim s dotknutými službami alebo výške úveru.“

OBSAH POŽIADAVKY TRANSPARENTNOSTI V ZMYSLE ROZSUDKU MALICNÍK

Požiadavka transparentnosti je, inými slovami vyjadrené, požiadavka jasnosti a zrozumiteľnosti. Súdny dvor v bodoch 30 až 36 rozsudku Malicník poukázal na už známe charakteristiky požiadavky transparentnosti vyplývajúce z jeho skoršej judikatúry vzťahujúcej sa k čl. 4 ods. 2 a čl. 5 smernice 93/13². Odvolával sa najmä na rozsudok C-565/21 Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), v ktorom uviedol, že:

- **zmluvné podmienky v písomnej forme musia byť vždy vypracované jasne a zrozumiteľne,**
- **je nevyhnutné, aby zmluva transparentným spôsobom vyjadrovala konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý sa odvoláva dotknutá podmienka**, ako aj prípadne vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, **tak, aby bol spotrebiteľ schopný na základe presných a zrozumiteľných kritérií posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú,**

² Článok 4

1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.

Článok 5

V prípade zmlúv, v ktorých sú všetky alebo niektoré podmienky ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vždy tieto podmienky vypracované zrozumiteľne. Keď existuje pochybnosť o zmysle podmienky, prednosť má výklad priaznivejší pre spotrebiteľa. Toto pravidlo výkladu neplatí v súvislosti s postupmi stanovenými v článku 7 ods. 2.

- je dôležité, aby **povaha skutočne poskytnutých služieb mohla byť primerane pochopená alebo vodená zo zmluvy posudzovanej ako celok**,
- okrem toho **spotrebiteľ musí byť schopný overiť, že sa jednotlivé poplatky** alebo služby, za ktoré sa tieto poplatky platia, **neprekrývajú**.

Súdny dvor ďalej poukázal na to, že **jasnosť a zrozumiteľnosť** dotknutej zmluvnej podmienky **musí preskúmať vnútroštátny súd** z hľadiska všetkých relevantných skutkových okolností, medzi ktorými sa nachádzajú **reklama a informácie poskytnuté veriteľom** v rámci dojednávania zmluvy o úvere, **a s ohľadom na mieru pozornosti, ktorú možno očakávať od priemerného, bežne informovaného a primerane pozorného a obozretného spotrebiteľa**. (bod 34)

Podľa Súdneho dvora je úlohou vnútroštátneho súdu **overiť, či finančná inštitúcia oznámila spotrebiteľovi** dostatočné údaje na to, aby sa oboznámil s obsahom a fungovaním zmluvnej podmienky, ktorá mu ukladá povinnosť zaplatiť províziu za poskytnutie úveru, ako aj s jej úlohou v zmluve o úvere, čím sa spotrebiteľovi umožní, aby spoznal dôvody, ktoré opodstatňujú odmenu zodpovedajúcu tejto provízii. (bod 35)

Súdny dvor tiež pripomenul, že požiadavka transparentnosti **bráni vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej sa zmluvná podmienka sama osebe považuje za transparentnú bez toho, aby príslušný súd musel vykonať preskúmanie**, aké je opísané v bodoch 32 až 35 predmetného rozsudku.

Predkladajúci súd vyjadril pochybnosti ohľadom záverov vyplývajúcich z vyššie uvedenej judikatúry NS SR, podľa ktorých sa treba domnievať jednak, že obsah služieb, na ktoré sa vzťahuje zmluvná podmienka dotknutá vo veci samej, vyplýva zo samotného **názvu** tejto zmluvnej podmienky – „spracovateľský poplatok“ –, a jednak, že obsah služieb účtovaných v rámci spracovateľského poplatku **je internou záležitosťou** banky. Nato Súdny dvor prijal nasledovný záver:

„Takáto judikatúra však nerešpektuje kritériá preskúmania dodržiavania požiadavky transparentnosti stanovené Súdnym dvorom, ako vyplývajú z bodov 32 až 36 tohto rozsudku [Malicník], keďže vedie k tomu, že vnútroštátne súdy nepreskúmajú jasnosť a zrozumiteľnosť zmluvnej podmienky.“ (bod 38)

V tejto súvislosti napriek tomu, že výška poplatku, ako je „spracovateľský poplatok“, o ktorý ide vo veci samej, je určená presne, nemožno pripustiť, že názov zmluvnej podmienky sám osebe postačuje na to, aby umožnil spotrebiteľovi: po prvé, pochopiť konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý odkazuje dotknutá zmluvná podmienka, ako aj ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú; po druhé, pochopiť povahu skutočne poskytovaných služieb; a po tretie, overiť, či sa jednotlivé poplatky alebo služby, za ktoré sa tieto poplatky platia, neprekrývajú. (bod 39)

V druhej časti rozsudku vo veci C-280/24 Malicník sa Súdny dvor venoval druhej a tretej položenej otázke, pričom poskytol vnútroštátnemu súdu usmernenia na posúdenie nekalej povahy dotknutej zmluvnej podmienky.

Čo sa týka časovej následnosti jednotlivých rozhodnutí, je zrejmé, že rozsudok NS SR sp. zn. 7Cdo/294/2019, ktorý podľa názoru Súdneho dvora nie je v súlade so smernicou 93/13 bol vynesenej 28. februára 2022, teda ešte pred vydaním rozsudku SD EÚ C-565/21 Caixabank (Poplatok za poskytnutie úveru) zo 16. marca 2023, na ktorý pri odôvodnení rozsudku vo veci Malicník Súdny dvor poukazuje. Inými slovami, SD EÚ hovorí, že judikatúra NS SR nie je v súlade so smernicou a odôvodňuje to svojou judikatúrou vydanou *ex post* vo vzťahu k predmetnému rozsudku NS SR. V tomto konkrétnom prípade sa na danú skutočnosť

môžeme pozerať tak, že tento (síce) dátumovo neskorší rozsudok [Caixabank (Poplatok za poskytnutie úveru)] je z veľkej časti založený na judikatúre SD EÚ v oblasti ochrany spotrebiteľa, ktorá bola známa už pred vynesením rozsudku NS SR sp. zn. 7Cdo/294/2019, t. j. pred 28. februárom 2022.

TRANSPARENTNOSŤ V JUDIKATÚRE SÚDNEHO DVORA

Z judikatúry Súdneho dvora môžeme vyabstrahovať atribúty požiadavky transparentnosti ako jedného z hlavných kritérií overovania prijateľnosti zmluvných podmienok. Nižšie uvádzame výňatky z niektorých rozhodnutí, v ktorých Súdny dvor objasnil kritériá na posúdenie dodržania požiadavky transparentnosti v zmysle smernice 93/13 a poukázal na úlohu a význam vnútroštátnych súdov v procese posudzovania dodržania ochrany spotrebiteľa.

Rozsudok z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13)

„...Súdny dvor uviedol, že podmienka vymedzujúca hlavný predmet zmluvy nepodlieha posúdeniu jej nekalej povahy len v prípade, ak bola formulovaná jasne a zrozumiteľne. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že takáto požiadavka sa neobmedzuje len na zrozumiteľnosť tejto podmienky z formálneho a gramatického hľadiska. Naopak, zmluva o úvere musí transparentným spôsobom uvádzať dôvod a podrobnosti mechanizmu zmeny cudzej meny. Vnútroštátnemu súdu teda prislúcha, aby určil, či riadne informovaný a primerane pozorný spotrebiteľ mohol na základe reklamy a informácií poskytnutých veriteľom v rámci dojednávania zmluvy o úvere nielen vedieť o existencii rozdielu medzi výmenným kurzom pre predaj a výmenným kurzom pre nákup cudzej meny, ale tiež posúdiť účinky uplatňovania výmenného kurzu pre nákup na výpočet splátok a na celkové náklady svojho úveru (body 73 a 76).“³

Rozsudok z 20. septembra 2017, Andriuc a i. (C-186/16)

Povinnosť jasného a zrozumiteľného znenia a transparentnosti

„Súdny dvor pripomenul, že požiadavka, podľa ktorej zmluvná podmienka musí byť formulovaná jasne a zrozumiteľne, stanovuje aj to, aby zmluva transparentným spôsobom vyjadrovala konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý sa odvoláva dotknutá podmienka. V zmluve musí byť prípadne uvedený aj vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, aby bol spotrebiteľ schopný na základe presných a zrozumiteľných kritérií posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú. Vnútroštátny súd musí posúdiť túto otázku z hľadiska všetkých relevantných skutkových okolností, medzi ktoré patria reklama a informácie poskytnuté veriteľom v rámci dojednávania zmluvy o úvere (body 45 a 46).

Vnútroštátnemu súdu osobitne prináleží overiť, či bol spotrebiteľ informovaný o všetkých skutočnostiach, ktoré mohli mať vplyv na rozsah jeho záväzku a umožňovali mu posúdiť celkové náklady jeho úveru (bod 47).“⁴

³ Bližšie pozri Tematický súhrn – Nekalé podmienky [online], s. 27. Dostupné na: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2023-12/tra-doc-sk-div-c-0000-2023-202303989-05_00.pdf.

⁴ Tamže, s. 27 – 28.

Rozsudok z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring (C-51/17)

„(...) Súdny dvor spresnil rozsah požiadavky, podľa ktorej má byť zmluvná podmienka formulovaná jasne a zrozumiteľne (bod 73).

Súdny dvor sa v tejto súvislosti domnieval, že finančné inštitúcie sú povinné poskytnúť dlžníkom informácie dostatočné na to, aby im umožnili prijať obozretné rozhodnutia založené na dobrej informovanosti. To znamená, že podmienka týkajúca sa kurzového rizika musí byť pre spotrebiteľa zrozumiteľná z formálneho aj gramatického hľadiska, ale zároveň aj pokiaľ ide o jej konkrétny dosah. Z toho vyplýva, že priemerný spotrebiteľ, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, má môcť nielen vedieť o možnosti devalvácie národnej meny vo vzťahu k cudzej mene, v ktorej bol úver denominovaný, ale aj posúdiť potenciálne významné ekonomické dôsledky tejto zmluvnej podmienky pre jeho finančné záväzky (bod 78).

Súdny dvor okrem toho uviedol, že jasnosť a zrozumiteľnosť zmluvných podmienok sa má posudzovať v čase uzatvorenia zmluvy so zreteľom na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, ako aj na všetky ostatné zmluvné podmienky, napriek tomu, že niektoré z týchto podmienok boli vyhlásené alebo považované za nekalé a v dôsledku toho neskôr vyhlásené za neplatné vnútroštátnym zákonodarcom (bod 83 a bod 4 výroku).⁵

Rozsudok z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank (C-621/17)

Povinnosť jasnej a zrozumiteľnej formulácie zmluvných podmienok – Podmienky, ktorými sa ukladá platba nákladov za nešpecifikované služby

„Žalobca vo veci samej uzatvoril so spoločnosťou, ktorej právnou nástupkyňou sa stala CIB, zmluvu o úvere vo výške 16 451 € s ročnou úrokovou sadzbou 5,4 % a poplatkami za správu vo výške 2,4 % ročne na obdobie 20 rokov. Na základe zmluvných podmienok mala dotknutá osoba tiež povinnosť zaplatiť sumu 40 000 maďarských forintov (HUF) (približne 125 €) ako poplatok za poskytnutie úveru.

Žalobca vo veci samej podal žalobu na Győri Törvényszék (súd v Győri, Maďarsko), ktorou sa domáhal určenia nekalej povahy podmienok týkajúcich sa poplatkov za správu a poplatku za poskytnutie úveru, a to z dôvodu, že v zmluve neboli špecifikované konkrétne služby, ktoré majú byť za tieto poplatky poskytované.

CIB na svoju obranu uviedla, že nemá nijakú povinnosť špecifikovať služby, ktorých protihodnotu predstavujú poplatky za správu a poplatok za poskytnutie úveru. Spresnila však, že poplatok za poskytnutie úveru je protihodnotou úkonov uskutočnených pred uzavretím zmluvy, zatiaľ čo poplatky za správu predstavujú protihodnotu úkonov, ktoré sa vykonávajú po uzavretí uvedenej zmluvy.

Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko), ktorý rozhodoval o odvolaní, položil Súdnemu dvoru otázku, či podmienky, o ktoré ide vo veci samej, sú formulované jasne a zrozumiteľne, a pýtal sa na spôsob, akým má posúdiť ich prípadnú nekalú povahu.

Súdny dvor rozhodol, že z požiadavky, podľa ktorej musí byť zmluvná podmienka formulovaná jasne a zrozumiteľne, **nevyplýva povinnosť, aby zmluvné podmienky**, o aké ide vo veci samej, ktoré neboli individuálne dohodnuté a sú obsiahnuté v zmluve o úvere uzatvorenej so spotrebiteľmi, **pričom presne určujú sumu**

⁵ Tamže, s. 28 – 29.

poplatkov za správu a poplatku za poskytnutie úveru, ktoré znáša spotrebiteľ, spôsob ich výpočtu a dátum ich splatnosti, **tiež podrobne špecifikovali všetky služby poskytované ako protihodnota** dotknutých súm (bod 1 výroku).

Súdny dvor **však spresnil, že je potrebné, aby povaha skutočne poskytnutých služieb mohla byť rozumne pochopená alebo vyvodená zo zmluvy posudzovanej ako celok**. Okrem toho **spotrebiteľ musí byť schopný overiť, že sa rôzne poplatky alebo služby, za ktoré sa poplatky platia, neprekrývajú**. Vnútroštátny súd musí teda preskúmať, či ide o taký prípad, a to vzhľadom na všetky relevantné skutkové okolnosti, medzi ktoré patria nielen podmienky obsiahnuté v dotknutej zmluve, ale aj reklama a informácie poskytnuté veriteľom v rámci dojednávania zmluvy (body 43 a 44).

Súdny dvor ďalej rozhodol, že zmluvná podmienka, ktorá sa týka poplatkov za správu zmluvy o úvere, a ktorá neumožňuje jednoznačne určiť konkrétne služby poskytované ako protihodnota, **v zásade nespôsobuje** v rozpore s požiadavkou dobrej viery na úkor spotrebiteľa **značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami strán**, ktoré vyplývajú zo zmluvy (bod 2 výroku). Súdny dvor totiž spresnil, že pokiaľ služby poskytované ako protihodnota patria primerane pod plnenia uskutočnené v rámci správy alebo poskytnutia úveru, alebo pokiaľ sumy, ktoré znáša spotrebiteľ na základe uvedených poplatkov [za správu] a poplatku [za poskytnutie úveru], nie sú neprimerané vo vzťahu k výške úveru, nezdá sa – s výhradou overenia vnútroštátnym súdom – že tieto podmienky týkajúce sa poplatkov za správu úveru a poplatku za poskytnutie úveru nepriaznivo ovplyvňujú právne postavenie spotrebiteľa, ako ho upravuje vnútroštátne právo. Vnútroštátnemu súdu okrem toho prináleží zohľadniť účinok ostatných zmluvných podmienok, a to s cieľom určiť, či uvedené podmienky vytvárajú značnú nerovnováhu na úkor dlžníka (bod 55).⁶

Rozsudok z 3. marca 2020 (veľká komora), Gómez del Moral Guasch (C-125/18)

„(...) podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa požiadavky transparentnosti majú informácie o zmluvných podmienkach a dôsledkoch uzavretia zmluvy, poskytnuté pred jej uzavretím, pre spotrebiteľa zásadný význam. Najmä na základe týchto informácií sa tento spotrebiteľ rozhoduje, či chce byť viazaný podmienkami, ktoré predajca alebo dodávateľ vopred vypracoval (rozsudky z 21. marca 2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, bod 44; z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 70; z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 50, ako aj z 20. septembra 2017, Andriuc a i., C-186/16, EU:C:2017:703, bod 48).“ (bod 49)

„To znamená, ako už bolo uvedené v bode 46 tohto rozsudku, že požiadavka transparentnosti zmluvných podmienok, ako vyplýva z článku 4 ods. 2 a článku 5 smernice 93/13, nemala byť obmedzená len na ich zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska. Vzhľadom na to, že systém ochrany zavedený uvedenou smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, najmä pokiaľ ide o úroveň informovanosti, táto požiadavka jasného a zrozumiteľného formulovania zmluvných podmienok, a teda transparentnosti, stanovená rovnakou smernicou, sa musí chápať široko (rozsudky z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, body 71 a 72, ako aj z 20. septembra 2017, Andriuc a i., C-186/16, EU:C:2017:703, bod 44).“ (bod 50)

„Keďže právomoc Súdneho dvora sa týka výlučne výkladu ustanovení práva Únie, v prejednávanej prípadе smernice 93/13 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. marca 2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180,

⁶ Tamže, s. 29 – 30.

bod 48 a citovanú judikatúru), prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu, aby vykonal v tejto súvislosti potrebné overovania z hľadiska všetkých relevantných skutkových okolností, medzi ktorými sa nachádzajú reklama a informácie poskytnuté veriteľom v rámci dojednávania zmluvy o úvere (rozsudky z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C26/13, EU:C:2014:282, bod 74; z 26. februára 2015, Matei, C143/13, EU:C:2015:127, bod 75, ako aj z 20. septembra 2017, Andriuc a i., C186/16, EU:C:2017:703, bod 46). Vnútroštátnemu súdu po zohľadnení všetkých okolností súvisiacich s uzatvorením zmluvy osobitne prináleží overiť, či v dotknutej veci boli spotrebiteľovi oznámené všetky skutočnosti, ktoré mohli mať vplyv na rozsah jeho záväzku a umožňovali mu posúdiť najmä celkové náklady jeho úveru. Rozhodujúcimi pri tomto posúdení je jednak otázka, či sú tieto podmienky formulované jasne a zrozumiteľne, takže priemerný spotrebiteľ, ako je opísaný v bode 51 tohto rozsudku, je schopný posúdiť takéto náklady, a jednak okolnosť spojená s tým, či boli v zmluve o úvere poskytnuté informácie, ktoré sú vzhľadom na povahu tovaru alebo služieb, ktoré sú predmetom tejto zmluvy, považované za základné (rozsudok z 20. septembra 2017, Andriuc a i., C186/16, EU:C:2017:703, bod 47, ako aj citovaná judikatúra).“ (bod 52)

Rozsudok zo 16. júla 2020, Caixabanc a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 a C-259/19)

Z bodu 100, výrok SD EÚ:

„2. Článok 3, článok 4 ods. 2 a článok 5 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že zmluvné podmienky, ktoré spadajú pod pojem „hlavný predmet zmluvy“, sa majú chápať ako podmienky, ktoré upravujú základné plnenia tejto zmluvy a ktoré ju ako také charakterizujú. Naopak, na podmienky, ktoré majú vedľajšiu povahu vo vzťahu k podmienkam vymedzujúcim samotnú podstatu zmluvného vzťahu, by sa tento pojem nemal vzťahovať. Na základe skutočností, že provízia za poskytnutie úveru je zahrnutá do celkových nákladov hypotekárneho úveru, nemožno určiť, či je jeho hlavným plnením. V každom prípade je súd členského štátu povinný preskúmať, či zmluvná podmienka týkajúca sa hlavného predmetu zmluvy bola formulovaná jasne a zrozumiteľne, a to nezávisle od prebratia článku 4 ods. 2 tejto smernice do právneho poriadku tohto členského štátu.

3. Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o úvere uzavretej medzi spotrebiteľom a finančnou inštitúciou, ktorá spotrebiteľovi ukladá povinnosť zaplatiť províziu za poskytnutie úveru, môže v rozpore s požiadavkou dobrej viery vytvoriť značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy v neprospech spotrebiteľa, ak finančná inštitúcia nepreukáže, že táto provízia zodpovedá skutočne poskytnutým službám a vynaloženým nákladom, čo príslúcha overiť vnútroštátnemu súdu.“

Rozsudok z 3. septembra 2020, Profi Credit Polska a i. (C-84/19, C-222/19 a C-252/19)

„...Vnútroštátny súd konštatoval, že táto zmluva nedefinuje pojmy „poplatok za spracovanie úveru“ alebo „provízia“, ani nespresňuje, akým konkrétnym plneniam zodpovedajú.

Položil teda Súdnemu dvoru otázku, či sa má článok 4 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že podmienky zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré ukladajú spotrebiteľovi iné poplatky než platbu zmluvných úrokov, spadajú pod výnimku stanovenú v tomto ustanovení, pokiaľ tieto podmienky nešpecifikujú ani povahu týchto poplatkov, ani služby, za ktoré stanovujú odmenu. Podľa vnútroštátneho súdu je možné posúdiť nekalú povahu týchto podmienok vzhľadom na znenie článku 4 ods. 2 smernice 93/13. Podľa tohto

súdu by sa na otázku výšky platieb mohla vzťahovať výnimka týkajúca sa „hlavného predmetu zmluvy“ alebo „primeranej ceny a úhrady na jednej strane, ako aj tovaru alebo služieb dodávaných výmenným spôsobom na druhej strane“ v zmysle uvedeného ustanovenia.

V tejto súvislosti vnútroštátny súd uviedol, že existujú významné rozdiely medzi znením článku 4 ods. 2 smernice 93/13 a § 3851 ods. 1 poľského Občianskeho zákonníka, ktorý prebral prvé z týchto ustanovení do vnútroštátneho práva. Z tohto ustanovenia Občianskeho zákonníka totiž vyplýva, že posúdenie nekalej povahy vnútroštátnym súdom je vylúčené, len pokiaľ ide o primeranosť ceny a odmeny za hlavné plnenie strán.

Podľa Súdneho dvora sa má tento článok 4 ods. 2 vykladať v tom zmysle, že tieto podmienky nespádajú pod výnimku stanovenú v tomto ustanovení, pokiaľ nešpecifikujú ani povahu týchto poplatkov, ani služby, za ktoré stanovujú odmenu, a sú formulované spôsobom spôsobilým uviesť spotrebiteľa do omylu, pokiaľ ide o jeho povinnosti a ekonomické dôsledky týchto podmienok (bod 86 a bod 3 výroku).⁷

Rozsudok z 30. apríla 2025 Justa (C-39/24)

Na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu je preto potrebné vychádzať z toho, že vnútroštátny súd sa svojou prvou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 5 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej judikatúre, ktorá vzhľadom na vnútroštátnu právnu úpravu stanovujúcu, že provízia za poskytnutie úveru je odmenou za služby súvisiace s posúdením, poskytnutím alebo spracovaním úveru alebo hypotekárneho úveru alebo za iné podobné služby, uvádza, že podmienka, ktorá dlžníkovi ukladá povinnosť zaplatiť takúto províziu, spĺňa požiadavku transparentnosti bez toho, aby spresnila podrobnosti o službách poskytovaných ako protihodnotu provízie alebo čas potrebný na vykonanie týchto služieb.

Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil, že požiadavka transparentnosti uvedená v článku 5 smernice 93/13 by nemala byť obmedzená len na zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska týchto podmienok, ale naopak, vzhľadom na to, že systém ochrany zavedený touto smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, najmä pokiaľ ide o úroveň informovanosti, táto požiadavka jasného a zrozumiteľného vypracovania zmluvných podmienok, a teda transparentnosti, stanovená uvedenou smernicou, sa musí chápať široko [rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C-565/21, EU:C:2023:212, bod 30, ako aj citovaná judikatúra].

Uvedenú požiadavku teda treba chápať tak, že vyžaduje nielen to, aby dotknutá podmienka bola pre spotrebiteľa zrozumiteľná z gramatického hľadiska, ale aj to, aby zmluva transparentným spôsobom vyjadrovala konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý sa odvoláva dotknutá podmienka, ako aj prípadne vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, aby bol spotrebiteľ schopný na základe presných a zrozumiteľných kritérií posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré mu z uvedenej podmienky vyplývajú [rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C-565/21, EU:C:2023:212, bod 31, ako aj citovaná judikatúra].

Z tejto judikatúry nevyplýva, že veriteľ je povinný v dotknutej zmluve podrobne špecifikovať povahu všetkých služieb, ktoré poskytuje ako protihodnotu poplatkov stanovených v jednej alebo viacerých zmluvných podmienkach. Vzhľadom na ochranu, ktorú má smernica 93/13 poskytovať spotrebiteľovi z dôvodu, že

⁷ Tamže, s. 13 – 14.

sa nachádza v znevýhodnenom postavení voči predajcovi alebo dodávateľovi, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, je však dôležité, aby povaha skutočne poskytnutých služieb mohla byť rozumne pochopená alebo vyvodená zo zmluvy posudzovanej ako celok. Okrem toho spotrebiteľ musí byť schopný overiť, že sa rôzne poplatky alebo služby, za ktoré sa poplatky platia, neprekrývajú [rozsudky z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 43, ako aj zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C-565/21, EU:C:2023:212, bod 32].

V tejto súvislosti Súdny dvor v bode 70 rozsudku zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578), spresnil, že vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či finančná inštitúcia oboznámila spotrebiteľa so skutočnosťami dostatočne na to, aby tento spotrebiteľ vzal na vedomie obsah a fungovanie zmluvnej podmienky, ktorá mu ukladá povinnosť zaplatiť províziu za poskytnutie úveru, ako aj jej úlohu v zmluve o úvere. Týmto spôsobom bude mať spotrebiteľ prístup k dôvodom odôvodňujúcim odmenu zodpovedajúcu tejto provízii a bude tak môcť posúdiť rozsah svojho záväzku a najmä celkové náklady uvedenej zmluvy [rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C-565/21, EU:C:2023:212, bod 35a citovaná judikatúra].

Jasnosť a zrozumiteľnosť takej podmienky, o akú ide v spore vo veci samej, musí príslušný súd posúdiť z hľadiska všetkých relevantných skutkových okolností, a najmä znenia skúmanej podmienky, informácií, ktoré finančná inštitúcia poskytla dlžníkovi, vrátane informácií, ktoré je povinná poskytnúť v súlade s príslušnou vnútroštátnou právnou úpravou, ako aj reklamy uskutočnenej touto inštitúciou v súvislosti s druhom uzavretej zmluvy, a to s prihliadnutím na úroveň pozornosti, ktorú možno očakávať od priemerného spotrebiteľa, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný [rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C-565/21, EU:C:2023:212, bod 40]. (body 36 – 41)

PRÁVOMOCI A POVINNOSTI VNÚTROŠTÁTNEHO SÚDU

Právomoci vnútroštátnych súdov, ako sú judikované v rozhodovacej činnosti SD EÚ sú zhrnuté napríklad **v rozsudku z 1. apríla 2004, *Freiburger Kommunalbauten* (C-237/02)**

„Súdny dvor v tomto rozsudku rozhodol, že vnútroštátnemu súdu prináleží, aby určil, či podmienka zmluvy o dielo, na základe ktorej je celá cena splatná pred splnením záväzkov predajcu alebo dodávateľa a ktorá ukladá povinnosť predajcu alebo dodávateľa poskytnúť záruku, splňa kritériá požadované na to, aby sa považovala za nekalú v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 (výrok).

Súdny dvor totiž síce môže vykladať všeobecné kritériá, ktoré normotvorca Spoločenstva použil na vymedzenie pojmu „nekalá podmienka“, ako je uvedený v smernici 93/13, naproti tomu však nemôže rozhodovať o uplatnení týchto všeobecných kritérií na konkrétnu zmluvnú podmienku, ktorú treba preskúmať s ohľadom na konkrétne okolnosti danej veci (bod 22).“⁸

Rozsudok z 30. apríla 2025 Justa (C-39/24)

Treba pripomenúť, že posúdenie „jasnosti a zrozumiteľnosti“ zmluvnej podmienky, o akú ide vo veci samej, v zmysle článku 5 smernice 93/13, musí vykonať vnútroštátny súd so zreteľom na všetky relevantné skut-

⁸ Tamže, s. 32.

kové okolnosti a zohľadniť všetky okolnosti súvisiace s uzavretím zmluvy. V rámci tohto posúdenia treba najmä zohľadniť informácie, ktoré inštitúcia poskytla dlžníkovi počas rôznych etáp predchádzajúcich podpisu zmluvy o úvere, vrátane tých, ktoré je povinná poskytnúť v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou. Takéto preskúmanie v každom jednotlivom prípade je o to dôležitejšie, že transparentná povaha zmluvnej podmienky, ako to vyžaduje článok 5 smernice 93/13, predstavuje jednu zo skutočností, ktoré treba zohľadniť v rámci posúdenia nekalej povahy tejto podmienky, ktoré má vykonať vnútroštátny súd na základe článku 3 ods. 1 tejto smernice (rozsudok z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 49). Nekalú povahu konkrétnej zmluvnej podmienky teda v zásade nemožno predpokladať, pretože takáto kvalifikácia môže závisieť od osobitných okolností uzavretia každej zmluvy vrátane konkrétnych informácií, ktoré každý predajca alebo dodávateľ poskytne každému spotrebiteľovi, ako aj od existencie poskytnutých služieb. (bod 46)

POSUDZOVANÝ ROZSUDOK NS SR

Rozsudok NS SR sp. zn. [7Cdo/294/2019](#), na ktoré vo svojej prejudiciálnej otázke poukazuje Krajský súd v Prešove, je zároveň aj rozhodnutím uverejneným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2022, pod číslom R 12/2022, teda je považované za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu.

V bode 15. rozsudku sa uvádza:

„V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením veci dovolateľ za otázku neriešenú považoval otázku, nesprávneho určenia RPMN z dôvodu započítania poplatku, ktorý predstavuje dvojité zaťaženie pre spotrebiteľa a slúži výlučne k prospechu dodávateľa.“ Dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci spočívajúce v nesprávnom výklade § 9 ods. 2 písm. j) zák. č. 129/2010 Z. z. účinného v čase uzatvorenia Zmluvy vo vzťahu k posúdeniu poplatku za poskytnutie úveru.“

NS SR dospel k záveru formulovanému do nasledovnej právnej vety:

„Započítanie poplatku za poskytnutie úveru do ročnej percentuálnej miery nákladov je v súlade s § 9 ods. 2 písm. j) v znení účinnom do 31. marca 2015 [písm. k) v znení účinnom od 1. apríla 2015]“ zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.“

Najvyšší súd sa v odôvodnení oprel okrem iného aj o judikatúru SD EÚ, konkrétne o výrokovú časť rozsudku z 3. októbra 2019, **C-621/17 Kiss a CIB Bank**, pričom v bode 20 ho aj citoval:

*„20. V zmysle rozsudku SD EÚ vo veci C-621/17 z 03.10.2019, čl. 4 ods. 2 a čl. 5 smernice Rady 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že **z požiadavky, podľa ktorej musí byť zmluvná podmienka formulovaná jasne a zrozumiteľne, nevyplýva povinnosť, aby také zmluvné podmienky, o aké ide vo veci samej, ktoré neboli individuálne dohodnuté a sú obsiahnuté v zmluve o úvere uzatvorenej so spotrebiteľmi, pričom presne určujú sumu poplatkov za správu a poplatku za poskytnutie úveru, ktoré znáša spotrebiteľ, spôsob ich výpočtu a dátum ich splatnosti, tiež podrobne špecifikovali všetky služby poskytované ako protihodnota dotknutých súm.**“*

21. Dovolací súd poukazuje na to, že z označenia sporného poplatku vyplýva, že ide o poplatok za poskytnutie úveru, t. j. za úkony na strane veriteľa, ktoré sú nevyhnutné pre uzavretie zmluvy, a **ktoré sú jeho internou záležitosťou a súčasťou jeho nákladov, teda za úkony veriteľa súvisiace s poskytnutím úveru ako vypracovanie zmluvy a jej uzavretie a pod.** Poplatok za poskytnutie úveru teda predstavuje cenu za poskytovanie služby veriteľom, pričom možnosť jeho uplatňovania pripúšťa zák. č. 129/2010 Z. z. a táto možnosť vyplýva aj z judikatúry SD EÚ. **Nemožno teda v súvislosti s dojednaním poplatku za poskytnutie úveru dospieť k záveru o existencii nekalej zmluvnej podmienky (...).**

24. Vzhľadom na neopodstatnenosť námietky dovolateľa, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm.f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSPospel dovolací súd k záveru, že dovolanie je prípustné, avšak nie je dôvodné. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľa zamietol podľa § 448 CSP.“

Z časti rozhodnutia SD EÚ, ktorú uviedol vo svojom rozsudku NS SR je zrejmé, že zo smernice 93/13 nevyplýva povinnosť uvádzať k sume poplatkov za správu a poplatku za poskytnutie úveru aj presnú špecifikáciu všetkých služieb poskytovaných ako protihodnotu. O to sa oprel aj NS SR, keď rozhodol, že **nemožno teda v súvislosti s dojednaním poplatku za poskytnutie úveru dospieť k záveru o existencii nekalej zmluvnej podmienky.**

Avšak rozsudok SD EÚ C-621/17 Kiss a CIB Bank ako **celok**, obsahuje okrem zhodnotenia „nepovinnosti“ presnej špecifikácie obsahu služieb ako protihodnoty aj **ďalšie kritériá**, podľa ktorých by mala byť prípadná nekalosť zmluvnej podmienky ustanovujúcej poplatok za poskytnutie úveru posudzovaná. Súdny dvor považuje za dôležité, „aby povaha skutočne poskytnutých služieb mohla byť rozumne pochopená alebo vyvodená zo zmluvy posudzovanej ako celok. Okrem toho spotrebiteľ musí byť schopný overiť, že sa rôzne poplatky alebo služby, za ktoré sa poplatky platia, neprekrývajú.“ (C-621/17, bod 43)

Zároveň Súdny dvor tradične prízvukuje **úlohu vnútroštátneho súdu** pri preskúmaní každého prípadu „vzhľadom na všetky relevantné skutkové okolnosti, medzi ktoré patria nielen podmienky obsiahnuté v dotknutej zmluve, ale aj reklama a informácie poskytnuté veriteľom v rámci dojednávania zmluvy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. februára 2015, Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 75)“ (C-621/17, bod 44).

Keďže požiadavka transparentnosti je dôležitým overovacím kritériom akejkolvek zmluvnej podmienky, celú problematiku týkajúcu sa posudzovania prípadnej nekalosti zmluvnej podmienky vyjadrenej ako poplatok za poskytnutie úveru je potrebné vnímať komplexne, najmä so zohľadnením a uplatnením záverov všetkých rozhodnutí Súdneho dvora, v ktorých podal výklad príslušných článkov smernice 93/13, v našom prípade článkov 4 ods. 2 a článku 5. Zároveň je dôležitým odkazom pre vnútroštátne súdy konštatovanie Súdneho dvora, že „Pokiaľ ide o posúdenie prípadnej nekalej povahy podmienky zmluvy o úvere, o akú ide vo veci samej, treba najprv pripomenúť, že hoci transparentnosť zmluvnej podmienky predstavuje jednu zo skutočností, ktoré treba zohľadniť v rámci posúdenia nekalej povahy tejto podmienky, okolnosť, že podmienka nie je formulovaná jasne a zrozumiteľne, nemôže sama osebe mať za následok, že táto podmienka má nekalú povahu [pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. júla 2023, Banco de Santander (Odkaz na oficiálny index), C-265/22, EU:C:2023:578, bod 66 a citovanú judikatúru].“ (bod 44 rozsudku Malicník)

Výklad európskeho práva Súdny dvorom a jeho aplikácia vnútroštátnymi súdmi, prebieha v čase, a teda je potrebné pri jeho aplikácii zohľadniť judikatúru ku konkrétnej otázke ako celok. Každá odpoveď na prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu zmlúv, platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo

agentúr Európskej únie, môže pre vnútroštátne súdy priniesť ďalšie výkladové pomôcky pri riešení prípadných nejasností ohľadom aplikácie európskeho práva v praxi.

JUDr. Mária Matisová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroje:

1. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. Zoznam výsledkov vyhľadávania. Dokumenty. *Rozsudok Súdného dvora vo veci C-480/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-11-06]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=-58C6EB64A9FD06E8A8AC097A1017E3C4?text=&docid=300969 & pageIndex=0 & doclang=SK & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=83068>
2. Súdny dvor Európskej únie – Riaditeľstvo výskumu a dokumentácie. *Tematický súhrn – Nekalé podmienky* [online] Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2023 [cit. 2025-10-21]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2023-12/tra-doc-sk-div-c-0000-2023-202303989-05_00.pdf

Nariadenie 32024R1689

Akt o umelej inteligencii

ÚVOD

Dňa 13. júna 2024 bol Európskym parlamentom a Radou (EÚ) nariadením 2024/1689 prijatý Akt o umelej inteligencii (ďalej aj ako „nariadenie“)¹, ktorým sa ustanovujú harmonizované pravidlá pre systémy umelej inteligencie (ďalej aj „AI“) v rámci vnútorného trhu Európskej únie. Ide o prvý právne záväzný a horizontálny regulačný rámec svojho druhu na svete, ktorého cieľom je zabezpečiť bezpečné, transparentné a etické využívanie AI technológií v súlade s právami a hodnotami Únie.

Nariadenie reaguje na rastúcu prítomnosť a vplyv AI vo všetkých oblastiach spoločnosti – od zdravotníctva, cez spravodlivosť, trh práce až po digitálne služby. Zároveň predstavuje súčasť širšieho balíka digitálnej politiky EÚ vrátane Aktu o digitálnych službách (DSA)² a Aktu o digitálnych trhoch (DMA)³.

Cieľom tohto článku je poskytnúť analytický prehľad o štruktúre, obsahu a praktických dôsledkoch nariadenia pre právnickú a odbornú verejnosť. Zameriava sa najmä na systematické rozčlenenie požiadaviek podľa typov rizík, úlohu jednotlivých aktérov, mechanizmy dohľadu a presadzovania práva, ako aj vzťah nariadenia k iným relevantným legislatívnym rámcom.⁴

PÔSOBNOSŤ NARIADENIA

Nariadenie má širokú teritoriálnu a vecnú pôsobnosť. Vzťahuje sa nielen na poskytovateľov, dovozcov, distribútorov a používateľov systémov AI usadených v Európskej únii, ale aj na subjekty mimo EÚ, pokiaľ systémy umelej inteligencie, ktoré vyvíjajú alebo používajú, majú dopad na osoby nachádzajúce sa na území Únie⁵.

Z pohľadu vecnej pôsobnosti sa nariadenie uplatňuje na vývoj, uvádzanie na trh, uvedenie do prevádzky a používanie systémov AI. Zároveň zahŕňa aj určité povinnosti pre distribútorov a dovozcov, ako aj pre prevádzkovateľov základných modelov a poskytovateľov generatívnej AI.

Podľa článku 2 nariadenia sú však z pôsobnosti výslovne vyňaté nasledovné oblasti:

- systémy AI používané výlučne na účely obrany a národnej bezpečnosti,
- činnosti mimo rozsahu práva EÚ (napr. výlučne vnútroštátne bezpečnostné operácie),

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024 o harmonizovaných pravidlách pre umelú inteligenciu (akt o umelej inteligencii) a o zmene určitých aktov Únie.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu digitálnych služieb (ďalej aj „DSA“).

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1925 z 14. septembra 2022 o spravodlivých a súťažných trhoch v digitálnom sektore (ďalej aj „DMA“).

⁴ Autorka článku zároveň poukazuje na skutočnosť, že umelá inteligencia bola nápomocná aj pri tvorbe štruktúry tohto článku.

⁵ Článok 2 ods. 1 a 2 nariadenia.

- orgány verejnej moci v tretej krajine a medzinárodné organizácie, ktoré by podľa odseku 1 patrili do pôsobnosti nariadenia, ak tieto subjekty používajú systémy AI v rámci medzinárodných dohôd, pri zachovaní podmienky, že ide o ochranu základných práv a slobôd jednotlivcov,
- výskum a vývoj, ktorý nepresahuje fázu výskumu alebo sa neuvádza na trh,
- súkromné nepodnikateľské použitie systémov AI fyzickými osobami.

Osobitne treba zdôrazniť, že nariadenie sa nevzťahuje na AI systémy, ktoré sú súčasťou výlučne *open-source* softvéru⁶, pokiaľ nie sú určené na komerčné alebo rizikové využitie. Zákonodarca tým sleduje cieľ podporiť otvorený vývoj a akademické využitie technológií bez zbytočných regulačných prekážok.

KLASIFIKÁCIA SYSTÉMOV AI PODĽA ÚROVNE RIZIKA

Jedným z hlavných princípov nariadenia je prístup založený na riziku (zameriava sa na identifikáciu, analýzu a hodnotenie potenciálnych rizík). Systémy umelej inteligencie sú podľa miery rizika, ktoré predstavujú pre základné práva, zdravie, bezpečnosť alebo etické princípy, rozdelené do štyroch kategórií. Toto rozdelenie predstavuje základ pre rozsah regulačných požiadaviek, ktoré sa na konkrétny systém vzťahujú.

Zakázané praktiky

Niektoré systémy AI sú v rámci EÚ úplne zakázané, pretože predstavujú neprijateľné riziko. Patria sem najmä:

- systémy využívajúce subliminálne (podprahové) techniky alebo manipulatívne správanie na podvedomé ovplyvňovanie používateľov,
- systémy, ktoré zneužívajú zraniteľnosť jednotlivcov z dôvodu ich veku, zdravotného postihnutia alebo sociálnej, ekonomickej situácie; napríklad deti, staršie osoby alebo osoby so zdravotným postihnutím,
- sociálne bodovanie fyzických osôb verejnými orgánmi na základe ich správania alebo správania ich známych alebo osobnostných črt, ktoré by viedlo ku škodlivému alebo nepriaznivému zaobchádzaniu,
- systémy používané na posudzovanie rizík, či fyzická osoba spácha trestný čin, a to výlučne na základe profilovania fyzickej osoby alebo posúdenia osobnostných vlastností a charakteristík,
- diaľková biometrická identifikácia osôb v reálnom čase vo verejnom priestore na účely presadzovania práva (s výnimkami).⁷

Medzi výnimky na použitie diaľkovej biometrickej identifikácie patrí možnosť lokalizácie alebo identifikácie osoby podozrivej zo spáchania trestného činu, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody vo výške najmenej štyri roky. Taktiež je možné použiť takýto systém v prípade predchádzania závažnému, bezprostrednému a konkrétnemu ohrozeniu života alebo bezpečnosti ľudí, alebo pri existencii hrozby teroristického útoku, alebo v prípade cieleného pátrania po konkrétnych obetiach únosov, nezvestných osobách, alebo v prípadoch obchodovania s ľuďmi.⁸ Pre použitie týchto výnimiek je potrebné, aby sa dodržali prísne pravidlá pre možné využitie systémov diaľkovej biometrickej identifikácie vyplývajúce z nariadenia. Môže sa použiť v prípadoch špecificky zacieleného jednotlivca, pričom sa zohľadňuje závažnosť, pravdepodobnosť a rozsah ujmy, ktorá by mohla byť spôsobená použitím týchto systémov, či závažnosť dôsledkov. Po-

⁶ Softvér s verejne dostupným zdrojovým kódom na voľné použitie (pozn. autorky).

⁷ Článok 5 ods. 1 nariadenia.

⁸ Článok 5 ods. 1 písm. h) nariadenia.

užitiu predchádza udelenie povolenia justičným orgánom alebo nezávislým správnym orgánom členského štátu, v ktorom sa má použitie systému uskutočniť.

Je potrebné zdôrazniť, že týmto nariadením sa má zabrániť, aby užívatelia systémov AI neboli zavádzaní, navádzaní na páchanie nelegálnej činnosti alebo im nebolo cielene znemožnené prijímať informácie, či nútení k rozhodnutiu, ktoré by inak neprijali. Tieto systémy sú považované za nezlučiteľné s právami zakotvenými v Charte základných práv Európskej únie.

Vysokorizikové systémy AI

Nariadenie určuje pravidlá klasifikácie systémov AI, ktoré sú označované ako vysokorizikové systémy. Takéto systémy AI môžu byť používané v oblastiach ako:

- biometrická identifikácia a kategorizácia,
- vzdelávanie (napr. hodnotenie študentov),
- zamestnanie (výber uchádzačov, monitorovanie výkonnosti),
- prístup k verejným službám (napr. sociálne dávky),
- spravodlivosť a presadzovanie práva (napr. predikcia kriminality),
- migrácia a hraničná kontrola,
- kritická infraštruktúra (napr. doprava, zdravotníctvo, dodávky plynu, vody, tepla, elektriny)⁹.

Tieto systémy podliehajú povinnosti posúdenia zhody, musia mať technickú dokumentáciu, protokolovanie výstupov, zabezpečený ľudský dohľad, zrozumiteľnosť a vysvetliteľnosť výstupov.

V súvislosti s vysokorizikovými systémami AI sa zavádza a udržiava systém riadenia rizík. Tento systém sa vykladá ako nepretržitý opakovací proces plánovaný a uskutočňovaný počas celého životného cyklu vysokorizikového systému AI. Proces zahŕňa viacero krokov medzi sebou súvisiacich, ide najmä o identifikáciu a analýzu známych rizík, ich odhad a hodnotenie, prijatie vhodných opatrení riadenia rizík. V záujme znižovania alebo odstraňovania rizík, ktoré by mohli vzniknúť v súvislosti s využívaním vysokorizikových systémov je potrebné prihliadať na technické skúsenosti, vzdelanie, odbornú prípravu od nasadzujúceho subjektu.

Vysokorizikové systémy AI musia byť nadizajnované a vyvinuté tak, aby nad nimi mohli mať fyzické osoby počas obdobia ich používania dohľad. Cieľom dohľadu je zabezpečenie prevencie alebo minimalizácie rizík pre zdravie, bezpečnosť alebo základné práva. Na účely vykonávania dohľadu nad systémami AI je potrebné, aby ľudský dohľad vedel riadne pochopiť príslušné kapacity a obmedzenia systému, byť si neustále vedomý možnej tendencie automatického spoliehania sa na výstupy vytvorené vysokorizikovým systémom AI, správne tieto výstupy interpretoval, mal možnosť v akejkoľvek konkrétnej situácii rozhodnúť, že sa systém alebo jeho výstupy nepoužijú a v neposlednom rade musí byť prítomná možnosť zasiahnuť do prevádzky systému alebo prerušiť systém pomocou tlačidla „stop“.

Článok 15 nariadenia zakotvuje požiadavku pre vysokorizikový systém AI, aby dosahoval primeranú úroveň presnosti, spoľahlivosti a kybernetickej bezpečnosti. Systémy musia byť odolné voči neoprávneným zásahom tretích strán. Technická odolnosť voči chybám, či poruchám musí byť na čo najvyššej úrovni. Je potrebné, aby vysokorizikové systémy AI, ktoré sa po uvedení na trh ďalej vyvíjajú a učia, predchádzali

⁹ Príloha III nariadenia.

skresleným výstupom, či prípadne vzniku „slučky spätnej väzby“ s cieľom zabrániť vzniku chyby, ktorá by ovplyvnila budúce operácie.

Ak sa poskytovatelia vysokorizikových systémov AI domnievajú, že systém, ktorý uviedli na trh alebo do prevádzky nie je v súlade s nariadením a je potrebné ho deaktivovať majú informačnú povinnosť upozorniť na problém nasadzujúce subjekty a povinnosť spolupracovať pri vyšetrowaní príčiny.

Systémy s obmedzeným rizikom

Sem patria napríklad chatboty, deepfake systémy alebo iné nástroje, ktoré komunikujú s ľuďmi spôsobom, ktorý by mohol byť mätúci. Tieto systémy musia byť transparentné – t. j. používateľ musí byť informovaný, že komunikuje so strojom alebo že je obsah generovaný AI. Povinnosť transparentnosti má preventívnu funkciu a podporuje informované rozhodovanie používateľov.

Systémy s minimálnym rizikom

Väčšina bežných systémov AI, ako sú odporúčacie algoritmy v e-shopoch, personalizované playlisty, prediktívne vyhľadávanie, spadá do kategórie systémov s minimálnym rizikom. Tieto systémy nie sú regulované špecifickými povinnosťami, ale Komisia odporúča dodržiavať dobrovoľné etické usmernenia a technické normy.

Pred uvedením do prevádzky vysokorizikového systému AI je poskytovateľ (prípadne jeho splnomocnený zástupca) povinný zaregistrovať seba aj systém v databáze Únie, ktorú v spolupráci s členskými štátmi zriaďuje a spravuje Komisia. Až na výnimky uvedené v nariadení (migrácia, azyl, kontrola hraníc) sú informácie v databáze sprístupnené a zverejnené používateľsky ústretovým spôsobom.¹⁰

POVINNOSTI SUBJEKTOV ZÚČASTNENÝCH NA SYSTÉMOCH AI

Nariadenie zavádza komplexnú štruktúru povinností pre všetky subjekty, ktoré vstupujú do životného cyklu systému umelej inteligencie – od vývoja, cez uvedenie na trh až po samotné používanie. Kľúčovými aktérmi sú:

- poskytovateľ (provider) – osoba alebo subjekt, ktorý vyvíja alebo má AI systém pod vlastným menom alebo ochrannou známkou,
- dovozca (importer) – osoba, ktorá uvádza AI systém na trh EÚ z tretích krajín,
- distribútor (distributor) – subjekt, ktorý sprístupňuje systém na trhu bez toho, aby bol jeho poskytovateľom,
- používateľ (user) – fyzická alebo právnická osoba, ktorá využíva systém AI svojou činnosťou,
- nasadzujúci subjekt (deploying entity) – orgány verejnej moci alebo iné subjekty, ktoré zodpovedajú za reálne nasadenie AI systému do praxe.

¹⁰ Článok 71 nariadenia.

Poskytovatelia vysokorizikových systémov AI

Pre túto skupinu sú stanovené najrozsiahlejšie povinnosti, ktoré zahŕňajú najmä:

- vykonanie posúdenia zhody pred uvedením na trh (vrátane analýzy rizík),
- zostavenie a uchovávanie technickej dokumentácie (čl. 11),
- zavedenie systému riadenia kvality (čl. 17),
- zaznamenávanie udalostí počas prevádzky (čl. 12),
- zabezpečenie ľudského dohľadu nad systémom (čl. 14),
- informovanie používateľov o fungovaní systému a jeho obmedzeniach (čl. 13).

V prípade generatívnych alebo základných modelov (*foundation models*) sú navyše povinní poskytovať:

- zhrnutie použitých tréningových dát,
- dokumentáciu o energetickej efektívnosti a bezpečnosti systému,
- zabezpečenie súladu s autorským právom, pokiaľ ide o výstupy systému.

Dovozcovia a distribútori

Dovozcovia musia overiť, že systém, ktorý uvádzajú na trh, spĺňa požiadavky nariadenia a že poskytovateľ vykonal všetky potrebné kroky. Musia viesť záznamy o súlade systému a spolupracovať s dozornými orgánmi. Distribútori sú povinní konať s náležitou odbornou starostlivosťou a ak zistia, že systém porušuje predpisy, nesmú ho ďalej distribuovať.¹¹

Používatelia a nasadzujúce subjekty

Aj používateľ systému má svoje právne povinnosti, predovšetkým v prípade vysokorizikových systémov. Tie zahŕňajú:

- používať systém v súlade s návodmi a určeným účelom,
- monitorovať výkonnosť systému a v prípade chýb alebo incidentov ich hlásiť (čl. 61),
- zabezpečiť, aby systém používali iba vyškolené osoby, fyzické osoby musia mať potrebnú spôsobilosť, odbornú prípravu a právomoci
- uchovávať relevantnú dokumentáciu počas celej životnosti systému.

V prípade orgánov verejnej moci (napr. súdy, imigračné úrady, polícia), ktoré nasadzujú vysokorizikové systémy sa navyše kladie dôraz na transparentné informovanie dotknutých osôb a zohľadnenie ich základných práv.

Povinnosť v oblasti transparentnosť pre poskytovateľov a nasadzujúce subjekty

Z nariadenia vyplýva, že poskytovatelia a nasadzujúce subjekty sú povinné, aby boli fyzické osoby, ktoré prichádzajú do kontaktu s určitými systémami AI informované, že interagujú so systémami AI. Pri výstupoch, ktoré systém AI vygeneruje ako zvukový, obrazový alebo textový obsah, musí byť zabezpečená informácia v strojovo čitateľnom formáte v znení, že „*tento obsah bol umelo vygenerovaný*“ alebo „*zmanipulovaný záznam*“.

¹¹ Článok 24 nariadenia.

Pri *deep fake*¹² majú nasadzujúce subjekty povinnosť zverejniť informáciu, že obsah bol umelo vytvorený alebo manipulovaný. Aj pri zjavne umeleckom, kreatívnom, satirickom, fiktívnom diele je potrebné zverejniť informáciu, že ide o umelou inteligenciou vygenerované alebo zmanipulované dielo. V takýchto prípadoch má byť oznámenie primerané, ktoré nebude brániť zobrazeniu diela a zážitku z neho. V prípade, ak cieľom systému AI je vygenerovanie alebo zmanipulovanie textu, ktorého cieľom je informovať verejnosť o záležitostiach verejného záujmu je taktiež potrebné zverejniť informáciu, že text bol umelo vytvorený. Táto povinnosť sa neuplatní v prípade, ak text prešiel ľudskou alebo redakčnou kontrolou a ak nesie zodpovednosť za jeho uverejnenie fyzická alebo právnická osoba. Informačná povinnosť sa neuplatňuje pri výstupoch, ktoré sa použijú zákonom povoleným spôsobom na odhaľovanie, prevenciu, vyšetrovanie trestných činov.

DOZORNÉ ORGÁNY, PRESADZOVANIE PRÁVA A SANKCIE

Nariadenie ustanovuje viacúrovňový dozorový a presadzovací mechanizmus, ktorý kombinuje zodpovednosť členských štátov s koordináciou na úrovni EÚ. Jeho cieľom je zabezpečiť jednotnú a efektívnu aplikáciu pravidiel nariadenia v rámci všetkých členských štátov.

Európska rada pre umelú inteligenciu

Na úrovni EÚ vzniká nový koordinačný orgán – Európska rada pre umelú inteligenciu (ďalej len „rada pre AI“).

Rada pre AI pomáha koordinovať a zabezpečovať spoluprácu medzi členskými štátmi EÚ s cieľom konzistentne vykonávať a uplatňovať nariadenie v celej únii. Pomáha koordinovať príslušné vnútroštátne orgány zodpovedné za presadzovanie nariadenia a zhromažďuje a vymieňa si technické a regulačné odborné znalosti, ale aj najlepšie postupy. Každý členský štát určí zástupcu na trojročné obdobie. Rada pre AI zriadi dve stále podskupiny, ktorých cieľom bude zabezpečiť platformu pre spoluprácu a výmenu informácií medzi vnútroštátnymi orgánmi dohľadu nad trhom a notifikujúcimi orgánmi. Taktiež sa budú zameriavať na politické témy v oblasti umelej inteligencie.

Hlavnou zodpovednosťou rady pre AI je poskytovať poradenstvo a pomoc pri vykonávaní aktu o umelej inteligencii vrátane diskusie o usmerneniach, návrhoch delegovaných a vykonávacích aktov. Sú nevyhnutné na zabezpečenie toho, aby boli ustanovenia aktu o umelej inteligencii ľahko zrozumiteľné, aby sa vykonávali a presadzovali.

Poradné fórum a vedecký panel nezávislých expertov

Pre poskytovanie technických odborných znalostí a poradenstva pre radu AI bude zriadené poradné fórum. Členovia poradného fóra predstavujú vyvážený výber zainteresovaných strán vrátane predstaviteľov priemyslu, startupov, akademickej obce, občianskej spoločnosti, malých a stredných podnikov. Vedecký panel nezávislých expertov bude zriadený prostredníctvom vykonávacieho aktu Komisie a jeho úlohou bude podpora vykonávania a presadzovania nariadenia, najmä upozorňovaním na možné systémové riziká,

¹² Podľa čl. 3 nariadenia (Vymedzenie pojmov) znamená *deep fake* obrazový obsah, audio obsah alebo video obsah, vytvorený alebo zmanipulovaný pomocou AI, ktorý sa podobá na existujúce osoby, objekty, miesta, subjekty alebo udalosti a mohol by sa javiť ako autentický alebo pravdivý.

poskytovanie príspevkov k vývoju nástrojov a metodík na hodnotenie spôsobilosti metodík a systémov AI, poskytovanie poradenstva v oblasti AI.

Národné dozorné orgány

Každý členský štát je povinný ustanoviť jeden alebo viac príslušných orgánov dohľadu nad AI. Tieto orgány sú zodpovedné za:

- kontrolu súladu AI systémov uvádzaných na trh v danom štáte,
- vedenie vyšetrovaní v prípade podozrenia z porušenia nariadenia,
- udeľovanie nápravných opatrení a sankcií,
- spoluprácu s ostatnými členskými štátmi a Európskou komisiou.¹³

Musia byť nezávislé, dostatočne financované a majú disponovať technickými kapacitami potrebnými na hodnotenie zložitých AI systémov.

Závažné incidenty

Poskytovatelia vysokorizikových systémov AI sú povinní podať správu o každom závažnom incidente dozornému orgánu členského štátu, v ktorom došlo k incidentu. Na podanie správy Komisia určila lehotu 15 dní (v prípade úmrtia osoby 10 dní) po tom ako sa poskytovateľ, prípadne nasadzujúci subjekt o závažnom incidente dozvedel. Poskytovateľ nesmie počas vyšetrovania incidentu vykonávať úpravu dotknutého systému AI. O každom závažnom incidente vnútroštátne orgány informujú ihneď Komisiu.¹⁴

VZŤAH K INÝM PRÁVNYM PREDPISOM EÚ

Nariadenie je koncipované ako horizontálne nariadenie, ktoré vytvára rámec pre dôveryhodnú AI naprieč všetkými sektormi. Zároveň však musí fungovať v súlade s už existujúcimi právnymi predpismi EÚ. V tejto časti sa zameriame na najvýznamnejšie právne predpisy, s ktorými nariadenie súvisí.

GDPR – Všeobecné nariadenie o ochrane údajov

AI systémy často spracúvajú osobné údaje, čo znamená, že musia byť v súlade s pravidlami nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (ďalej len „GDPR“). Medzi hlavné prieniky patria:

- transparentnosť a informovanosť dotknutých osôb (článok 13 a 14 GDPR),
- zákaz automatizovaného rozhodovania bez ľudského zásahu s významným právnym účinkom (článok 22 GDPR),
- zásady minimalizácie údajov, účelového viazania a zabezpečenia údajov.

¹³ Článok 70 nariadenia.

¹⁴ Článok 73 ods. 11 nariadenia.

Nariadenie o AI tieto zásady posilňuje tým, že pri vysokorizikových systémoch vyžaduje vysvetliteľnosť výstupov a ľudský dohľad. Prevádzkovatelia musia teda zabezpečiť súlad s oboma režimami súčasne.

DSA – Nariadenie o digitálnych službách

Nariadenie DSA (2022/2065) sa vzťahuje na poskytovateľov online platforiem a sprostredkovateľských služieb. Tieto môžu využívať AI systémy napr. na moderovanie obsahu, cielenú reklamu alebo odporúčacie mechanizmy.

DSA vyžaduje:

- transparentnosť algoritmov a ich dopadov na používateľov,
- možnosť nahlasovať nezákonný obsah,
- interné systémy posúdenia rizík.

Nariadenie o AI a DSA sa teda prekrývajú najmä pri veľkých online platformách, ktoré používajú AI na rozhodovanie s dopadom na základné práva.

Právo hospodárskej súťaže, autorské právo a ďalšie predpisy

Nariadenie o AI sa nepriamo dotýka aj iných oblastí:

- autorské právo – najmä pri generatívnej AI (napr. výstupy veľkých jazykových modelov),
- ochrana spotrebiteľa – najmä pri používaní AI v e-commerce a digitálnych službách,
- hospodárska súťaž – algoritmické kartely, cenové dohody pomocou AI.

Úlohou právnikov bude monitorovať interakcie medzi týmito režimami, najmä pri hybridných aplikáciách AI v súkromnom sektore.

PODPORA INOVÁCIÍ A REGULAČNÉ EXPERIMENTY

Zámerom nariadenia nie je len regulovať, ale zároveň podporiť vývoj dôveryhodnej umelej inteligencie a uľahčiť jej zavádzanie v praxi. Nariadenie preto obsahuje viacero ustanovení, ktoré majú za cieľ podporiť inovácie, výskum a rozvoj AI riešení najmä pre malé a stredné podniky.

Regulačné experimentálne prostredia (*regulatory sandboxes*)

Členské štáty sú povinné vytvoriť regulačné sandboxy – kontrolované prostredia, v ktorých je možné testovať systémy AI bez rizika okamžitého porušenia legislatívy, pod dohľadom príslušného dozorného orgánu.

V sandboxe sa môžu testovať napríklad:

- prototypy vysokorizikových systémov AI pred ich uvedením na trh,
- nové architektúry základných modelov,
- algoritmy, ktoré ešte nemajú vyjasnený právny režim.

Tieto mechanizmy majú znižovať bariéry vstupu pre inovátorov a zároveň umožniť orgánom získavať skúsenosti s hodnotením a reguláciou najnovších AI technológií.

Podpora malých a stredných podnikov (MSP)

Nariadenie výslovne stanovuje, že členské štáty a Komisia majú poskytovať technickú, právnu a finančnú podporu MSP pri implementácii pravidiel nariadenia. Cieľom je, aby nové regulačné povinnosti nebrzdili inovácie menších subjektov, ktoré sú často nositeľmi vývoja v oblasti AI.

Medzi odporúčané formy podpory patria:

- metodické príručky a šablóny dokumentácie,
- daňové stimuly a granty,
- výskumné partnerstvá s univerzitami a inkubátormi.

Výskum a vývoj

Akt o umelej inteligencii neobmedzuje základný výskum ani činnosti, ktoré nevedú k uvádzaniu systému na trh. Tento prístup má zabezpečiť, aby vývoj nových metód, algoritmov či modelov nebol umelo spomaľovaný a zároveň neohrozoval práva občanov.

ZÁVER

Nariadenie (EÚ) 2024/1689 o umelej inteligencii predstavuje kľúčový legislatívny míľnik, ktorý formuje spôsob, akým sa AI systémy budú vyvíjať, uvádzať na trh a používať v rámci EÚ. Jeho prínos spočíva v systematickom rizikovo orientovanom prístupe, ktorý reflektuje technologickú realitu aj základné hodnoty Únie.

Na rozdiel od všeobecných etických rámcov, ktoré dominovali diskusii o AI v uplynulých rokoch, nariadenie o AI prináša záväzné, vymáhateľné pravidlá, ktoré majú priamy dopad na prax. Tým sa EÚ profiluje ako globálny líder v oblasti dôveryhodnej a udržateľnej umelej inteligencie.

Pre právnu prax znamená nariadenie nové výzvy i príležitosti. Právnicki budú musieť rozumieť technickým parametrom AI systémov, vedieť aplikovať princípy z oblasti ochrany údajov, zodpovednosti za výrobky a z oblasti digitálnych práv a zároveň klientom pomáhať pri nastavovaní súladu s právnymi požiadavkami.

Významné je, že nariadenie vytvára dynamický rámec, ktorý sa bude ďalej rozvíjať prostredníctvom vykonávacích aktov, usmernení a judikatúry. Je preto nevyhnutné priebežne sledovať vývoj právneho prostredia v tejto oblasti, keďže jeho dosah bude horizontálny a výrazne presiahne technologický sektor.

Mgr. Libuša Žuborová Jánošíková

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie, a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 7/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii)

Oblasť úpravy

Technológia
Výskum a výcvik

Autor predpisu

Európsky parlament
Rada Európskej únie

Úradný vestník

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii) Text s významom pre EHP.

Dátum prijatia predpisu

13. júna 2024

Dátum účinnosti

2. augusta 2026

Kapitoly I a II sa uplatňujú od 2. februára 2025; kapitola III oddiel 4, kapitola V, kapitola VII, kapitola XII a článok 78 sa uplatňujú od 2. augusta 2025, s výnimkou článku 101; článok 6 ods. 1 a zodpovedajúce povinnosti stanovené v tomto nariadení sa uplatňujú od 2. augusta 2027.

Deskriptor EUROVOC-u

inovácia
umelá inteligencia
vnútorný trh
nová technológia
harmonizácia noriem
povolenie na predaj
inteligentná technológia

Zdroj:

Úradný vestník Európskej únie. 2024/1689 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii) [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025 [cit. 2025-10-01]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401689

Predbežné otázky predložené súdmi Slovenskej republiky na Súdny dvor Európskej únie

OBLASŤ OBČIANSKEHO PRÁVA

C-393/25

Okresný súd Banská Bystrica

Dátum podania návrhu

13. júna 2025

Právna oblasť

- ochrana spotrebiteľov

Pôvod prejudiciálnej otázky

Ústavný súd Slovenskej republiky

Položená prejudiciálna otázka

Majú sa čl. 8 a 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS vykladať tak, že bránia takej právnej úprave a na ňu nadväzujúcej judikatúre vnútroštátnych súdov, ktorá neumožňuje v exekučnom konaní *ex offio* skúmať, či veriteľ porušil povinnosť skúmať úverovú bonitu spotrebiteľa, a neumožňuje použiť sankciu straty úrokov proti dodávateľovi, ktorý úver nebonitnému spotrebiteľovi poskytol?

C-188/25

Štátny fond rozvoja bývania

Dátum podania návrhu

10. marca 2025

Právna oblasť

- ochrana spotrebiteľov
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Krajský súd v Prešove

Položené prejudiciálne otázky

1. Má sa článok 2 písm. c) smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať v tom zmysle, že Štátny fond rozvoja bývania, ktorý uzavrel s fyzickými osobami zmluvu o poskytnutí podpory na zabezpečenie bývania, má byť považovaný za „predajcu alebo dodávateľa“ v zmysle citovaného ustanovenia smernice a predmetná zmluva patrí do pôsobnosti tejto smernice?

2. Ak je na prvú otázku záporná odpoveď, či článok 1, bod 1. a článok 2 písm. b) smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že táto smernica sa môže použiť na zmluvu o ručení uzavretú medzi fyzickou osobou a Štátnym fondom rozvoja bývania s cieľom zabezpečiť splnenie povinností zo zmluvy, ak táto fyzická osoba neprijala od fondu žiadne plnenie a konala s cieľom, ktorý nesúvisí s jej obchodom, podnikaním alebo povolaním?

3. Ak je na prvú otázku kladná odpoveď, či právo Európskej únie bráni tomu, aby bol právny názor inštančne nadriadeného súdu záväzný pre nižší súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, ak podľa právneho názoru inštančne nadriadeného súdu Štátny fond rozvoja bývania do pôsobnosti smernice 93/13 nepatrí?

C-29/25

KOOPERATIVA

Dátum podania návrhu

20. januára 2025

Právna oblasť

- ochrana spotrebiteľov
- aproximácia právnych predpisov
- základné práva
- Charta základných práv

Pôvod prejudiciálnej otázky

Krajský súd v Prešove

Položená prejudiciálna otázka

Odporuje Smernici Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti a Smernici Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v spojení s článkami 47 a 17 Charty základných práv Európskej únie s poukazom na princíp ekvivalencie práva Európskej únie taká vnútroštátna právna úprava, ktorá pri rozhodovaní súdu o regresnom nároku poisťovateľa voči subjektu, ktorý spôsobil škodu pri prevádzke motorového vozidla, neumožňuje súdu v prípade existencie dôvodov osobitného zreteľa posúdiť a primerane znížiť výšku regresného nároku poisťovateľa, zatiaľ čo podľa všeobecnej právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku môže súd v prípade existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody túto posúdiť a primerane znížiť?

OBLASŤ OBCHODNÉHO PRÁVA

C-225/25

KORFIN a SEMPIOLA INVEST

Dátum podania návrhu

24. marca 2025

Právna oblasť

- voľný pohyb osôb
- sloboda usadiť sa

Pôvod prejudiciálnej otázky

Najvyšší súd Slovenskej republiky

Položená prejudiciálna otázka

Má sa čl. 2 bod 1 písm. a) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/25/ES z 21. apríla 2004 o ponukách na prevzatie vykladať v tom zmysle, že dobrovoľnú ponuku na prevzatie možno uskutočniť len v tom prípade, ak má za cieľ nadobudnutie kontrolného podielu v cieľovej spoločnosti, a preto dobrovoľnú ponuku na prevzatie nie je možné uskutočniť subjektom, ktorý už kontrolný podiel v cieľovej spoločnosti má?

JUDr. Martina Rosinová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroje:

1. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. *Zoznam prejudiciálnych otázok s pôvodom v Slovenskej republike* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-09-25]. Dostupné na: [https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?nat=or & mat=or & pcs=Oor & jur=C%2CT%2CF & for=&jge=&dates=&language=sk & pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse & oqp=SK%252C&td=%3BALL&avg=&lg=&page=1&cid=8216732](https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?nat=or & mat=or & pcs=Oor & jur=C%2CT%2CF & for=&jge=&dates=&language=sk & pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse & oqp=SK%252C&td=%3BALL&avg=&lg=&page=1&cid=8216732)
2. Súdny dvor Európskej únie. *Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-393/25* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-09-25]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=303609 & pageIndex=0 & doclang=sk & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=20041828>
3. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. Zoznam výsledkov vyhľadávania. Dokumenty. *Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-188/25* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-09-25]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=302216 & pageIndex=0 & doclang=sk & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=20041828>
4. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. Zoznam výsledkov vyhľadávania. Dokumenty. *Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-29/25* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-09-25]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=298162 & pageIndex=0 & doclang=sk & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=20040347>

5. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. Zoznam výsledkov vyhľadávania. Dokumenty. *Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-225/25* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-09-25]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=301549 & pageIndex=0 & doclang=sk & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=20040347>

Rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie o predbežných otázkach predložených slovenskými súdmi

OBLASŤ OBČIANSKEHO PRÁVA

C-280/24

Malicník

(A.B. proti Slovenskej sporiteľni, a.s.)

Dátum podania návrhu

23. apríla 2024

Dátum rozhodnutia

5. júna 2025

Právna oblasť

- ochrana spotrebiteľov
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Krajský súd v Prešove

Položené prejudiciálne otázky

1. Či právo Únie bráni takej judikatúre, akou je rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2022, sp. zn. 7Cdo 294/2019, podľa ktorého je požiadavka jasnosti a zrozumiteľnosti obsahu služby, za ktorú má spotrebiteľ zaplatiť poplatok za poskytnutie úveru splnená tým, že, z označenia sporného poplatku vyplýva, že ide o poplatok za poskytnutie úveru, t. j. za úkony na strane veriteľa, ktoré sú nevyhnutné pre uzavretie zmluvy, a ktoré sú jeho internou záležitosťou a súčasťou jeho nákladov, teda za úkony veriteľa súvisiace s poskytnutím úveru ako vypracovanie zmluvy a jej uzavretie a pod.“ a tiež tým, že výška poplatku bola presne určená?

2. Má relevanciu na účely posúdenia neprijateľnosti spracovateľského poplatku rozsah výdavkov veriteľa za službu spojenú s takýmto poplatkom a preto má zmluva označovať obsah takejto služby alebo poplatok predstavuje len odmenu, pri ktorej veriteľ nemusí vychádzať z výdavkov na poskytnutie služby spojenej s takýmto poplatkom?

3. Ak spracovateľský poplatok má odrážať výdavky veriteľa na službu spojenú s takýmto poplatkom, má na účely článku 6 ods. 1 smernice 93/13 relevanciu faktor, ak veriteľ v takomto poplatku presúva na spotrebiteľa všetky výdavky, ktoré veriteľ má na poskytnutie služby spojenej s takýmto poplatkom a keď obsah služby je v záujme oboch strán zmluvy?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol takto

1. Článok 4 ods. 2 a článok 5 [smernice Rady 93/13/EHS](#) z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že:

bránia vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej zmluvná podmienka týkajúca sa poplatku za poskytnutie úveru, uvedená v zmluve o úvere uzavretej so spotrebiteľom, spĺňa požiadavku transparentnosti stanovenú v týchto ustanoveniach **len z toho dôvodu, že jednak z názvu** tohto poplatku vyplýva, že je úhradou za úkony vykonané veriteľom, ktoré sú potrebné na uzavretie tejto zmluvy a sú internou záležitosťou veriteľa, **a jednak, že výška uvedeného poplatku** je v uvedenej zmluve presne určená.

2. Článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 [smernice 93/13](#) sa majú vykladať v tom zmysle, že:

zmluvná podmienka týkajúca sa „spracovateľského poplatku“, uvedená v zmluve o úvere uzavretej so spotrebiteľom, musí na to, aby splnila požiadavky stanovené v týchto ustanoveniach, **zodpovedať skutočným službám alebo nákladom**, ktoré spadajú primerane do rozsahu plnení, ktoré veriteľ poskytuje pri uzatváraní tejto zmluvy, a ktoré sú na uzavretie tejto zmluvy potrebné, pričom **je vylúčené, aby sa jednotlivé poplatky alebo služby**, za ktoré sa tieto poplatky platia, akokoľvek **prekrývali**; takúto zmluvnú podmienku **nemožno považovať za nekalú len z toho dôvodu, že na spotrebiteľa prenáša náklady** na ekonomickú činnosť finančnej inštitúcie, pokiaľ neukladá spotrebiteľovi povinnosť platiť poplatky **neprimerané** nákladom súvisiacim s dotknutými službami alebo výške úveru.

V odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil

O prvej otázke

32. Uvedenú požiadavku je teda potrebné chápať tak, že neukladá len povinnosť, aby bola dotknutá zmluvná podmienka pre spotrebiteľa formulovaná z gramatického hľadiska zrozumiteľne, ale aj to, aby zmluva transparentným spôsobom vyjadrovala konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý sa odvoláva dotknutá podmienka, ako aj prípadne vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, tak aby bol spotrebiteľ schopný na základe presných a zrozumiteľných kritérií posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú [rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C565/21, EU:C:2023:212, bod 31 a citovaná judikatúra].

33. Je pravda, že z judikatúry uvedenej v predchádzajúcom bode nevyplýva, že veriteľ je povinný v dotknutej zmluve podrobne špecifikovať povahu všetkých služieb, ktoré poskytuje ako protihodnotu poplatkov stanovených v jednej alebo viacerých zmluvných podmienkach. Vzhľadom na ochranu, ktorú má smernica 93/13 poskytovať spotrebiteľovi z dôvodu, že sa nachádza v znevýhodnenom postavení voči predajcovi alebo dodávateľovi, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, je však dôležité, aby povaha skutočne poskytnutých služieb mohla byť primerane pochopená alebo vyvedená zo zmluvy posudzovanej ako celok. Okrem toho spotrebiteľ musí byť schopný overiť, že sa jednotlivé poplatky alebo služby, za ktoré sa tieto poplatky platia, neprekrývajú [rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C565/21, EU:C:2023:212, bod 32 a citovaná judikatúra].

34. Ako vyplýva z ustálenej judikatúry Súdneho dvora, jasnosť a zrozumiteľnosť dotknutej zmluvnej podmienky musí preskúmať vnútroštátny súd z hľadiska všetkých relevantných skutkových okolností, medzi

ktorými sa nachádzajú reklama a informácie poskytnuté veriteľom v rámci dojednávania zmluvy o úvere, a s ohľadom na mieru pozornosti, ktorú možno očakávať od priemerného, bežne informovaného a primerane pozorného a obozretného spotrebiteľa [rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C565/21, EU:C:2023:212, bod 33 a citovaná judikatúra].

35. V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či finančná inštitúcia oznámila spotrebiteľovi dostatočné údaje na to, aby sa oboznámil s obsahom a fungovaním zmluvnej podmienky, ktorá mu ukladá povinnosť zaplatiť províziu za poskytnutie úveru, ako aj s jej úlohou v zmluve o úvere, čím sa spotrebiteľovi umožní, aby spoznal dôvody, ktoré opodstatňujú odmenu zodpovedajúcu tejto provízii [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C565/21, EU:C:2023:212, bod 35 citovanú judikatúru].

36. Okrem toho treba pripomenúť, že Súdny dvor rozhodol, že požiadavka transparentnosti vyplývajúca tak z článku 4 ods. 2 smernice 93/13, ako aj z jej článku 5 bráni vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej sa zmluvná podmienka sama osebe považuje za transparentnú bez toho, aby príslušný súd musel vykonať preskúmanie, aké je opísané v bodoch 32 až 35 tohto rozsudku [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C565/21, EU:C:2023:212, bod 34 a citovanú judikatúru].

37. V prejednávanej veci v prvom rade z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd dospel k záveru, že vzhľadom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa treba domnievať jednak, že obsah služieb, na ktoré sa vzťahuje zmluvná podmienka dotknutá vo veci samej, vyplýva zo samotného názvu tejto zmluvnej podmienky – „spracovateľský poplatok“ –, a jednak, že obsah služieb účtovaných v rámci spracovateľského poplatku je internou záležitosťou Banky. V druhom rade vnútroštátny súd uvádza, že výška tohto poplatku je presne stanovená v zmluve, o ktorú ide vo veci samej, čo zodpovedá požiadavke vyplývajúcej z tejto vnútroštátnej judikatúry.

38. Takáto judikatúra však nerešpektuje kritériá preskúmania dodržiavania požiadavky transparentnosti stanovené Súdnym dvorom, ako vyplývajú z bodov 32 až 36 tohto rozsudku, keďže vedie k tomu, že vnútroštátne súdy nepreskúmajú jasnosť a zrozumiteľnosť zmluvnej podmienky.

39. V tejto súvislosti napriek tomu, že výška poplatku, ako je „spracovateľský poplatok“, o ktorý ide vo veci samej, je určená presne, nemožno pripustiť, že názov zmluvnej podmienky sám osebe postačuje na to, aby umožnil spotrebiteľovi po prvé pochopiť konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý odkazuje dotknutá zmluvná podmienka, ako aj ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú, po druhé pochopiť povahu skutočne poskytovaných služieb a po tretie overiť, či sa jednotlivé poplatky alebo služby, za ktoré sa tieto poplatky platia, neprekrývajú.

40. Okrem toho okolnosť, že obsah služieb účtovaných pod názvom „spracovateľský poplatok“ je internou záležitosťou bankovej inštitúcie, a preto sa môže v jednotlivých inštitúciách líšiť, podporuje záver, že informovanie spotrebiteľa len prostredníctvom tohto názvu nemožno považovať za dostatočné na splnenie požiadavky transparentnosti stanovenej v článku 4 ods. 2 a článku 5 smernice 93/13, keďže nemožno predpokladať, že interné postupy bankovej inštitúcie sú známe priemernému spotrebiteľovi, ktorý je bežne informovaný a primerane pozorný a obozretný.

O druhej a tretej otázke

46. Pokiaľ ide o otázku, či bola požiadavka dobrej viery v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 splnená, treba konštatovať, že vzhľadom na šestnásť odôvodnenie tejto smernice má vnútroštátny súd na tento účel preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s takouto podmienkou po individuálnom dojednaní (rozsudok zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C224/19 a C259/19, EU:C:2020:578, bod 74, ako aj citovaná judikatúra).

47. Pokiaľ ide o preskúmanie existencie prípadnej značnej nerovnováhy, toto preskúmanie sa nemôže obmedzovať na kvantitatívne ekonomické posúdenie spočívajúce v porovnaní celkovej hodnoty transakcie, ktorá je predmetom zmluvy na jednej strane, a nákladov, ktoré na základe tejto podmienky znáša spotrebiteľ na druhej strane. Značná nerovnováha totiž môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa spotrebiteľ ako strana predmetnej zmluvy nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov, či už formou zúženia obsahu práv, ktoré mu podľa týchto predpisov vyplývajú zo zmluvy, prekážky v ich výkone alebo tiež formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú, na spotrebiteľa (rozsudok z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank, C621/17, EU:C:2019:820, bod 51, ako aj citovaná judikatúra).

48. Súdny dvor však na jednej strane rozhodol, že náklady spotrebiteľa na úver okrem úrokov, aj keď pre ne vnútroštátna právna úprava stanovuje hornú hranicu, by aj tak mohli viesť k značnej nerovnováhe v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13, hoci by boli stanovené pod touto hornou hranicou, ak by služby poskytované ako protihodnota nespádali primerane do rozsahu plnení poskytovaných v rámci uzavretia alebo správy zmluvy o úvere, alebo ak by sa sumy, ktoré znáša spotrebiteľ z dôvodu nákladov na poskytnutie a správu úveru, javili jasne neprimerané vo vzťahu k výške úveru. Vnútroštátnemu súdu v tejto súvislosti prináleží zohľadniť účinok všetkých podmienok tejto zmluvy, a to s cieľom určiť, či uvedené podmienky spoločne vytvárajú značnú nerovnováhu na úkor dlžníka (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. septembra 2020, Profi Credit Polska, C84/19, C222/19 a C252/19, EU:C:2020:631, bod 95).

49. Na druhej strane Súdny dvor rozhodol, že zmluvná podmienka upravená vnútroštátnym právom, ktorá stanovuje províziu za poskytnutie úveru alebo hypotekárneho úveru, ktorej predmetom je odmena za služby týkajúce sa posúdenia, vypracovania a individualizovaného spracovania žiadosti o úver alebo hypotekárny úver, ktoré sú nevyhnutné na získanie takéhoto úveru alebo hypotekárneho úveru, sa s výhradou overenia príslušným súdom, nezdá byť spôsobilá nepriaznivo ovplyvniť právne postavenie spotrebiteľa, ako je stanovené vnútroštátnym právom, s výnimkou prípadov, keď služby poskytované ako protihodnota primerane nespádajú do rozsahu vyššie uvedených plnení, alebo keď suma účtovaná spotrebiteľovi na základe uvedenej provízie je neprimeraná výške úveru [rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru), C565/21, EU:C:2023:212, bod 59].

50. Veriteľ musí byť navyše schopný preukázať, že táto provízia zodpovedá skutočne poskytnutým službám a nákladom, ktoré vynaložil (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C224/19 a C259/19, EU:C:2020:578, bod 79).

51. Okrem toho treba spresniť, že zmluvná podmienka týkajúca sa nákladov na úver okrem úrokov, ktorá prenáša náklady na ekonomickú činnosť veriteľa na spotrebiteľa, nie je sama osebe nekalá, ale môže byť nekalá len vtedy, ak spotrebiteľovi ukladá povinnosť znášať neprimerané náklady v porovnaní s plneniami

a výškou úveru (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. septembra 2020, Profi Credit Polska, C84/19, C222/19 a C252/19, EU:C:2020:631, bod 97).

C-351/23

GR REAL

(GR REAL, s. r. o. proti PO, RT)

Dátum podania návrhu

6. júna 2023

Dátum rozhodnutia

24. júna 2025

Právna oblasť

- ochrana spotrebiteľov
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Krajský súd v Prešove

Položené prejudiciálne otázky

1. **Uplatňujú sa článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1** Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách na také konanie, o aké ide vo veci samej, **ktoré iniciovala osoba (vydražiteľ), ktorej bol udelený príklep týkajúci sa nehnuteľného majetku a v ktorom sa súčasne koná o protižalobe spotrebiteľa na dosiahnutie stavu pred príklepom na dražbe**, ak spotrebiteľ pred mimosúdnou dražbou využil právne prostriedky na zdržanie sa výkonu záložného práva uplatnením návrhu na súde o neodkladné opatrenie a spotrebiteľ zároveň pred dražbou upozornil osoby zúčastnené na dražbe na prebiehajúce súdne konanie o zdržanie sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou, no napriek súdnemu konaniu sa dražba vykonala?

2. Má sa Smernica Rady 93/13/EHS vykladať v tom zmysle, že bráni takej právnej úprave členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá v procese výkonu záložného práva realizovanom podnikateľom zaoberajúcim sa súkromnými dražbami („dražobník“) na nehnuteľnosť spotrebiteľa za účelom uspokojenia banky zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy

neumožňuje spotrebiteľovi voči dražobníkovi účinne s cieľom oddialenia dražby podať námietky o neprijateľnosti zmluvných podmienok, na základe ktorých sa má vymôcť pohľadávka banky, hoci je táto pohľadávka založená na neprijateľných zmluvných podmienkach, najmä zmluvnej podmienke o predčasnej splatnosti,

takáto právna úprava **neumožňuje spotrebiteľovi dosiahnuť upustenie od dražby** jeho nehnuteľnosti predstavujúcej obydlie aj napriek tomu, **že spotrebiteľ poskytol informáciu dražobníkovi a osobám prítomným na dražbe, že prebieha súdne konanie o nariadenie neodkladného opatrenia o uloženie povinnosti zdržať sa vykonania dražby**, no súd ešte o návrhu právoplatne nerozhodol a pritom neodkladné

opatrenie je jediným možným prostriedkom spotrebiteľa dosiahnuť dočasnú súdnu ochranu pred realizáciou dražby nehnuteľnosti v dôsledku neprijateľných zmluvných podmienok,

takáto právna úprava **neumožňuje spotrebiteľovi** v okolnostiach podľa predchádzajúcich odsekov plnohodnotne **uplatniť práva vyplývajúce z transpozície** Smernice 93/13/EHS a umožniť mu dosiahnutie cieľov podľa tejto smernice, pretože dotknutá právna úprava **zužuje možnosť namietania neplatnosti** dražby len na tri dôvody:

- neplatnosť záložnej zmluvy,
- porušenie zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách,
- trestná činnosť?

3. Má sa Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa Smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) 2006/2004 („smernica o nekalých obchodných praktikách“), vykladať v tom zmysle, že **vykonanie záložného práva na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky** o predčasnej splatnosti pohľadávky zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy a teda na nesprávnu dlžnú čiastku po omeškaní môže predstavovať **nekalú obchodnú praktiku** v zmysle jej článku 5, konkrétnejšie **agresívnu obchodnú praktiku v zmysle článkov 8 a 9 tejto smernice** a či zodpovednosť banky a ciele Smernice 2005/29/ES dopadajú popri banke aj na dražobnú spoločnosť, ktorá vykonáva záložné právo banky?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol takto

1. Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v spojení s článkami 7 a 47 Charty základných práv Európskej únie sa majú vykladať v tom zmysle, že:

do ich pôsobnosti patrí súdne konanie, v rámci ktorého na jednej strane spoločnosť, ktorá vydražila nehnuteľnosť predstavujúcu rodinné obydlie spotrebiteľa, predanú v rámci mimosúdneho núteného výkonu hypotekárneho záložného práva k tejto nehnuteľnosti, ktoré bolo so súhlasom tohto spotrebiteľa zriadené v prospech poskytovateľa úveru, ktorý je predajcom alebo dodávateľom, **navrhuje vypratanie** dotknutej nehnuteľnosti **obývanej uvedeným spotrebiteľom**, a na druhej strane tento **spotrebiteľ vzájomnou žalobou spochybňuje zákonnú povahu prevodu vlastníckeho práva** k uvedenej nehnuteľnosti na túto spoločnosť vydražiteľku, **ku ktorému došlo napriek súdnemu konaniu, ktoré v čase tohto prevodu ešte prebiehalo** a ktorého cieľom bolo prerušenie tohto výkonu z dôvodu existencie nekalých podmienok v zmluve, na ktorej je založený uvedený výkon, pričom tento spotrebiteľ túto spoločnosť vydražiteľku o tomto súdnom konaní vopred informoval. Uvedené platí v prípade, **ak ku dňu dotknutej dražby** existovali navzájom sa zhodujúce **nepriame dôkazy o potenciálne nekalej povahe** týchto zmluvných podmienok **a ak spotrebiteľ využil právne prostriedky**, ktorých uplatnenie bolo možné rozumne očakávať od priemerného spotrebiteľa na účely dosiahnutia súdneho preskúmania uvedených zmluvných podmienok.

2. Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 v spojení s článkami 7 a 47 Charty základných práv sa majú vykladať v tom zmysle, že:

bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje, aby mimosúdny nútený výkon hypotekárneho záložného práva, zriadeného k nehnuteľnosti predstavujúcej rodinné obydlie spotrebiteľa so súhlasom tohto

spotrebiteľa v prospech poskytovateľa úveru, ktorý je predajcom alebo dodávateľom, **pokračoval napriek tomu, že pred súdom prebieha konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia** smerujúceho k prerušeniu tohto výkonu, a tomu, že existujú navzájom sa zhodujúce **nepriame dôkazy o prípadnej existencii potenciálne nekalej podmienky** v zmluve, na ktorej je tento výkon založený, pričom táto vnútroštátna úprava nestanovuje žiadnu možnosť domáhať sa súdnou cestou určenia neplatnosti toho istého výkonu z dôvodu existencie nekalých podmienok v tejto zmluve.

V odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil:

O prvej otázke

63. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že na účely určenia, či sa smernice 93/13 možno účinne dovolávať v konaní pred vnútroštátnym súdom, treba preskúmať predmet tohto konania a osobitosti sporu, ktorého sa týka (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. decembra 2017, Banco Santander, C598/15, EU:C:2017:945, body 39, 42 a 49).

64. Z tejto judikatúry tiež vyplýva, že ustanovení smernice 93/13 sa nemožno účinne dovolávať pri neexistencii akýchkoľvek navzájom sa zhodujúcich nepriamych dôkazov, pokiaľ ide o prípadnú prítomnosť potenciálne nekalej podmienky v zmluve o hypotekárnom úvere, ktorá bola predmetom konania o mimosúdny výkon (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. decembra 2017, Banco Santander, C598/15, EU:C:2017:945, bod 48).

(...)

67. Súdny dvor tiež rozhodol, že v situácii, v ktorej sa **konanie o výkone rozhodnutia** týkajúce sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou **skončilo a vlastnícke práva** k tomuto majetku **boli prevedené na tretiu osobu**, súd konajúci *ex offio* alebo na návrh spotrebiteľa už nemôže vykonať preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok, ktoré by viedlo k zrušeniu aktov o prevode vlastníctva, a **teda k spochybneniu právnej istoty tohto prevodu vlastníctva**, a ktorých zákonnosť nebola spochybnená (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. mája 2022, Ibercaja Banco, C600/19, EU:C:2022:394, bod 57).

68. V prejednávanej veci však z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že spor vo veci samej sa týka dvoch žalôb s právnymi predmetmi odlišnými od tých, o ktoré išlo vo veciach, v ktorých boli vydané rozsudky uvedené v bodoch 65 až 67 tohto rozsudku. Na jednej strane **vnútroštátny súd rozhoduje o žalobe o vypratanie rodinného obydlija žalovaných** vo veci samej, ktorú podala **žalobkyňa** vo veci samej v rámci výkonu výlučných práv, ktoré jej vyplývajú z vlastníckeho práva, ktoré **nadobudla v dôsledku mimosúdnej dražby tohto obydlija**.

69. Na druhej strane sa uvedený spor týka **vzájomnej žaloby**, ktorou žalovaní vo veci samej spochybňujú zákonnú povahu prevodu vlastníckeho práva k uvedenému obydliu na žalobkyňu vo veci samej z toho dôvodu, že **zákon o dobrovoľných dražbách nespĺňa požiadavku účinnej súdnej ochrany** potvrdenú v článku 7 ods. 1 smernice 93/13 a zakotvenú aj v článku 47 Charty. Títo žalovaní tvrdia, že tento **zákon umožnil**, aby sa v nútenom výkone predmetného hypotekárneho záložného práva **pokračovalo napriek návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia**, o ktorom rozhodoval súd a ktorého cieľom bolo dosiahnuť prerušenie tohto výkonu. Ako bolo uvedené v bodoch 37 a 46 tohto rozsudku, vnútroštátny súd zastáva názor, že žalobkyňa vo veci samej je podľa slovenského práva v rámci takejto žaloby pasívne legitimovaná.

70. V dôsledku toho na rozdiel od sporu, o ktorý išlo vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 7. decembra 2017, Banco Santander (C598/15, EU:C:2017:945), sa spor vo veci samej netýka len ochrany vecných vlastníckych práv nadobudnutých v dôsledku predaja nehnuteľnosti príklepom, **ale aj podmienok, za ktorých postup núteného výkonu hypotekárneho záložného práva** zriadeného so súhlasom k tejto nehnuteľnosti mohol viesť k prevodu týchto práv na spoločnosť vydražiteľku.

71. Žalovaní vo veci samej totiž v rámci svojej vzájomnej žaloby nevznášajú proti nadobúdateľovi nehnuteľnosti, ktorý je vo vzťahu k zmluve o hypotekárnom úvere týkajúcej sa tejto nehnuteľnosti treťou osobou, dôvody neplatnosti tejto zmluvy alebo niektorých jej zmluvných podmienok, ale **spochybňujú samotnú zákonnú povahu prevodu** vlastníckeho práva k uvedenej nehnuteľnosti na tohto nadobúdateľa.

(...)

74. V situácii, o akú ide v spore vo veci samej, však nemožno prístup spotrebiteľov kvalifikovať ako úplne pasívny, pokiaľ ide o mimosúdny postup núteného výkonu. Žalovaní vo veci samej práve naopak po prvé **podali žalobu**, ktorej cieľom bolo zabrániť pokračovaniu v tomto postupe, pričom k tejto žalobe **pripojili návrh na nariadenie neodkladného opatrenia** smerujúceho k prerušeniu uvedeného postupu. Podľa vnútroštátneho súdu bol pritom tento právny prostriedok **jediným prostriedkom** umožňujúcim zabrániť uskutočneniu mimosúdnej dražby.

75. S výhradou posúdenia, ktoré prináleží vykonať uvedenému súdu, skutočnosť, že **po uskutočnení predmetnej dražby** žalovaní vo veci samej **vzali túto žalobu späť**, nemôže spochybniť konštatovanie, že títo žalovaní **neboli pasívni**. Ako totiž vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, **cieľom uvedenej žaloby bolo dosiahnuť, aby sa banke nariadilo zdržať sa výkonu dotknutého hypotekárneho záložného práva prostredníctvom mimosúdnej dražby**, pričom obsahovala aj návrh na prerušenie tohto postupu núteného výkonu. Uvedení žalovaní sa teda mohli dôvodne domnievať, že žaloba sa po uskutočnení dražby **stala bezpredmetnou**, keďže súd už v tomto okamihu nemohol vydať rozsudok s cieľom zabrániť alebo prerušiť výkon tohto záložného práva.

76. Okrem toho, ako tvrdia žalobkyňa vo veci samej a slovenská vláda, je pravda, že žalovaní vo veci samej **nepodali návrh na určenie neplatnosti uvedenej dražby** podľa § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách. V tejto súvislosti treba na jednej strane poznamenať, že podľa vysvetlení vnútroštátneho súdu toto ustanovenie **umožňuje domáhať sa neplatnosti dobrovoľnej dražby len z troch dôvodov**, ktoré **nezahŕňajú nekalú povahu podmienok zmluvy o úvere uzavretej spotrebiteľom**. Na druhej strane slovenská vláda odkázala na dve uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydané v roku 2022, z ktorých vyplýva, že ochrana pred nekalými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách patrí medzi dôvody neplatnosti mimosúdnej dražby, stanovené v uvedenom ustanovení. Vzhľadom na odpoveď vnútroštátneho súdu na žiadosť o vysvetlenie, ktorá mu bola v tejto súvislosti zaslaná a ktorá je uvedená v bodoch 41 a 42 tohto rozsudku, nebolo od priemerného, bežne informovaného a primerane pozorného a obozretného spotrebiteľa [rozsudok zo 4. júla 2024, Caixabank a i. (Preskúmanie transparentnosti v rámci hromadnej žaloby), C450/22, EU:C:2024:577, bod 48, ako aj citovaná judikatúra] **možné očakávať, že bude predvídať výklad § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách, ku ktorému dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky päť rokov po uskutočnení dražby**, o ktorú ide vo veci samej. Vnútroštátnemu súdu však prislúcha, aby v tejto súvislosti vykonal potrebné overenia.

77. Po druhé vnútroštátny súd uvádza, že žalovaní vo veci samej na druhom kole dražby predmetnej nehnuteľnosti **informovali žalobkyňu vo veci samej a licitátora o existencii návrhu na nariadenie neodkladného**

opatrenia smerujúceho k prerušeniu núteného výkonu dotknutého hypotekárneho záložného práva. Hoci je pravda, že táto žalobkyňa vo svojich písomných pripomienkach spochybňuje, že by bola informovaná o existencii tohto návrhu, treba pripomenúť, že v rámci konania podľa článku 267 ZFEÚ, ktoré je založené na jasnom rozdelení úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, patrí akékoľvek **posúdenie skutkového stavu veci do právomoci vnútroštátneho súdu** (rozsudok z 19. decembra 2024, Rustrans, C392/23, EU:C:2024:1052, bod 38 a citovaná judikatúra), takže toto posúdenie je pre Súdny dvor záväzné.

78. Rovnako prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu, aby pri rozhodovaní o merite sporu vo veci samej zisťoval, či z okolností, za ktorých sa uskutočnila dražba, o ktorú ide vo veci samej, ktoré tento súd kvalifikuje ako „rušivé“, najmä zo skutočnosti, že spoločnosť vydražiteľka, pôsobiaca v odvetví úverov a správy a údržby nehnuteľností, bola informovaná o existencii prebiehajúceho súdneho konania o určenie nekalej povahy zmluvnej podmienky o predčasnej splatnosti, na ktorej bola založená táto dražba, možno vyvodíť, že táto **spoločnosť v rámci uvedenej dražby nekonala v dobrej viere**, a ak to tak bolo, aby vyvodil dôsledky, ktoré vnútroštátne právo spája s nekonaním v dobrej viere, pokiaľ ide o zákonnosť tejto dražby.

79. V treťom a poslednom rade treba v súlade s judikatúrou citovanou v bode 64 tohto rozsudku uviesť, že podľa názoru vnútroštátneho súdu ku dňu konania dražby, o ktorú ide vo veci samej, **existovali navzájom sa zhodujúce nepriame dôkazy o prípadnej existencii potenciálne nekalej podmienky v zmluve, na ktorej bol založený nútený výkon dotknutého hypotekárneho záložného práva**. Ako totiž vyplýva z bodu 33 tohto rozsudku, predkladajúci vnútroštátny súd vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o súlad zmluvnej podmienky o predčasnej splatnosti, ktorá viedla k tomuto výkonu, s požiadavkou transparentnosti.

80. Z vyššie uvedeného vyplýva, že na rozdiel od veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 7. decembra 2017, Banco Santander (C598/15, EU:C:2017:945), žalovaní vo veci samej neboli pasívni v rámci mimosúdneho postupu núteného výkonu, ale naopak **využili právne prostriedky** stanovené slovenskou právnu úpravou s cieľom zabrániť tomuto výkonu, pričom o svojich krokoch informovali osoby dotknuté uvedeným výkonom. Tento postup však pokračoval a **viedol k vydraženiu ich rodinného obydľia bez akéhokoľvek súdneho preskúmania základu pohľadávky**, ktorej zaplatenie banka požadovala, a to napriek tomu, že **existovali navzájom sa zhodujúce nepriame dôkazy o potenciálne nekalej povahe zmluvnej podmienky o predčasnej splatnosti**, na ktorej bol založený tento výkon záložného práva.

81. V rámci sporu, ktorý sa vyznačuje všetkými týmito okolnosťami, **úplná účinnosť ochrany spotrebiteľov** priznaná smernicou 93/13 a požiadavka účinnej súdnej ochrany stanovená v článku 47 Charty **vyžadujú, aby sa dotknutí spotrebiteľia v rámci takej vzájomnej žaloby, o akú ide vo veci samej, mohli odvolávať na článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 tejto smernice** s cieľom spochybniť zákonnú povahu prevodu vlastníckeho práva k dotknutej nehnuteľnosti na spoločnosť vydražiteľku.

82. Z vyššie uvedeného totiž vyplýva, že za takýchto okolností **nemožno ochranu právnej istoty prevodu vlastníctva na tretiu osobu**, ku ktorému už došlo, na ktorú Súdny dvor odkázal v kontexte vecí, v ktorých boli vydané rozsudky zo 7. decembra 2017, Banco Santander (C598/15, EU:C:2017:945), a zo 17. mája 2022, Ibercaja Banco (C600/19, EU:C:2022:394), považovať **za absolútnu**.

O druhej otázke

87. **Hoci smernica 93/13 sama osebe** nebráni **mimosúdny postupom núteného výkonu** vedeným inými subjektmi, než sú súdy, v rámci ktorých sa spotrebiteľia nemôžu dovolávať existencie nekalých podmienok

v zmluve, na ktorých je dotknutý postup núteného výkonu založený (pozri analogicky, pokiaľ ide o úlohu, ktorú môže vykonávať notár v oblasti preskúmania nekalých zmluvných podmienok, rozsudok z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary, C32/14, EU:C:2015:637, body 47, 48 a 65), nič to nemení na tom, že členské štáty **musia poskytnúť spotrebiteľom primerané a účinné právne prostriedky** vhodné na zabezpečenie toho, **aby neboli takýmito podmienkami viazaní**.

88. Pokiaľ však ide o zákon o dobrovoľných dražbách, treba tiež pripomenúť, že Súdny dvor rozhodol, že smernica 93/13 **bráni vnútroštátnej právnej úprave**, podľa ktorej predajca alebo **dodávateľ môže** pri uplatnení zmluvnej podmienky o predčasnej splatnosti uvedenej v zmluve o spotrebiteľskom úvere pristúpiť **k vymáhaniu súm dlžných na základe tejto zmluvnej podmienky predajom rodinného obydla spotrebiteľa mimo rámca súdneho konania** (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. novembra 2023, Všeobecná úverová banka, C598/21, EU:C:2023:845, body 84 a 90).

89. V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že spotrebiteľ musí na to, aby mohol napadnúť mimosúdnu dražbu a domáhať sa existencie potenciálne nekalej podmienky v zmluve, na základe ktorej došlo k tejto dražbe, **podať návrh na začatie súdneho konania, v rámci ktorého môže tiež formou neodkladného opatrenia navrhnúť prerušenie uvedenej dražby až do vydania rozhodnutia o žalobe vo veci samej**. Z § 19 ods. 1 písm. b) druhej vety zákona o dobrovoľných dražbách však vyplýva, že dražobník je povinný **upustiť od dražby len vtedy, ak súd nariadil neodkladné opatrenie** v tomto zmysle.

90. Toto ustanovenie umožňuje, ako o tom svedčí situácia, o ktorú ide vo veci samej, pokračovať v núte-
nom výkone záložného práva, aj keď pred súdom prebieha konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia smerujúceho k jeho prerušeniu, a teda **umožňuje, aby došlo k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, a to aj v prípade, že ide o rodinné obydle spotrebiteľa, predtým, ako tento súd rozhodne o tomto návrhu**, aj keď **existujú navzájom sa zhodujúce nepriame dôkazy** o prípadnej existencii potenciálne nekalej podmienky v zmluve, na ktorej je tento výkon založený.

91. V dôsledku toho, hoci **§ 325 Civilného sporového poriadku** umožňuje súdu nariadiť neodkladné opatrenie, akým je prerušenie mimosúdnej dražby, treba konštatovať, že tento právny prostriedok zrejme spotrebiteľovi **neposkytuje účinnú možnosť dosiahnuť prerušenie postupu súdne preskúmanie potenciálne nekalých podmienok zmluvy**, na ktorej je založený dotknutý výkon, alebo aspoň *prima facie* preskúmanie v rámci návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, hoci nariadenie takéhoto opatrenia je nevyhnutné na zabezpečenie účinnosti rozhodnutia o žalobe vo veci samej.

92. Ako vyplýva z judikatúry citovanej v bode 59 tohto rozsudku, v tejto súvislosti článok **7 ods. 1 smernice 93/13 vyžaduje, aby spotrebiteľ nebol zbavený účinnej možnosti dosiahnuť prerušenie postupu núteného výkonu** začatého na základe exekučného titulu založeného na zmluvnej podmienke, ktorej platnosť je napadnutá na súde z dôvodu jej nekalej povahy, ak by v prípade neexistencie tohto prerušenia rozhodnutie, ktoré má byť vydané vo veci samej a ktorým by sa konštatovala nekalá povaha tejto podmienky, poskytlo tomuto spotrebiteľovi len ochranu *a posteriori*, **výlučne v podobe náhrady škody, ktorá by bola neúplná a nedostatočná**, a preto by nepredstavovala ani primeraný, ani účinný prostriedok na zabránenie ďalšieho uplatňovania uvedenej zmluvnej podmienky.

93. Ako vyplýva z judikatúry citovanej v bode 60 tohto rozsudku, táto požiadavka je odôvodnená o to viac, keď sa tak ako vo veci samej postup núteného výkonu týka **bydliska spotrebiteľa a jeho rodiny**, ktorých ochrana je súčasťou základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručeného v článku 7 Charty.

94. Pokiaľ ide o možnosť dodatočne napraviť dôsledky mimosúdnej dražby, ktorú majú spotrebitelia k dispozícii, § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách stanovuje právo domáhať sa neplatnosti dražby v lehote troch mesiacov odo dňa príklepu, ak sa spochybňuje platnosť dotknutej záložnej zmluvy alebo boli porušené ustanovenia tohto zákona.

95. Vnútroštátny súd spresnil, že toto ustanovenie **neumožňuje spotrebiteľom domáhať sa neplatnosti mimosúdnej dražby z dôvodu existencie nekalých podmienok v zmluve**, na ktorej je založený dotknutý postup núteného výkonu, a že v prejednávanej veci **ku dňu uskutočnenia dražby**, o ktorú ide vo veci samej, **nebol na Slovensku vydaný nijaký rozsudok, ktorý by konštatoval neplatnosť tejto dražby z takéhoto dôvodu**. Ako bolo uvedené v bode 41 tohto rozsudku, predkladajúci vnútroštátny súd uviedol, že v súčasnosti stále **neexistuje dostatočne ustálená judikatúra** v tomto zmysle.

96. Naopak, slovenská vláda vo svojich písomných pripomienkach uviedla, že výklad § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách, ktorý podal vnútroštátny súd, nie je správny. V tejto súvislosti táto vláda poukázala na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorú ilustrujú dve uznesenia, ktoré tento Najvyšší súd vydal v roku 2022 a v ktorých vyložil toto ustanovenie v tom zmysle, že **existencia nekalých podmienok** v zmluve, na ktorej je založený mimosúdny postup núteného výkonu, **predstavuje dôvod umožňujúci vyhlásiť neplatnosť dražby uskutočnenej v rámci tohto postupu výkonu**. Takýto výklad sa podľa Najvyššieho súdu javí ako nevyhnutný, keďže dražbe nemusí predchádzať súdne preskúmanie vymáhanej pohľadávky.

97. Uvedená vláda vo svojej odpovedi na otázky, ktoré jej boli položené podľa článku 62 rokovacieho poriadku, dodala, že túto judikatúru potvrdil Najvyšší súd Slovenskej republiky v novom rozsudku vyhlásenom 27. novembra 2023, v ktorom tento Najvyšší súd konštatoval, že v konaniach o vyhlásenie neplatnosti mimosúdnej dražby **sú súdy povinné ex officio preskúmať, či zmluva o záložnom práve uzavretá so spotrebiteľom neobsahuje nekalé podmienky**, s cieľom zabezpečiť primeranú právnu ochranu spotrebiteľov.

98. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v rámci konania začatého podľa článku 267 ZFEÚ Súdnemu dvoru neprináleží rozhodnúť o výklade vnútroštátnych ustanovení vzhľadom na to, že takýto výklad patrí do výlučnej právomoci vnútroštátnych súdov (rozsudok z 28. februára 2019, Gradbenišтво Korana, C579/17, EU:C:2019:162, bod 59 a citovaná judikatúra).

99. Za predpokladu, že by Najvyšší súd Slovenskej republiky teraz už vykladal § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách spôsobom uvedeným v bodoch 96 a 97 tohto rozsudku, čo prináleží určiť vnútroštátnemu súdu, táto okolnosť by nemala vplyv na otázku, **či vzhľadom na dátum dražby**, o ktorú ide vo veci samej, **mohli žalovaní vo veci samej rozumne predpokladať, že dosiahnu určenie neplatnosti tejto dražby prostredníctvom žaloby podanej na základe tohto ustanovenia do troch mesiacov od vydraženia nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom uvedenej dražby**, ako uviedla generálna advokátka v bode 79 svojich návrhov. S výhradou overení, ktoré prislúcha vykonať uvedenému súdu, sa zdá, že výklad uvedeného ustanovenia, ku ktorému dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky, bol odôvodnený práve **potrebou napraviť**, že toto ustanovenie neobsahuje žiadnu zmienku o možnosti podať návrh na určenie neplatnosti dražby z dôvodu existencie nekalých podmienok v zmluve, na ktorej je založená táto dražba.

100. Z vyššie uvedeného vyplýva, že s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, právne prostriedky, ktoré mali žalovaní vo veci samej k dispozícii ku dňu uskutočnenia dražby, o ktorú ide vo veci samej, **nespĺňali požiadavku účinnej súdnej ochrany**, pretože neposkytovali **ani účinnú možnosť dosiahnuť odklad** tejto dražby v rámci núteného výkonu záložného práva, aby sa umožnilo súdne preskúmanie potenciálne nekalej podmienky v zmluve, na ktorej bol založený tento výkon, hoci pred súdom

prebiehalo konanie o návrhu na prerušenie výkonu, **ani možnosť podať návrh na určenie neplatnosti uvedenej dražby z dôvodu existencie tejto zmluvnej podmienky**, a to napriek existencii navzájom sa zhodujúcich nepriamych dôkazov o potenciálne nekalej povahe tejto zmluvnej podmienky.

101. Aspekty, ktoré zdôraznil vnútroštátny súd v rámci tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania a ktoré sú pripomenuté najmä v bode 95 tohto rozsudku tak preukazujú, že **prinajmenšom ku dňu usku-točnenia dražby**, o ktorú ide vo veci samej, ustanovenia zákona o dobrovoľných dražbách v praxi **nadmerne sťažovali alebo dokonca znemožňovali ochranu týchto práv**.

102. Na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu, pokiaľ ide o možnosť výkladu § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách tak, aby bol v súlade s ustanoveniami smernice 93/13, treba poznamenať, že **vzhľadom na nedávnu judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky** uvedenú v bodoch 96 a 97 tohto rozsudku, ako ju predložila slovenská vláda, sa takýto výklad **nezdá byť vylúčený**.

103. Ak vnútroštátny súd dospeje k záveru, že je oprávnený podať výklad § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách v súlade s ustanoveniami smernice 93/13, pokiaľ ide o dôvody určenia neplatnosti, ktoré stanovuje, treba poznamenať, že tento § 21 ods. 2 tiež stanovuje, že návrh na určenie neplatnosti musí byť podaný v lehote troch mesiacov odo dňa príklepu. Ako vyplýva z bodov 76 a 99 tohto rozsudku, s výhradou overenia vnútroštátnym súdom v tejto súvislosti **nebolo možné rozumne očakávať, že žalovaní vo veci samej podajú návrh na určenie neplatnosti dotknutej dražby na základe tohto ustanovenia**. Význam verejného záujmu, ktorý je základom ochrany poskytovanej touto smernicou spotrebiteľom, a potreba zabezpečiť účinnosť práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z uvedenej smernice, ktorá zahŕňa okrem iného požiadavku účinnej súdnej ochrany, pritom v prípade neexistencie účinných právnych prostriedkov nápravy, ktoré by žalovaným vo veci samej umožňovali uplatniť svoje práva vyplývajúce z tej istej smernice pred dňom príklepu, odôvodňujú, aby týmto žalovaným v spore vo veci samej nezaniklo v spore vo veci samej právo napadnúť nútený výkon záložného práva, ktorý viedol k udeleniu tohto príklepu (pozri analogicky rozsudok zo 17. mája 2022, Ibercaja Banco, C600/19, EU:C:2022:394, body 45, 49 a 50).

O tretej otázke

110. Keďže odpoveď na tretiu otázku presahuje rámec súdnej úlohy, ktorá prislúcha Súdnu dvoru podľa článku 267 ZFEÚ, táto otázka je neprípustná.

OBLASŤ FINANČNÉHO PRÁVA

C-201/24

A.En. Slovensko

(A.En. Slovensko, s. r. o. proti Úradu pre vybrané hospodárske subjekty, Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky)

Dátum podania návrhu

13. marca 2024

Dátum rozhodnutia

28. apríla 2025

Právna oblasť

- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky

Položené prejudiciálne otázky

1. Má sa článok 4 ods. 1 v spojení s článkom 9 Smernice 2009/133/ES vykladať v tom zmysle, že je s ním v rozpore taká vnútroštátna právna úprava (zákon o osobitnom odvode), ktorá zaťažuje osobitným odvodom aj kapitálový zisk vzniknutý z transakcie (prevodu aktív) medzi spoločnosťami so sídlom v Slovenskej republike?
2. Možno sa dovolávať účinku článku 4 ods. 1 v spojení s článkom 9 Smernice 2009/133/ES spočívajúceho v nezdaňovaní kapitálových ziskov z prevodu aktív vypočítaných ako rozdiel medzi reálnou hodnotou prevedených aktív a pasív a ich hodnotou na daňové účely aj v prípade vnútroštátnej transakcie realizovanej medzi spoločnosťami so sídlom v tom istom členskom štáte, ak vnútroštátna právna úprava kapitálový zisk vzniknutý z takejto transakcie zaťažuje plnením, ktoré má účinky zdanenia (rozumej osobitný odvod)?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol takto

Súdny dvor Európskej únie **zjavne nemá právomoc** odpovedať na otázky, ktoré položil Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozhodnutím z 29. februára 2024 (vec C201/24).

V odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil

27. Podľa článku 1 písm. a) smernice 2009/133 sa táto smernica uplatňuje okrem iného na prevody aktív len vtedy, ak sa na nich zúčastňujú spoločnosti z dvoch alebo viacerých členských štátov.

28. V dôsledku toho transakcia prevodu aktív dotknutá vo veci samej nepatrí priamo do pôsobnosti smernice 2009/133.

(...)

32. Ak sa vnútroštátny súd obráti na Súdny dvor v súvislosti so situáciou, ktorá nepatrí do priamej pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor nemôže usudzovať, že návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu ustanovení tohto práva je pre vnútroštátny súd nevyhnutný na to, aby mohol prijať rozhodnutie vo veci samej, **pokiaľ vnútroštátny súd neuvedie aj iné skutočnosti ako to, že sporná vnútroštátna právna úprava sa bez rozdielu uplatňuje na situácie upravené predmetnými ustanoveniami práva Únie a na čisto vnútroštátne situácie** [rozsudky z 27. apríla 2023, Banca A (Uplatnenie smernice o zlučovaní na čisto vnútroštátnu situáciu), C827/21, EU:C:2023:355, bod 45, a z 29. júla 2024, LivaNova, C713/22, EU:C:2024:642, bod 44, ako aj citovaná judikatúra].

33. Konkrétne skutočnosti, ktoré umožňujú preukázať, že ustanovenia práva Únie sa stali uplatniteľnými priamo a nepodmienene na základe vnútroštátneho práva, aby sa zabezpečilo rovnaké zaobchádzanie s vnútroštátnymi situáciami a so situáciami upravenými právom Únie, **musia vyplývať z rozhodnutia vnútroštátneho súdu** [rozsudky z 27. apríla 2023, Banca A (Uplatnenie smernice o zlučovaní na čisto vnútroštátnu situáciu), C827/21, EU:C:2023:355, bod 46, a z 29. júla 2024, LivaNova, C713/22, EU:C:2024:642, bod 45, ako aj citovaná judikatúra].

(...)

35. V prejednávanej veci vnútroštátny súd **neuvádza, že na základe vnútroštátneho práva by sa mali ustanovenia smernice 2009/133 priamo a nepodmienene uplatňovať** na vnútroštátne situácie, najmä prostredníctvom ustanovení, ktorými bola prebratá táto smernica, pokiaľ ide o osobitný odvod. Návrh na začatie prejudiciálneho konania totiž neobsahuje nič o úmysle slovenského zákonodarcu rozšíriť v tejto súvislosti pravidlá vyplývajúce zo smernice 2009/133 aj na vnútroštátne situácie.

OBLASŤ SPRÁVNEHO PRÁVA

C-544/23

BAJI Trans

(T. T., BAJI Trans, s. r. o. proti Národnému inšpektorátu práce)

Dátum podania návrhu

28. augusta 2023

Dátum rozhodnutia

1. augusta 2025

Právna oblasť

- základné práva
- Charta základných práv

Pôvod prejudiciálnych otázok

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky

Položené prejudiciálne otázky

1. Má sa čl. 51 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie vykladať v tom zmysle, že členský štát vykonáva právo Únie, ak podľa vnútroštátneho práva udeľuje administratívnu sankciu za porušenie povinnosti, ak táto povinnosť vyplýva z práva Európskej únie a povinnosť postihovať jej porušenie je uložená členským štátom, ako je tomu v prípade čl. 19 ods. 1 nariadenia č. 3821/85 a čl. 41 ods. 1 nariadenia č. 165/2014?

Ak je odpoveď na otázku č. 1 kladná:

2. Má sa čl. 49 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie a zásada *lex posterior mitius* v ňom obsiahnutá vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje aj na ukladanie sankcií za administratívne delikty, kde najprv

o vine a treste nerozhoduje súdny orgán, ale administratívny orgán, a že sa táto zásada následne vzťahuje i na prieskum rozhodnutia tohto administratívneho orgánu správnym súdom?

Ak je odpoveď na otázku č. 2 kladná:

3. Má sa čl. 49 Charty základných práv Európskej únie a zásada *lex posterior mitius* v ňom obsiahnutá vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje na vnútroštátne administratívne konanie alebo súdne konanie bez ohľadu na jeho štádium?

Ak je odpoveď na otázku č. 3 záporná:

4. Podľa akých kritérií sa určí toto štádium? *In concreto*, má sa čl. 49 Charty základných práv Európskej únie a zásada *lex posterior mitius* v ňom obsiahnutá vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje na správne súdne konanie o opravnom prostriedku, akým je kasačná sťažnosť, teda že súd, ako je Najvyšší správny súd, konajúci v druhej a poslednej inštancii o tejto kasačnej sťažnosti, má prihliadať na zmenu právnej úpravy v prospech páchatela administratívneho deliktu posudzovaného v základnom konaní administratívnom orgánom, a nie súdom, a ktorá nastala až po tom, čo bolo vydané rozhodnutie správneho súdu nižšej inštancie ním preskúmané, ktoré je právoplatné?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol takto

1. Článok 51 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že:

členský štát **vykonáva právo Únie** v zmysle tohto ustanovenia, ak na jednej strane v súlade s článkom 19 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 3821/85 z 20. decembra 1985 o záznamovom zariadení v cestnej doprave, zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 z 15. marca 2006, a článkom 41 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 165/2014 zo 4. februára 2014 o tachografoch v cestnej doprave, ktorým sa ruší nariadenie Rady (EHS) č. 3821/85 o záznamovom zariadení v cestnej doprave a mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 o harmonizácii niektorých právnych predpisov v sociálnej oblasti, ktoré sa týkajú cestnej dopravy, **uloží vodičovi vozidla správnu sankciu** z dôvodu, že tento vodič **porušil povinnosti stanovené v týchto nariadeniach**, a na druhej strane následne využije možnosť, ktorú mu priznáva článok 3 ods. 2 tohto posledného uvedeného nariadenia, a to oslobodiť určité vozidlá cestnej dopravy od takýchto povinností.

2. Článok 49 ods. 1 posledná veta Charty základných práv sa má vykladať v tom zmysle, že:

sa môže uplatniť na správnu sankciu trestnoprávnej povahy, ktorá bola uložená na základe pravidla, ktoré bolo po uložení tejto sankcie zmenené spôsobom, ktorý je priaznivejší pre sankcionovanú osobu, pokiaľ táto zmena **odráža zmenu postoja k trestnoprávnej kvalifikácii skutkov**, ktorých sa dopustila táto osoba, alebo k trestu, ktorý sa má uložiť.

3. Článok 49 ods. 1 posledná veta Charty základných práv sa má vykladať v tom zmysle, že:

súd, ktorý rozhoduje o kasačnej sťažnosti proti súdnemu rozhodnutiu, ktorým bol zamietnutý opravný prostriedok podaný proti správnej pokute, ktorá má trestnoprávnu povahu a patrí do pôsobnosti práva Únie, **je v zásade povinný uplatniť voči odsúdenej osobe priaznivejšiu vnútroštátnu právnu úpravu**,

ktorá nadobudla účinnosť po vyhlásení tohto súdneho rozhodnutia, **bez ohľadu na to, že** vo vnútroštátnom práve sa toto rozhodnutie **považuje za právoplatné**.

V odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil

O prvej otázke

50. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora navyše vyplýva, že členský štát vykonáva právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty pri plnení **povinnosti, ktorá je uvedená v akte práva Únie** a ktorá spočíva v stanovení **sankcie za porušenia uvedené v tomto akte** [pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson, C617/10, EU:C:2013:105, bod 27, a z 19. októbra 2023, G. ST. T. (Primeranosť trestu v prípade falšovania), C655/21, EU:C:2023:791, bod 43].

51. V prejednávanej veci pred nadobudnutím účinnosti nariadenia 2020/1054 tak **nariadenie** č. 3821/85, ktoré sa uplatňovalo v čase porušenia, ktorého sa dopustil T. T., ako aj nariadenie č. 165/2014 bez možnosti výnimky **vyžadovali, aby také vozidlá**, ako je vozidlo, o ktoré ide vo veci samej, boli vybavené tachografom a aby sa vykonávala periodická prehliadka tohto tachografu. Z článku 19 ods. 1 nariadenia č. 3821/85 a článku 41 ods. 1 nariadenia č. 165/2014 okrem toho vyplýva, že tieto ustanovenia ukladajú členským štátom **povinnosť stanoviť sankcie** za porušenia ustanovení týchto nariadení.

52. Z toho vyplýva, že **slovenské orgány tým, že prijali § 38 ods. 1 písm. a) bod 1** zákona č. 462/2007 a **uložili T. T. správnu pokutu** za to, že 4. novembra 2015 viedol vozidlo používané na dodávku transportného betónu bez toho, aby dodržiaval povinnosti týkajúce sa periodickej prehliadky tachografu, ktorým malo byť toto vozidlo vybavené, **vykonali právo Únie** v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.

53. Spor vo veci samej sa teda týka konkrétne možnosti sankcionovať T. T. za takéto porušenie, ktorého sa dopustil pred nadobudnutím účinnosti nariadenia 2020/1054, hoci na základe spojeného účinku tohto nariadenia a § 2 ods. 2 zákona č. 461/2007 sú vozidlá, ktoré sa používajú na dodávku transportného betónu, **v súčasnosti podľa slovenského práva oslobodené** od povinnosti byť vybavené tachografom.

54. S cieľom poskytnúť úplnú odpoveď predkladajúcemu vnútroštátnemu súdu treba preto ešte uviesť, že **prostredníctvom takejto zmeny** relevantnej vnútroštátnej právnej úpravy slovenský zákonodarca tiež **vykonával právo Únie** v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.

55. Tento zákonodarca totiž tým využil **možnosť, ktorú mu priznáva článok 3 ods. 2 nariadenia č. 165/2014**, a to **oslobodiť kategórie** vozidiel uvedené v článku 13 ods. 1 nariadenia č. 561/2006, tak ako bol doplnený nariadením 2020/1054, od povinnosti byť vybavené tachografom.

56. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora, keď členský štát prijíma určité opatrenia **v rámci diskrečnej právomoci** alebo voľnej úvahy, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou režimu zavedeného aktom práva Únie, treba dospieť k záveru, že **vykonáva toto právo v zmysle článku 51 ods. 1 Charty** (pozri v tejto súvislosti rozsudky z 13. júna 2017, Florescu a i., C258/14, EU:C:2017:448, bod 48, ako aj z 29. júla 2024, protectus, C185/23, EU:C:2024:657, bod 59).

O druhej otázke

O pôsobnosti článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty

62. Z vysvetliviek k Charte základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17) týkajúcich sa jej článku 49 vyplýva, že toto ustanovenie sa uplatňuje **v trestnoprávnej oblasti**.

63. Ako však uviedol generálny advokát v bode 52 svojich návrhov, z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že na **posúdenie trestnoprávnej povahy sankcie** najmä na účely uplatnenia článku 49 Charty sú relevantné tri kritériá. Prvým kritériom je **právna kvalifikácia** porušenia vo vnútroštátnom práve, druhým je **samotná povaha porušenia** a tretím stupeň **prísnosti sankcie**, ktorá hrozí dotknutej osobe (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. júna 2012, Bonda, C489/10, EU:C:2012:319, bod 37, a zo 4. mája 2023, Agenția Națională de Integritate, C40/21, EU:C:2023:367, bod 34).

64. Hoci **prisľúcha predkladajúcemu vnútroštátnemu súdu**, aby vzhľadom na tieto kritériá **posúdil, či pokuta, ktorá bola uložená T. T., má trestnoprávnu povahu** v zmysle článku 49 ods. 1 Charty, Súdny dvor rozhodujúci o návrhu na začatie prejudiciálneho konania môže poskytnúť vnútroštátnemu súdu **spresnenia, aby usmernil tento súd** pri jeho posúdení (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. mája 2023, Agenția Națională de Integritate, C40/21, EU:C:2023:367, bod 36).

65. V tejto súvislosti, pokiaľ ide v prvom rade o prvé kritérium týkajúce sa právnej kvalifikácie porušenia vo vnútroštátnom práve, z informácií poskytnutých predkladajúcim vnútroštátnym súdom vyplýva, že porušenie, o ktoré ide vo veci samej, sa podľa slovenského práva **považuje za správny delikt**.

66. Uplatnenie článku 49 Charty sa však aj pri porušeniach, ktoré vnútroštátne právo nekvalifikuje ako „trestné“, vzťahuje na tie stíhania a sankcie, ktoré treba považovať za stíhania a sankcie trestnoprávnej povahy **na základe ďalších dvoch kritérií** uvedených v bode 63 tohto rozsudku [pozri v tomto zmysle rozsudky z 22. júna 2021, Latvijas Republikas Saeima (Pokutové body), C439/19, EU:C:2021:504, bod 88, a zo 14. septembra 2023, Vinal, C820/21, EU:C:2023:667, bod 49].

67. Ďalej, pokiaľ ide o druhé kritérium, ktoré sa týka samotnej povahy porušenia, toto kritérium predpokladá overenie toho, **či predmetné opatrenie sleduje najmä represívny účel, čo je vlastné sankcii trestnoprávnej povahy** v zmysle článku 49 Charty, a to bez toho, aby samotná okolnosť, že sleduje tiež preventívny účel, bola takej povahy, že by ju zbavovala jej kvalifikácie ako trestnoprávnej sankcie. Zo samotnej povahy trestnoprávnych sankcií totiž vyplýva, že smerujú tak k represii, ako aj k prevencii nezákonných konaní. **Naopak, opatrenie, ktoré sa obmedzuje na náhradu škody spôsobenej dotknutým porušením, nemá trestnoprávnu povahu** [rozsudky z 22. júna 2021, Latvijas Republikas Saeima (Pokutové body), C439/19, EU:C:2021:504, bod 89, a zo 14. septembra 2023, Vinal, C820/21, EU:C:2023:667, bod 50].

68. V prejednávanej veci sa zdá, že správne pokuty, ktoré vyplývajú z porušenia povinností týkajúcich sa prítomnosti a periodickej prehliadky tachografu v určitých typoch vozidiel, sledujú ciele **spočívajúce tak v odrádzaní od týchto porušení, ako aj v ich sankcionovaní bez toho, aby účelom týchto pokút bolo nahradiť škodu**, ktorá bola týmito porušeniami spôsobená.

69. Okrem toho Súdny dvor už rozhodol, že skutočnosť, že predmetné opatrenie sa netýka verejnosti vo všeobecnosti, ale osobitnej kategórie adresátov, ktorí vzhľadom na to, že vykonávajú činnosť osobitne upravenú právom Únie, sú povinní spĺňať podmienky vyžadované týmto právom, **môže naznačovať**, že toto

opatrenie **nemá represívny účel**, a teda prispieť k preukázaniu, že uvedené opatrenie nemá trestnoprávnu povahu, **pokiaľ sa to isté opatrenie obmedzuje na to, že zbavuje osobu, ktorej je určené, určitých osobitných oprávnení**, ktoré jej boli priznané uvedeným právom, z dôvodu, že príslušný správny orgán dospel k záveru, že podmienky priznania uvedených oprávnení už nie sú splnené (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. septembra 2023, Vinal, C820/21, EU:C:2023:667, bod 53 a citovanú judikatúru). Pokuta, o ktorú ide vo veci samej, však zjavne nemá takýto účel.

70. Napokon, pokiaľ ide o tretie kritérium, ktoré sa týka **stupňa prísnosti uloženej sankcie**, treba konštatovať, že tento stupeň prísnosti sa musí posudzovať v závislosti **od maximálneho trestu** stanoveného príslušnými právnymi predpismi (rozsudok zo 14. septembra 2023, Vinal, C820/21, EU:C:2023:667, bod 55 a citovaná judikatúra).

71. Na pojednávaní bolo v prejednávanej veci zdôraznené, že za také porušenie, ktorého sa dopustil T. T., možno uložiť správnu pokutu **až do výšky 1 699 €**. Navyše, ako na tomto pojednávaní zdôraznila slovenská vláda, zdá sa, že k tejto pokute **môže byť pripojený zákaz viesť motorové vozidlo na dva roky**. Predkladajúcemu **vnútroštátnemu súdu prináleží overiť**, či takéto sankcie ako celok môžu svedčiť o dostatočnej prísnosti na to, aby ich bolo možné kvalifikovať ako represívne, a teda ako sankcie trestnoprávnej povahy.

72. Treba tiež zohľadniť skutočnosť, že používanie tachografu, ktorý nebol skontrolovaný schválenou dielňou, predstavuje veľmi závažné porušenie podľa bodu H.1 prílohy III k smernici 2006/22, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1057 z 15. júla 2020 (Ú. v. EÚ L 249, 2020, s. 49). Článok 41 ods. 1 nariadenia č. 165/2014 totiž od členských štátov **vyžaduje, aby stanovili nielen účinné, primerané, odrádzajúce a nediskriminačné sankcie**, ale aj sankcie, ktoré zodpovedajú kategóriám porušení stanoveným v smernici 2006/22.

73. **Ak by však tento súd po preskúmaní všetkých relevantných okolností usúdil, že táto pokuta nemá trestnoprávnu povahu**, a teda že článok 49 ods. 1 posledná veta Charty sa na spor vo veci samej neuplatňuje, **žiadne pravidlo** práva Únie v prejednávanej veci **neukladá povinnosť dodržiavať zásadu *lex mitior***.

O podmienkach uplatnenia článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty

80. Povinnosť uplatniť podľa článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty zákon nasledujúci po spáchaní trestného činu je podmienená tým, že tento zákon „ustanovuje miernejší trest“.

81. Uplatnenie tohto ustanovenia teda predpokladá postupné uplatňovanie právnych predpisov v časovom slede a spočíva na konštatovaní, že toto postupné uplatňovanie vyjadruje v rámci dotknutého právneho poriadku **zmenu stanoviska v prospech páchatel'a trestného činu**, buď **pokiaľ ide o trestnoprávnu kvalifikáciu** skutkov, ktoré môžu predstavovať trestný čin, **alebo pokiaľ ide o trest**, ktorý sa má uložiť za spáchanie takého trestného činu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. júla 2023, Lin, C107/23 PPU, EU:C:2023:606, bod 107 a citovanú judikatúru).

82. Okrem toho Európsky súd pre ľudské práva už rozhodol, že článok 7 EDĽP nezaručuje retroaktívne uplatnenie zmeny právnej úpravy, ktorá je priaznivá pre páchatel'a trestného činu, ak je táto zmena odôvodnená **len zmenou skutkovej situácie** v čase po spáchaní tohto trestného činu, a preto je táto zmena irelevantná na účely preskúmania trestného činu ako takého (rozsudok ESĽP, 18. októbra 2022, Morck Jensen v. Dánsko, CE:ECHR:2022:1018JUD006078519, bod 52).

83. V prejednávanej veci, ako bolo zdôraznené v bode 52 tohto rozsudku, bol T. T. sankcionovaný za to, že 4. novembra 2015 viedol vozidlo používané na dodávku transportného betónu, ktorého tachograf nemal platnú periodickú prehliadku.

84. V tejto súvislosti treba na jednej strane uviesť, že pred svojím zrušením na základe nariadenia č. 165/2014 článok 3 ods. 2 nariadenia č. 3821/85, ktorý sa uplatňoval v čase porušenia, o ktoré ide vo veci samej, **umožňoval členským štátom vyňať z uplatňovania tohto nariadenia vozidlá uvedené v článku 13 ods. 1 a 3** nariadenia č. 561/2006. Rovnaká možnosť zostáva priznaná členským štátom článkom 3 ods. 2 nariadenia č. 165/2014, uplatniteľným od 2. marca 2016.

85. Na druhej strane **nariadenie 2020/1054 doplnilo** kategóriu vozidiel používaných na **dodávku transportného betónu do kategórií vozidiel uvedených v článku 13 ods. 1** nariadenia č. 561/2006, teda vozidiel, pre ktoré môžu členské štáty udeliť výnimky, pričom takáto zmena sa uplatňuje od 20. augusta 2020.

86. Ako uviedol generálny advokát v bode 78 svojich návrhov, nariadenie 2020/1054 tým, že doplnilo tieto vozidlá k vozidlám, ktoré už boli uvedené v článku 13 ods. 1 nariadenia č. 561/2006, preukazuje **zmenu pozície normotvorcu Únie**, pokiaľ ide o potrebu uložiť povinnosť mať tachograf v uvedených vozidlách, ktoré sa využívajú v zásade na pomerne krátke vzdialenosti.

(...)

88. Z toho vyplýva, že **pravidlá práva Únie** týkajúce sa povinnosti vybaviť určité vozidlá tachografom a zabezpečiť jeho periodické prehliadky **boli po porušení**, ktorého sa dopustil T. T., **zmenené v zmysle, ktorý by preňho mohol byť priaznivý**, ak by slovenské orgány rozhodli oslobodiť tento typ vozidiel od povinnosti mať tachograf v súlade s článkom 3 ods. 2 nariadenia č. 165/2014.

89. Ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 461/2007 pritom stanovuje, že vozidlá všetkých kategórií uvedených v článku 13 ods. 1 nariadenia č. 561/2006 sú oslobodené od povinnosti byť vybavené tachografom.

90. Ukazuje sa teda, ako bolo uvedené v bode 55 tohto rozsudku, že **slovenský zákonodarca sa rozhodol vykonať možnosť stanovenú v článku 3 ods. 2 nariadenia** č. 165/2014 tým, že automaticky oslobodil všetky kategórie vozidiel, ktoré sú vymenované v článku 13 ods. 1 nariadenia č. 561/2006, od povinnosti byť vybavené tachografom z rovnakých dôvodov, ako sú dôvody stanovené normotvorcom Únie.

91. Ako zdôraznila slovenská vláda vo svojich písomných pripomienkach a na pojednávaní, zdá sa teda, že zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že zrušenie povinnosti vybaviť vozidlá používané na dodávku transportného betónu tachografom v slovenskom práve **odráža zmenu postoja slovenského zákonodarcu**, pokiaľ ide o vôľu sankcionovať také skutky, aké sú vytýkané T. T., čo však prináleží overiť predkladajúcemu vnútroštátnemu súdu.

92. Napokon treba pripomenúť, že článok 49 Charty obsahuje prinajmenšom rovnaké záruky ako tie, ktoré sú stanovené v článku 7 EDĽP a ktoré sa majú na základe článku 52 ods. 3 Charty zohľadniť ako minimálna úroveň ochrany (rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster, C202/24, EU:C:2024:649, bod 92 a citovaná judikatúra). Súdny dvor preto musí dbať na to, aby výklad, ktorý poskytuje v prejednávanej veci, zabezpečil takú úroveň ochrany, ktorá neporušuje úroveň zaručenú týmto článkom 7, tak ako ho vykladá Európsky súd pre ľudské práva (rozsudok z 10. novembra 2022, DELTA STROJ 2003, C203/21, EU:C:2022:865, bod 44 a citovaná judikatúra).

93. V tejto súvislosti treba uviesť, že požiadavky, ktorým článok 49 ods. 1 Charty podriaďuje prípadné použitie zásady retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona, ako vyplývajú z bodu 81 tohto rozsudku, zabezpečujú – vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva citovaných v bode 82 tohto rozsudku – úroveň ochrany tejto zásady, ktorá nie je v rozpore s úrovňou ochrany zaručenou článkom 7 EDĽP, ako ho vykladá Európsky súd pre ľudské práva.

O tretej a štvrtej otázke

98. Treba uviesť, že tento výklad článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty nie je v rozpore s úrovňou ochrany, ktorú poskytuje článok 7 EDĽP. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva totiž zásada retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona, ako je zaručená v článku 7 ods. 1 EDĽP, znamená, že ak sa trestný zákon platný v čase spáchania trestného činu a neskoršie trestné zákony **prijaté pred konečným rozsudkom** líšia, súd musí uplatniť zákon, ktorého ustanovenia sú pre obžalovaného priaznivejšie [pozri v tomto zmysle rozsudok ESĽP, 17. septembra 2009, Scoppola v. Taliansko (č. 2), CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, bod 109].

99. V druhom rade, hoci pravidlá trestného konania patria do právomoci členských štátov, pokiaľ Únia neprijala právne predpisy v tejto oblasti, členské štáty sú pri výkone tejto právomoci povinné dodržiavať povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie, vrátane základných práv zakotvených v Charte (pozri v tomto zmysle rozsudok z 30. apríla 2024, Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano, C178/22, EU:C:2024:371, bod 44).

100. V dôsledku toho, hoci sa **posúdenie právoplatnosti** odsudzujúceho rozsudku musí vykonať na základe práva členského štátu, ktorý tento rozsudok vydal (pozri analogicky rozsudok z 5. júna 2014, M, C398/12, EU:C:2014:1057, bod 36), nič to nemení na tom, že **tento pojem musí mať na účely uplatnenia článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty v celej Únii autonómny a jednotný výklad**, keďže určuje rozsah práva zaručeného týmto ustanovením, a teda aj rozsah povinností, ktoré z neho vyplývajú členským štátom.

101. Z toho vyplýva, ako v podstate zdôraznil generálny advokát v bode 99 svojich návrhov, že okolnosť, že odsúdenie sa podľa vnútroštátneho práva považuje za právoplatné, **nie je rozhodujúca** na účely uplatnenia článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty súdom, na ktorý bol podaný opravný prostriedok proti rozhodnutiu, ktorým bolo toto odsúdenie vyhlásené.

102. Odsúdenie totiž nemožno považovať za právoplatné v zmysle článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty, ak **ho možno napadnúť riadnym opravným prostriedkom, teda akýmkoľvek opravným prostriedkom, ktorý je súčasťou riadneho priebehu konania a ktorý ako taký predstavuje procesný vývoj**, s ktorým musí každý účastník konania rozumne rátať (pozri analogicky rozsudok z 22. novembra 1977, Industrial Diamond Supplies, 43/77, EU:C:1977:188, bod 37).

103. Tak je to v prípade, ak odsúdená osoba alebo orgán verejnej moci, ktorý vedie trestné stíhanie, môžu v lehote stanovenej zákonom a **bez toho, aby museli odôvodniť výnimočné okolnosti**, ako je napríklad potreba zabezpečiť v záujme zákona konzistentnosť judikatúry, podať súdny prostriedok nápravy s cieľom dosiahnuť zrušenie alebo zmenu odsudzujúceho rozsudku alebo uloženého trestu, **a to bez ohľadu na skutočnosť, že takýto opravný prostriedok sa vo vnútroštátnom práve považuje za mimoriadny opravný prostriedok**, čo by v súlade s informáciami, ktoré poskytol predkladajúci vnútroštátny súd a ktoré sú uvedené v bode 43 tohto rozsudku, bol v prejednávanej veci prípad slovenského práva. Pokiaľ totiž lehota

na podanie takéhoto opravného prostriedku neuplynula alebo o ňom nebolo rozhodnuté, rozhodnutie o tomto odsúdení a treste nemožno na účely uplatnenia článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty považovať za rozhodnutie, ktoré s konečnou platnosťou ukončilo trestné stíhanie.

104. Navyše a bez toho, aby to bolo rozhodujúce, odkladný účinok podania opravného prostriedku proti odsudzujúcemu rozsudku je znakom toho, že tento opravný prostriedok sa týka rozhodnutia, ktoré nemožno považovať za právoplatné na účely uplatnenia tohto ustanovenia.

105. Z toho vyplýva, že **ak možno** za podmienok uvedených v bode 103 tohto rozsudku **podať kasačnú sťažnosť** proti súdnemu rozhodnutiu, toto **rozhodnutie môže nadobudnúť právoplatnosť** na účely uplatnenia článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty len vtedy, ak **účastníci konania vyčerpali tento zákonný opravný prostriedok** alebo nechali uplynúť lehotu na podanie takejto sťažnosti bez toho, aby ju podali.

106. Z článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty teda vyplýva, že kasačný súd je v zásade povinný uplatniť na páchatela trestného činu, ktorého sankcia patrí do výkonu práva Únie, trestnoprávnu úpravu, ktorá je pre tohto páchatela priaznivá, **aj keď táto právna úprava nadobudla účinnosť po vyhlásení súdneho rozhodnutia**, ktoré je predmetom tejto kasačnej sťažnosti.

107. Na tento záver nemá vplyv okolnosť, že podľa vnútroštátneho práva možno rozhodnutie, ktoré je predmetom kasačnej sťažnosti, zrušiť len v rozsahu, v akom je poznačené vadou zákonnosti, **alebo kasačný súd je povinný rozhodnúť vzhľadom na stav v čase vyhlásenia tohto rozhodnutia**. Ako vyplýva z bodu 97 tohto rozsudku, každému súdu prináleží, aby na páchatela trestného činu uplatnil trestný zákon, ktorý je pre neho priaznivejší, pokiaľ jeho odsúdenie nie je právoplatné.

108. V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania na jednej strane vyplýva, že T. T. podal na predkladajúci vnútroštátny súd kasačnú sťažnosť **v lehote stanovenej relevantnou vnútroštátnou právnou úpravou bez toho, aby musel odôvodniť výnimočné okolnosti**, a na druhej strane, že tento súd má prinajmenšom možnosť zrušiť rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 2019.

109. S výhradou overenia predkladajúcim vnútroštátnym súdom preto rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 2019 nemožno považovať za „právoplatný odsudzujúci rozsudok“ na účely uplatnenia článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty.

110. Z toho vyplýva, že ak by predkladajúci vnútroštátny súd dospel k záveru, že správna pokuta, ktorá bola T. T. uložená, má trestnoprávnu povahu, tento súd by bol povinný uplatniť v prípade T. T. priaznivejšiu právnú úpravu v zmysle článku 49 ods. 1 poslednej vety Charty, ktorou je § 2 ods. 2 zákona č. 461/2007 v spojení s nariadením 2020/1054, bez ohľadu na skutočnosť, že táto právna úprava nadobudla účinnosť až po rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave, ktoré sa podľa vnútroštátneho práva považuje za právoplatné. **Na túto povinnosť nemá vplyv skutočnosť, že predkladajúci vnútroštátny súd je podľa tohto práva povinný rozhodnúť s prihliadnutím na stav v čase vydania tohto rozhodnutia.**

JUDr. Martina Rosinová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroje:

1. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. Zoznam výsledkov vyhľadávania. Dokumenty. *Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-280/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-09-25]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=300969 & pageIndex=0 & doclang=sk & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=20045744>
2. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. Zoznam výsledkov vyhľadávania. Dokumenty. *Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-351/23* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-09-25]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=301563 & pageIndex=0 & doclang=sk & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=20045744>
3. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. Zoznam výsledkov vyhľadávania. Dokumenty. *Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-201/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-09-25]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=298802 & pageIndex=0 & doclang=sk & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=20045744>
4. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. Zoznam výsledkov vyhľadávania. Dokumenty. *Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-544/23* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-09-25]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=303002 & pageIndex=0 & doclang=sk & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=20045744>

Z rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie

ÚPLNÁ REFUNDÁCIA V PRÍPADE NESÚLADU POSKYTNUTÝCH SLUŽIEB BALÍKA CESTOVNÝCH SLUŽIEB

C-469/24

[Tuleka]

Dátum podania návrhu

3. júla 2024

Dátum rozsudku

23. októbra 2025

Právna oblasť

- balíky cestovných služieb a spojené cestovné služby
- nesúlad poskytovaných služieb so zmluvou, ktorý možno pripísať tretej strane, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb
- okolnosti vylučujúce nárok cestujúceho na náhradu škody
- úplná refundácia napriek čiastočnému poskytnutiu služieb
- neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti – akt verejnej moci
- smernica (EÚ) 2015/2302 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách

Pôvod prejudiciálnych otázok

Okresný súd Rešov, Poľsko (Sąd Rejonowy w Rzeszowie)

Záver

V prípade nesúladu poskytnutých služieb so zmluvou môže mať cestujúci nárok na úplnú refundáciu ceny dotknutého balíka cestovných služieb aj napriek tomu, že tento cestujúci časť služieb poskytnutých organizátorom cestovných služieb využil.

Súdny dvor vo svojom rozsudku v kontexte článku 14 ods. 1 [smernice \(EÚ\) 2015/2302](#)¹ o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách rozhodol, že v prípadoch kedy je nesúlad poskytnutých služieb tak závažný, že balík cestovných služieb už viac neslúži svojmu účelu a samotný zájazd už je pre cestujúceho objektívne irelevantný.

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/314/EHS (ďalej len „smernica 2015/2302“).

Skutkové okolnosti prípadu

Dvaja cestujúci z Poľska uzavreli s cestovnou kanceláriou zmluvu o zájazde, predmetom ktorej bol osem-dňový pobyt vo formáte „all inclusive“ v päťhviezdičkovom hoteli v Albánsku. Už v prvý deň bytu ich však prebudil hluk pochádzajúci z prebiehajúcej demolácie dvoch hotelových bazénov. Demolačné práce boli nariadené albánskymi úradmi a prebiehali za prítomnosti polície i médií. V období od prvého do štvrtého dňa ich pobytu v čase od 7:30 do 19:30 došlo k úplnému zbúraní predmetných dvoch bazénov, pobrežnej promenády i dláždenej nábrežnej plochy s prístupom k moru.

Dovolenkári taktiež museli čakať v dlhých radoch na jedlo a prichádzať do stravovacieho zariadenia zásadne na začiatku jeho prevádzky, keďže počet podávaných jedál bol značne obmedzený. Podávanie populudňajšieho občerstvenia bolo navyše zrušené. Napokon, počas posledných troch dní dotknutého pobytu sa začali práce na prístavbe piateho poschodia predmetného hotela. Stavebný materiál potrebný na tieto práce bol prepravovaný výťahmi, ktoré používali aj hoteloví hostia.

Cestujúci sa domáhali od cestovnej kancelárie úplnej refundácie ceny zájazdu z titulu náhrady majetkovej škody, ktorá im vznikla z dôvodu zavineného neplnenia predmetnej zmluvy o balíku cestovných služieb a taktiež požadovali ďalšie plnenie z titulu náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla. Cestovná kancelária tieto nároky neakceptovala tvrdiac, že demolačné práce boli dôsledkom rozhodnutia albánskych orgánov, ktorému sa musela podriaďovať, a teda nastali u nej neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti, ktoré ju oslobodzujú od povinnosti nahradiť škodu.

Poľský vnútroštátny súd sa obrátil na Súdny dvor so svojimi otázkami v snahe objasniť rozsah práv, ktoré cestujúcim priznáva [smernica 2015/2302](#) o balíkoch cestovných služieb v danej situácii.

Právne posúdenie veci

Okresný súd v Rešove sa vo svojich položených otázkach Súdneho dvora najmä pýta na zlučiteľnosť článku 50 ods. 3 bodu 2 zákona o cestovných službách (*Ustawa o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych*) so [smernicou 2015/2302](#).

Toto ustanovenie vnútroštátneho práva nad rámec znenia smernice vyžaduje, aby organizátor cestovných služieb preukázal **pochybenie** tretej strany, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v zmluve, pričom toto pochybenie spôsobilo nesúlad poskytnutých služieb so zmluvou. Článok 14 ods. 3 písm. b) [smernice 2015/2302](#) vylučuje náhradu škody cestujúceho zo strany dotknutého organizátora cestovných služieb, ak tento organizátor preukáže, že nesúlad so zmluvou možno pripísať tretej strane, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v predmetnej zmluve o balíku cestovných služieb, a že tento nesúlad so zmluvou je nepredvídateľný alebo nevyhnutný, bez toho, aby táto cestovná kancelária musela preukázať pochybenie tejto tretej osoby. Povinnosť, ktorú stanovuje poľský právny predpis je podľa vnútroštátneho súdu **v rozpore s úplnou harmonizáciou**, ktorú vykonala [smernica 2015/2302](#), ako je stanovené v jej článku 4.²

² Pokiaľ sa v tejto smernici neustanovuje inak, členské štáty vo svojom vnútroštátnom práve neponechajú v platnosti ani nezavedú ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto smernice, vrátane viac alebo menej prísnych ustanovení, ktorými by sa zabezpečila odlišná úroveň ochrany cestujúceho. (článok 4 smernice 2015/2302).

V ďalšom ohľade vnútroštátny súd zaujíma, či podľa článku 14 ods. 1 [smernice 2015/2302](#) možno vyhovieť návrhu týchto žalobcov na refundáciu celej ceny, ktorú zaplatili žalovanej vo veci samej za svoj balík cestovných služieb, aj napriek tej skutočnosti, že žalovaná poskytla žalobcom služby stanovené v predmetnej zmluve o balíku cestovných služieb, aj keď len v minimálnej podobe. Vnútroštátny súd sa domnieva, že pojem „**primerané zníženie ceny**“ z lexikálneho hľadiska zahŕňa i maximálne zníženie, a teda toto znenie umožňuje refundáciu celej ceny zaplatenej cestujúcimi. Takéto maximálne zníženie je z jeho pohľadu odôvodnené, ak predpokladáme, že dotknutý organizátor cestovných služieb poskytol službu, ktorá bola vo svojej celistvosti bezcenná. Podľa vnútroštátneho súdu by toto maximálne zníženie mohlo byť odôvodnené aj v prípade, keď sa cestujúci stretnú so **závažným nesúlalom so zmluvou**, pričom sa odvoláva na odôvodnenie 3 tejto smernice, v zmysle ktorého cieľom tejto smernice je prispieť k dosiahnutiu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa.

Napokon vnútroštátny súd položil otázku, či právo na primerané zníženie ceny za obdobie, počas ktorého došlo k nesúladu so zmluvou, ako aj právo na primeranú náhradu všetkých škôd, ktoré cestujúci utrpel v dôsledku nesúladu so zmluvou (v zmysle článku 14 ods. 1 a 2 [smernice 2015/2302](#)) majú za cieľ len obnoviť zmluvnú rovnováhu medzi dotknutými stranami v prípade nesúladu so zmluvou, alebo či tieto práva majú aj sankčný a odradzujúci prvok, ktorého cieľom je odradiť organizátorov od tolerovania nesúlado so zmluvou a zabezpečiť tak vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa.

Poslednou z položených otázok žiadal vnútroštátny súd objasniť, či situácie vyplývajúce z aktov verejnej moci, ako je demolácia infraštruktúry cestovného ruchu v rámci výkonu rozhodnutia orgánu verejnej moci, patria pod pojem „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“ v zmysle článku 3 bodu 12 [smernice 2015/2302](#).

Súdny dvor vo svojom rozsudku v prvom rade uvádza, že cieľom smernice je prispieť k dosiahnutiu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov, pričom tento cieľ je uvedený v článku 1 smernice.

Samotné posúdenie primeranosti predmetného zníženia ceny sa musí zakladať na odhade hodnoty cestovných služieb zahrnutých v dotknutom balíku služieb, ktoré neboli poskytnuté alebo boli poskytnuté neprimerane, pričom sa zohľadní trvanie tohto neposkytnutia alebo neprimeraného poskytnutia a taktiež hodnota tohto balíka. Zníženie ceny uvedeného balíka musí zodpovedať hodnote cestovných služieb, ktoré nie sú v súlade so zmluvou.³ Navyše, čím závažnejšie je neposkytnutie alebo neprimerané poskytnutie, tým väčšie musí byť zníženie ceny, aby sa mohlo považovať za primerané. Ak teda žiadne z cestovných služieb poskytnutých cestujúcemu nie sú v súlade so zmluvou a dotknutý organizátor cestovných služieb nepreukáže, že tento nesúlad so zmluvou možno pripísať cestujúcemu, má cestujúci nárok na refundáciu celej ceny dotknutého balíka služieb od organizátora podľa článku 14 ods. 1 [smernice 2015/2302](#).

Súdny dvor teda k tejto otázke konštatuje, že cestujúci má v zmysle článku 14 ods. 1 [smernice 2015/2302](#) nárok na úplnú refundáciu zaplatenej ceny balíka služieb nielen v prípadoch, kedy cestovné služby neboli poskytnuté vôbec alebo boli poskytnuté nesprávne, ale taktiež v prípade, kedy určité služby boli poskytnuté, avšak nesprávnosť ich poskytnutia je natoľko závažná, že balík služieb už neslúži svojmu účelu a zájazd pre cestujúceho už viac nie je objektívne zaujímavý. Súdny dvor dodáva, že je na vnútroštátnom súde, aby vzhľadom na všetky okolnosti posúdil, či to tak skutočne je.

V ďalšom Súdny dvor poznamenáva, že výlučným cieľom smernice je obnoviť zmluvnú rovnováhu medzi cestujúcimi a organizátormi zájazdov. Tým, že ustanovenie článku 14 ods. 1 a 2 smernice priznáva cestujú-

³ Pozri rozsudok z 12. januára 2023, FTI Touristik (Balík cestovných služieb na Kanárske ostrovy), C396/21, bod 39].

cim nárok na primerané zníženie ceny a na primeranú náhradu škody od organizátorov cestovných služieb vlastne umožňuje obnoviť zmluvnú rovnováhu, ktorá existovala pri uzatváraní zmlúv o balíku cestovných služieb a ktorej narušenie bolo spôsobené nesúlalom poskytnutých služieb.

Naopak, žiadne z ustanovení smernice, vrátane článku 13 smernice, ktorý stanovuje harmonizovaný režim zmluvnej zodpovednosti týchto organizátorov neumožňuje sankcionovať organizátorov zájazdov napr. ukladaním náhrady škody sankčného charakteru v prípadoch nesúladu so zmluvou.

Napokon Súdny dvor zdôrazňuje, že podľa článku 14 ods. 3 písm. b) [smernice 2015/2302](#) cestujúci nemajú nárok na náhradu škody, ak organizátor preukáže, že nesúlad poskytnutých služieb so zmluvou možno pripísať tretej strane, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v zmluve o balíku cestovných služieb, a nebolo možné ho predvídať ani odvrátiť. Vzhľadom na to, že v [smernici 2015/2302](#) neexistuje definícia pojmu „možno pripísať“, uvedeného v tomto ustanovení, treba ich vykladať autonómne s prihliadnutím na ich obvyklý význam v bežnom jazyku, súvislosti, v ktorých sa používajú, a cieľ sledovaný uvedenou smernicou. Podľa obvyklého významu v bežnom jazyku slovné spojenie „možno pripísať“ znamená, že skutok je výsledkom konania určitej osoby, pričom nevyhnutne neznamená, že toto konanie predstavuje porušenie povinnosti uloženej tejto osobe buď uplatniteľným vnútroštátnym právom, alebo zmluvnou podmienkou, ku ktorému došlo úmyselne alebo z nedbanlivosti. Následne je nutné konštatovať, že toto ustanovenie umožňuje organizátorovi cestovných služieb oslobodiť sa od svojej povinnosti náhrady škody voči cestujúcemu v prípade nesúladu poskytnutých služieb so zmluvou, ak preukáže, že tento nesúlad so zmluvou možno pripísať tretej osobe, bez toho, aby bolo potrebné preukázať, že uvedený nesúlad so zmluvou vyplýva z pochybenia, ktorého sa táto osoba dopustila.

Je teda možné uzavrieť, že možnosť vyhnúť sa zodpovednosti voči cestujúcemu nie je závislá od žiadneho pochybenia tejto tretej strany. Smernica preto vylučuje poľskú právnu úpravu, ktorá vyžaduje, aby organizátor zájazdu takéto pochybenie preukázal.

V odpovedi na otázku, či je možné demolačné práce považovať za „nevyhnutnú a mimoriadnu okolnosť“ v zmysle článku 3 bod 12 [smernice 2015/2302](#), ktorá zbavuje organizátora povinnosti zaplatiť kompenzáciu, Súdny dvor poznamenáva, že takéto práce sú dôsledkom opatrenia prijatého orgánom verejnej moci. Opatrenia tohto druhu sa vo všeobecnosti prijímajú transparentným spôsobom a predchádza im určitá publicita. Je preto úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či bol organizátor zájazdu alebo správca turistickej infraštruktúry informovaný o postupe, ktorý viedol k rozhodnutiu o demolácii, alebo sa na tomto postupe dokonca zúčastnil, alebo či bol informovaný o obsahu tohto rozhodnutia pred jeho vykonaním. V prípade ak k takejto účasti alebo oznámeniu došlo, nemožno demoláciu predmetnej infraštruktúry považovať za nepredvídateľnú. Z tohto dôvodu nemôže byť organizátor zbavený svojej povinnosti zaplatiť náhradu cestujúcim.

ROZDIELNE ZAOBCHÁDZANIE SO ZAMEŠTNANCOM, KTORÝ SA STARÁ O SVOJE ZDRAVOTNE POSTIHNUTÉ DIEŤA

C-38/24

[Bervidi]

Dátum podania návrhu

19. januára 2024

Dátum rozsudku

11. septembra 2025

Právna oblasť

- sociálna politika
- smernica Rady 2000/78/ES
- rovnosť zaobchádzania v zamestnaní a povolani
- zákaz diskriminácie na základe zdravotného postihnutia
- nepriama diskriminácia
- povinnosť zamestnávateľa vykonať primerané úpravy

Pôvod prejudiciálnych otázok

Najvyšší kasačný súd, Taliansko (Corte suprema di cassazione)

Záver

Zákaz nepriamej diskriminácie na základe zdravotného postihnutia sa vzťahuje aj na zamestnanca, ktorý sám nie je zdravotne postihnutý, ale ktorý čelí takejto diskriminácii z dôvodu pomoci, ktorú poskytuje svojmu dieťaťu so zdravotným postihnutím a ktorá mu umožňuje dostať podstatnú časť starostlivosti, ktorú si vyžaduje jeho stav.

Zamestnávateľ je povinný na účely zabezpečenia dodržiavania zásady rovnosti pracovníkov a zákazu nepriamej diskriminácie, uvedeného v článku 2 ods. 2 písm. b) smernice Rady 2000/78/ES⁴, prijať primerané úpravy vo vzťahu k tomuto zamestnancovi za predpokladu, že takéto úpravy nepredstavujú pre zamestnávateľa neúmerné zaťaženie.

Skutkové okolnosti prípadu

Pani G. L. pracovala pre spoločnosť AB so sídlom v Taliansku na pozícii „operátorka stanice“. V rámci výkonu svojej práce bola zodpovedná za dohľad a kontrolu stanice metra. Pani G. L. sa popri svojej práci starala o maloletého syna, ktorý má vážne zdravotné postihnutie a úplnú invaliditu, žije s ňou v domácnosti a musí absolvovať program starostlivosti v konkrétne stanovenej popoludňajšej hodine. Z tohto dôvodu pani G. L. opakovane žiadala svojho zamestnávateľa, aby ju trvalo prideliť na pracovisko s pevným pracovným časom rannej zmeny, pričom žiadala o prípadne nižšiu kvalifikáciu, ktorá by jej umožnila starať sa o syna.

⁴ Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (ďalej len „smernica 2000/78“).

Spoločnosť AB nevyhovela týmto žiadostiam, ale napriek tomu priznala tejto zamestnankyni určité úpravy pracovných podmienok, ktoré spočívali v určení stáleho pracoviska a v priznaní preferenčného pracovného režimu v porovnaní s inými operátormi staníc, ktorí podliehajú striedavým pracovným časom a práci na zmeny. Tieto opatrenia však mali dočasnú povahu.

Pani G. L. sa napokon obrátila na súd a žiadala, aby spoločnosti uložil povinnosť zaradiť ju na trvalé pracovné miesto s pevným pracovným časom rannej zmeny, teda od 8.30 do 15.00 hod., a nariadil jej prijať plán na odstránenie diskriminácie, ktorej je obeťou. Rovnako žiadala nahradiť ujmu, ktorá jej bola spôsobená. Súd prvej inštancie (Tribunale di Roma) a následne aj odvolací súd (Corte d'appello di Roma) žalobu zamietli s odôvodnením, že existencia údajného diskriminačného konania nebola preukázaná a že AB v každom prípade vykonala „primerané úpravy“, aby zohľadnila záväzky G. L., aj keď išlo o dočasné opatrenia. V októbri 2022 bola pani G. L. spoločnosťou AB prepustená.

Napokon G. L. podala kasačný opravný prostriedok na Najvyšší kasačný súd (Corte suprema di cassazione), ktorý sa následne obrátil so svojimi otázkami na Súdny dvor v rámci prejudiciálneho konania. Tento súd sa domnieva, že spor vo veci samej nastolil otázku, či sa zamestnanec, ktorý je sám bez zdravotného postihnutia a ktorý sa stará o svoje maloleté dieťa so zdravotným postihnutím, môže na súde dovolávať ochrany pred nepriamou diskrimináciou na základe zdravotného postihnutia, ktorá je priznaná samotným osobám so zdravotným postihnutím v zmysle [smernice 2000/78](#) a vzhľadom na zásady vyplývajúce z rozsudku vo veci Coleman.⁵ V prípade, že to tak je, vnútroštátny súd ďalej zaujímal, či má zamestnávateľ takéhoto rodinného opatrovateľa povinnosť prijať primerané úpravy, aby aj v prospech tohto opatrovateľa zabezpečil dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania v porovnaní s ostatnými pracovníkmi, a to podľa vzoru zaobchádzania stanoveného pre osoby so zdravotným postihnutím v článku 5 [smernice 2000/78](#).

Právne posúdenie veci

Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má [smernica 2000/78](#), a najmä jej článok 1, článok 2 ods. 1 a článok 2 ods. 2 písm. b) v spojení s článkami 21, 24 a 26 [Charty základných práv Európskej únie](#) (ďalej len „Charta“), ako aj s článkami 2, 5 a 7 [Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím](#), vykladať v tom zmysle, že zákaz nepriamej diskriminácie na základe zdravotného postihnutia sa vzťahuje aj na zamestnanca, ktorý sám nie je zdravotne postihnutý, ale ktorý čelí takejto diskriminácii z dôvodu pomoci, ktorú poskytuje svojmu dieťaťu so zdravotným postihnutím a ktorá mu umožňuje dostať podstatnú časť starostlivosti, ktorú si vyžaduje jeho stav.

Súdny dvor na položenú otázku odpovedal kladne, a teda potvrdil, že zákaz nepriamej diskriminácie z dôvodu zdravotného postihnutia podľa [smernice 2000/78](#) o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní a povolani sa vzťahuje aj na zamestnanca, ktorý je vystavený takejto diskriminácii z dôvodu pomoci, ktorú poskytuje svojmu dieťaťu so zdravotným postihnutím.

Ako vyplýa z rozsudku vo veci Coleman⁶, v ktorom Súdny dvor už rozhodol, že cieľom [smernice 2000/78](#) je zákaz priamej diskriminácie „na základe vzťahu k inej osobe“ z dôvodu zdravotného postihnutia, cieľom tejto smernice je primárne bojovať proti všetkým formám diskriminácie z dôvodu zdravotného postihnutia. Skutočnosť, že [smernica 2000/78](#) obsahuje ustanovenia smerujúce k špecifickému zohľadneniu

⁵ Rozsudok zo 17. júla 2008, Coleman, C-303/06.

⁶ Bližšie pozri rozsudok zo 17. júla 2008, Coleman, C-303/06, bod 56.

potrieb zdravotne postihnutých osôb, neumožňuje prijať záver, že zásada rovnakého zaobchádzania, ktorú zakotvuje, by sa mala vykladať reštriktívne, teda tak, že zakazuje výlučne priamu diskrimináciu založenú na zdravotnom postihnutí a týkajúcu sa výlučne samotných zdravotne postihnutých osôb.

Navyše, ustanovenia [smernice 2000/78](#) sa musia vykladať v kontexte zásady nediskriminácie, rešpektovania práv detí a práva na integráciu osôb so zdravotným postihnutím, ktoré sú zakotvené v [Charte základných práv Európskej únie](#), spolu s ustanoveniami [Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím](#).

Z týchto dokumentov vyplýva, že na účely ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím, najmä v prípade detí, všeobecná zásada nediskriminácie zahŕňa aj nepriamu diskrimináciu „na základe vzťahu k inej osobe“ z dôvodu zdravotného postihnutia, aby sa rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani zaručilo aj ich rodičom a aby neboli vystavení nepriaznivému zaobchádzaniu vo svojej práci v súvislosti so zdravotnou situáciou ich detí.

Svojou druhou položenou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či [smernica 2000/78](#), a najmä jej článok 5 v spojení s článkami 24 a 26 [Charty](#), ako aj s článkom 2 a článkom 7 [Dohovoru OSN](#), sa majú vykladať v tom zmysle, že zamestnávateľ je povinný na zabezpečenie dodržiavania zásady rovnosti pracovníkov a zákazu nepriamej diskriminácie, uvedeného v článku 2 ods. 2 písm. b) [smernice 2000/78](#), prijať primerané úpravy v zmysle tohto článku 5 zamestnancovi, ktorý bez toho, aby bol sám zdravotne postihnutý, poskytuje svojmu dieťaťu so zdravotným postihnutím pomoc, ktorá mu umožňuje dostať podstatnú časť starostlivosti, ktorú si vyžaduje jeho stav.

Súdneho dvora je zamestnávateľ za účelom zaručenia rovnakého zaobchádzania so zamestnancami povinný zabezpečiť primerané úpravy, ktoré sú vhodné na to, aby týmto zamestnancom umožnili poskytovať potrebnú pomoc ich deťom so zdravotným postihnutím, a to v takom rozsahu, ktorý by zamestnávateľovi nespôsobil neprimeranú záťaž.

Pokiaľ ide o druhy primeraných úprav požadovaných od zamestnávateľa takéhoto zamestnanca (opatrovateľa), Súdny dvor už skôr rozhodol, že článok 5 [smernice 2000/78](#) v spojení najmä s článkom 2 [Dohovoru OSN](#) odporúča širokú definíciu pojmu „primerané úpravy“ a že **skrátene pracovného času** môže predstavovať jedno z opatrení na úpravu uvedených v tomto článku 5. Za určitých podmienok môže takéto opatrenie predstavovať aj **preradenie na iné pracovné miesto**. Primerané úpravy musia umožniť prispôsobenie pracovného prostredia osoby so zdravotným postihnutím, aby sa jej umožnilo plné a účinné zapojenie do profesijného života za rovnakých podmienok ako ostatní pracovníci. V prípade, že zamestnanec sám nie je zdravotne postihnutý, ale stará sa o svoje dieťa so zdravotným postihnutím, uvedené opatrenia musia tiež umožniť prispôsobenie jeho pracovného prostredia za tým istým účelom.

V nadväznosti na uvedené bude prináležať vnútroštátnemu súdu, aby vzhľadom na predchádzajúce úvahy a na všetky relevantné okolnosti veci samej posúdil, či vyhovieť žiadosti G. L., aby jej bol v súvislosti s daným pracovným zaradením trvale priznaný pevný pracovný čas, predstavovalo pre jej zamestnávateľa neprimeranú záťaž v zmysle článku 5 [smernice 2000/78](#).

JUDr. Tatiana Siranko Kanáliková, PhD.

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroje:

1. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. Zoznam výsledkov vyhľadávania. Dokumenty. *Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-469/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-11-06]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=305425 & pageIndex=0 & doclang=sk & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=81078>
2. Súdny dvor Európskej únie. Formulár pre vyhľadávanie. Zoznam výsledkov vyhľadávania. Dokumenty. *Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-38/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-11-06]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=304245 & pageIndex=0 & doclang=SK & mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=9691441>
3. Eur-lex. EUROPA. EUR-Lex domovská stránka. EUR-Lex – 12010P – SK. *Charta základných práv Európskej únie* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025 [cit. 2025-11-05]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2010.083.01.0389.01.SLK&toc=OJ%3AC%3A2010%3A083%3ATOC
4. Eur-lex. EUROPA. EUR-Lex domovská stránka. Rozhodnutie – 2010/48 – SK – EUR-Lex. *Rozhodnutie Rady z 26. novembra 2009 o uzatvorení Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím Európskym spoločenstvom* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025 [cit. 2025-11-06]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32010D0048&qid=1762332085431>
5. Eur-lex. EUROPA. EUR-Lex domovská stránka. Smernica – 2015/2302 – SK – EUR-Lex. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/314/EHS* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025 [cit. 2025-11-06]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2302&qid=1762421140124>
6. Eur-lex. EUROPA. EUR-Lex domovská stránka. Smernica – 2000/78 – SK – EUR-Lex. *Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025 [cit. 2025-11-06]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex:32000L0078>

Rozhodnutia členských štátov nadväzujúce na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie za obdobie: jún – september 2024

NEMECKO – SPOLKOVÝ ÚSTAVNÝ SÚD

[Rozsudok Achmea, [C-284/16](#)]

Prednosť práva EÚ – Rozhodcovské doložky – Dohody o ochrane investícií v rámci EÚ

Spolkový ústavný súd, v dôsledku rozsudku Súdneho dvora vo veci Achmea, zamietol ako neprípustnú ústavnú sťažnosť proti rozsudku Spolkového súdneho dvora. Spolkový súdny dvor týmto rozsudkom zrušil arbitrážny rozsudok vydaný na základe dohody o ochrane investícií medzi Holandskom a Slovenskom.

Ústavný súd na úvod pripomenul, že výklad práva Únie je v kompetencii Súdneho dvora a Spolkový súdny dvor je týmto výkladom v zásade viazaný.

V tejto súvislosti na jednej strane zdôraznil, že z rozsudku Achmea je zrejmé, že rozhodcovské doložky, obsiahnuté v zmluvách o ochrane investícií uzavretých medzi členskými štátmi, ako je článok 8 ods. 1 uvedenej dohody sú nezlučiteľné s článkami 267 a 344 ZFEÚ. Tento rozsudok teda nedáva nijaký priestor pre rozhodovanie a v tomto prípade musí byť rozhodcovský rozsudok zrušený.

Na druhej strane, ústavný súd konštatoval, že nebolo preukázané, že by sa Spolkový súdny dvor nemal považovať za viazaný rozsudkom Achmea z dôvodu, že by tento rozsudok predstavoval akt *ultra vires* alebo že by nebol v súlade s minimálnymi štandardmi ochrany základných práv v zmysle výhrady formulovanej súdom v rozsudku Solange II.

Bundesverfassungsgericht, [rozsudok z 23. 7. 2024, 2 BvR 557/19 \(DE\)](#)

Tlačová správa ([EN](#))

HOLANDSKO – ŠTÁTNA RADA

[Rozsudok Vzájomná dôvera v prípade odovzdania, [C-392/22](#)]

Azyl a prisťahovalectvo – Žiadosť o medzinárodnú ochranu – Prax vrátenia v skrátrenom konaní

Opierajúc sa o rozsudok Súdneho dvora C-392/22 Štátna rada rozhodla, že rozhodnutie ministra pre azyl a migráciu o odmietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu cudzinca bez preskúmania a z dôvodu, že iný členský štát, v tomto prípade Poľsko, bolo zodpovedné za jej preskúmanie, nebolo dostatočne odôvodnené. Štátna rada sa v tejto súvislosti domnievala, že minister nepostupoval správne, keď nevyhodnotil vyhlá-

senia žiadateľa o medzinárodnú ochranu vo fáze registrácie jeho žiadosti o azyl. Sťažovateľ predovšetkým uviedol, že po vstupe do Poľska bol trikrát vrátený do Bieloruska prostredníctvom skráteného konania. Podľa Štátnej rady mal minister posúdiť tieto vyhlásenia s ohľadom na informácie, ktoré zozbieral z vlastnej iniciatívy a ktoré nemal ignorovať vzhľadom na možné systémové zlyhania konania o azyle a podmienky prijímania žiadateľov o medzinárodnú ochranu v Poľsku.

Raad van State, rozsudok zo 4. 9. 2024, 202402084/1/V3 (NL)

Tlačová správa (NL)

FÍNSKO – NAJVYŠŠÍ SÚD

[Rozsudok Telia Finland, C-201/22]

Právo duševného vlastníctva – Organizácia kolektívnej správy – Aktívna legitimácia

Odvolávajúc sa na argumentáciu Súdneho dvora vyjadrenú v rozsudku C-201/22 týkajúcom sa smernice 2004/48/ES, najvyšší súd zamietol ako neprijateľnú žalobu, o ktorej rozhodoval. Táto žaloba bola podaná proti spoločnosti, ktorá vykonáva retransmisiu televíznych programov (Telia), organizáciou pre kolektívnu správu práv duševného vlastníctva (Kopioosto). Žaloba bola odmietnutá z dôvodu, že táto organizácia nebola oprávnená vo vlastnom mene podať žalobu pre porušenie práv za tých nositeľov práv, ktorých zastupuje ako organizácia poverená udeľovaním „zmluvných licencií“.

Korkein oikeus, rozsudok z 20. 9. 2024 ECLI:FI:KKO:2024:53 (FI/SV)

SKORŠIE ROZHODNUTIA

ŠPANIELSKO – SÚD PRE PRACOVNOPRÁVNE SPORY Č. 1 V MADRIDE

[Rozsudok NC (Prevod španielskeho notárskeho úradu), C-583/21 až C-586/21]

Sociálna politika – Prevod notárskeho úradu – Zachovanie práv zamestnancov

Berúc do úvahy rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach C-583/21 až C-586/21, Súd pre pracovnoprávne spory č.1 v Madride rozhodol, že prípad nástupníctva notárov v rámci jedného úradu, ak identita tohto úradu, zamestnanci a majetok predchádzajúceho notára prevezme nový notár, predstavuje skutočný prevod podniku. Pracovník preložený v tomto kontexte má preto plné právo na to, aby sa dátum nástupu do notárskeho úradu zohľadnil ako dátum [na výpočet] odpracovaných rokov v jeho kariére. Vzhľadom na vedené, pracovný súd rozhodol, že v tomto prípade bola doložka týkajúca sa skúšobnej doby jedného z pracovníkov úradu neplatná, a preto jeho prepustenie bolo neoprávnené.

Juzgado de lo Social no 1 de Madrid, rozsudok z 13. 12. 2023 č. 343/2023 (ES)

RUMUNSKO – NAJvyšší Kasačný a Odvolací Súd

[Rozsudok Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date, [C-491/21](#)]

Občianstvo únie – Vydanie občianskeho preukazu

Na základe rozsudku Súdneho dvora v konaní o prejudiciálnej otázke Najvyšší kasačný a odvolací súd rozhodol, že je potrebné vyhovieť žiadosti sťažovateľa, advokáta rumunskej štátnej príslušnosti s bydliskom vo Francúzsku, ktorý vykonáva svoju činnosť ako vo Francúzsku, tak aj v Rumunsku, o vydanie občianskeho preukazu. Súdny dvor pripomenul, že právo voľne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, zakotvené v článku 21 ZFEÚ a článku 45 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie a špecifikované, čo sa podmienok výkonu týka, v smernici 2004/38/ES bránilo právnej úprave členského štátu, podľa ktorej sa občanovi Únie, štátnemu príslušníkovi tohto členského štátu, ktorý si uplatnil svoje právo na voľný pohyb a pobyt v inom členskom štáte, odmietlo vydanie občianskeho preukazu, ktorý je aj cestovným dokladom v rámci Európskej únie len z toho dôvodu, že má zriadené bydlisko na území tohto iného členského štátu.

Înalta Curte de Casație și Justiție, rozsudok z 2. 4. 2024 č. 1872 (RO)

Preklad:

JUDr. Mária Matisová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:

Flash News Monitoring of Preliminary Rulings 4/24 [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2024 [cit. 2025-01-22] Dostupné na: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2024-12/flash_suivi_4_24.pdf

Rozhodnutia členských štátov nadväzujúce na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie za obdobie: november 2024 – január 2025

NEMECKO – SPOLKOVÝ SÚDNY DVOR

[Rozsudok W.GmbH, [C-67/23](#)]

Reštriktívne opatrenia – Zákaz dovozu tíkového dreva pochádzajúceho z Mjanmarska – Trestné odsúdenie – Čiastočné oslobodenie

V nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora vo veci [C-67/23](#) Spolkový súdny dvor čiastočne oslobodil obžalovaných spod obžaloby v trestnom konaní za trestné činy súvisiace s dovozom tíkového dreva z Mjanmarska.

V tomto prípade bol konateľ drevárskeho podniku a traja zamestnanci spoločnosti odsúdení na podmieňané tresty odňatia slobody alebo na peňažné tresty za [trestné činy uvedené v] zákone o zahraničnom obchode [spáchané] tým, že dovážali tíkové drevo do Nemecka v rozpore s nariadením (ES) č.194/2008, ktoré uvalilo embargo na tíkové drevo z Mjanmarska.

Súdny dvor vo svojom rozsudku v podstate rozhodol, že pílenie tíkových kmeňov na rezivo v tretej krajine, na rozdiel od opracovania na „tíkové hranoly“ a jednoduchého očistenia guľatiny od konárov a kôry v tretej krajine, predstavuje „zmenu pôvodu“.

Najvyššia nemecká súdna inštancia potom na tomto základe zrušila vynesené odsudzujúce rozsudky v rozsahu, v akom sa týkali dovozu reziva spracovaného na Taiwane, ale potvrdila ich v súvislosti s dovozom „tíkových hranolov“ a guľatiny iba preloženej v Singapore alebo v Malajzii.

Bundesgerichtshof, [uznesenie z 25.11.2024, 3 StR 373/21 \(DE\)](#)

Tlačová správa [\(DE\)](#)

MAĎARSKO – NAJVVYŠŠÍ SÚD

[Rozsudok MOL, [C-425/22](#)]

Súdna právomoc vo veciach nárokov na náhradu škody z iného ako zo zmluvného vzťahu – Miesto, kde vznikla škoda – Kartel vyhlásený za nezlučiteľný s článkom 101 ZFEÚ – Dcérske spoločnosti usadené v rôznych členských štátoch

Najvyšší súd zamietol dovolanie podané žalobkyňou [vo veci samej], v ktorom sa odvolávala na medzinárodnú právomoc maďarských súdov založenú v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č.1215/2012. Argumen-

tovala, že jej sídlo ako centrum hospodárskych a finančných záujmov skupiny spoločností, ktorú vytvorila so svojimi dcérskymi spoločnosťami, bolo miestom, kde došlo k „udalosti spôsobujúcej škodu“ v zmysle tohto ustanovenia. Opierajúc sa o výklad Súdneho dvora v rozsudku [C-425/22](#), maďarský najvyšší súd rozhodol, že v prípade skupiny spoločností, kde sa sídla dcérskych spoločností nachádzajú v rôznych členských štátoch Európskeho hospodárskeho priestoru, sa pojem „miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody“ nevzťahuje na sídlo materskej spoločnosti, ktorá podáva žalobu o náhradu škody, ktorú utrpeli iba jej dcérske spoločnosti v dôsledku protisúťažného konania tretej strany v rozpore s článkom 101 ZFEÚ, a to aj v prípade, že sa tvrdí, že materská spoločnosť a tieto dcérske spoločnosti tvoria jeden hospodársky celok.

Kúria, *uznesenie z 27.11.2024 Gfv.VI.30.221/2024/4. (HU)*

ŠPANIELSKO – VYŠŠÍ SÚD KATALÁNSKA

[Rozsudok *Prestige a Limousine*, [C-50/21](#)]

Sloboda usadiť sa – Obmedzenia – Služby prenájmu osobných vozidiel s vodičom (PVV)

Vyšší súd Katalánska zrušil právnu úpravu týkajúcu sa služby [prenájmu] osobných vozidiel s vodičom (PVV) v Metropolitnej oblasti Barcelona z dôvodu, že Metropolitná oblasť Barcelona nemala právomoc vydávať takúto právnu úpravu.

V tomto rozsudku Vyšší súd Katalánska tiež rozhodol, že potreba zaviesť dodatočnú miestnu prevádzkovú licenciu popri národnej licencií nie je opodstatnená a že určité opatrenia zavedené spomenutou právnou úpravou neboli ani nevyhnutné, ani primerané účelu, ktorý sleduje.

Okrem toho, osvojac si judikatúru Súdneho dvora vyplývajúcu z rozsudku [C-50/21](#), dospel k záveru, že stanovenie pomeru 1 PVV na 30 taxíkov je v rozpore s právom Európskej únie, pretože takéto opatrenie nie je odôvodnené naliehavými dôvodmi všeobecného záujmu.

Cour supérieure de justice de Catalogne, rozsudok z 27.11.2024 č. 4104/2024 (ES)

BELGICKO – PRACOVNÝ SÚD LIÈGE

[Rozsudok *Commune d'Ans*, [C-148/22](#)]

Sociálna politika – Pracovný poriadok [orgánu] verejnej správy zakazujúci viditeľné nosenie akéhokoľvek filozofického alebo náboženského symbolu na pracovisku – Moslimská šatka

V nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora [C-148/22](#) Pracovnoprávny súd v Liège rozhodol, že žaloba dotknutej osoby je dôvodná. Vzhľadom na to, že na spor sa uplatňoval zákon z 10. mája 2007 o boji proti niektorým formám diskriminácie, belgický súd konštatoval existenciu diskriminácie na základe chráneného kritéria – náboženského presvedčenia – v zmysle tohto zákona. Súd rozhodol, že obec Ans bola vecne príslušná prijať pracovný poriadok majúci za cieľ upraviť problematiku obmedzenia slobôd zaručených v čl.19 belgickej ústavy. Okrem toho rozhodol, že uplatnenie čl.9 predmetného pracovného poriadku síce

neviedlo k priamej diskriminácii na ujmu dotknutej osoby, ale napriek tomu vytvorilo vo vzťahu k dotknutej osobe diskrimináciu nepriamu.

Pracovnoprávny súd Liège, uznesenie z 3. 12. 2024, č. 24/8725 [doposiaľ nepublikované rozhodnutie]

ŠVÉDSKO – NAJvyšší správny súd

[Rozsudok Keva a i., [C-39/23](#)]

Voľný pohyb kapitálu – Verejnoprávne dôchodkové fondy – Zdaňovanie dividend

Berúc do úvahy rozsudok vydaný Súdny dvorom vo veci [C-39/23](#) Najvyšší správny súd rozhodol, že je v rozpore s voľným pohybom kapitálu, aby bola vyberaná zrážková daň z dividend vyplácaných trom fínskym verejnoprávnym dôchodkovým inštitúciám, pričom dividendy vyplácané švédskym verejnoprávnym dôchodkovým fondom sú od dane oslobodené.

Najvyššia švédska súdna inštancia sa vyjadrila, že fínske dôchodkové inštitúcie majú nárok na vrátenie zaplatenej dane. Vec bola vrátená švédskej daňovej správe, aby overila, či dotknuté dôchodkové inštitúcie majú tiež právo na úroky z vrátených súm.

Högsta förvaltningsdomstolen, rozsudok z 19. 12. 2024 č. 6973--6977- 21, 7550--7558-21, 664--669-22 (SV)

SLOVINSKO – NAJvyšší súd

[Rozsudok Kubera, [C-144/23](#)]

Súdne konanie – Predbežné preskúmanie žiadosti o prípustnosť kasačného opravného prostriedku – Neexistencia vnútroštátnych ustanovení o preskúmaní návrhu účastníka konania podať na Súdny dvor prejudiciálnu otázku – Povinnosť odôvodniť odmietnutie podania

Najvyšší súd, odvolávajúc sa na rozsudok Súdneho dvora [C-144/23](#), odmietol žiadosť o povolenie kasačného opravného prostriedku a v odôvodnení uviedol, že správny výklad nariadenia č. 608/2013 sa zdá byť taký jasný, že neponecháva miesto pre žiadne dôvodné pochybnosti. Vzhľadom na to, najvyššia súdna inštancia upresnila, že môže byť vyňatá z povinnosti obrátiť sa na Súdny dvor, pretože vznesená otázka nie je relevantná, keďže predmetné ustanovenie práva Únie už bolo predmetom výkladu zo strany Súdneho dvora alebo skôr preto, že správny výklad práva Únie je taký jasný, že tu nie je priestor na žiadne dôvodné pochybnosti, pričom platí, že v týchto prípadoch je povinná to zdôvodniť. Okrem iného, podotkla, že v rámci preskúmania žiadosti o prípustnosť kasačného opravného prostriedku, je povinná pristúpiť k preskúmaniu možnosti postúpiť vec Súdnemu dvoru len ak jeden z účastníkov konania predložil takýto návrh. Upresnila, že ak senát najvyššieho súdu posudzujúci prípustnosť opravných prostriedkov usúdi na základe tvrdení vznesených jedným z účastníkov konania, že je tu priestor na podanie takéhoto opravného prostriedku, musí kasačný opravný prostriedok pripustiť a nechať rozhodnúť o tomto opravnom prostriedku senát rozhodujúci vo veci samej.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije, uznesenie z 25. 01. 2025, č. XDoR 380/2022-30 (SI) [doposiaľ nepublikované rozhodnutie]

NEMECKO – SPOLKOVÝ SÚDNY DVOR

[Rozsudok Kiwi Tours, [C-584/22](#)]

Balíky cestovných služieb – Právo na zrušenie zmluvy – Neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti – Pandémia COVID-19

Spolkový súdny dvor sa vyjadril k okolnostiam, za ktorých cestujúci, ktorý odstúpil od zmluvy o balíku cestovných služieb pred začiatkom cesty je oslobodený od zaplata náhrady organizátorovi zájazdu. Najvyššia súdna inštancia si osvojila výklad Súdneho dvora týkajúci sa článku 12 odseku 2 smernice (EÚ) 2015/2302 podaný v rozsudku [C-584/22](#), keď vysvetlila, že jediným určujúcim faktorom je zistenie, či v čase stornovania skutočne existovali neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti, ktoré mali závažné dôsledky na uskutočnenie cesty alebo na prepravu cestujúcich do destinácie. Takže ani zákaz vstupu ani zrušenie cesty z dôvodu pandémie COVID-19, ktoré v tomto prípade nastali až po stornovaní zmluvy o zájazde, nemôžu byť zohľadnené. Spolkový súdny dvor o tejto otázke nemohol rozhodnúť, preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vrátil mu vec na opätovné rozhodnutie.

Bundesgerichtshof, rozsudky z 28. 01. 2025, X ZR 53/21, X ZR 55/22 (DE)

Tlačová správa (DE)

Preklad:

JUDr. Mária Matisová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:

Flash News Monitoring of Preliminary Rulings 1/25 [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-05-22] Dostupné na: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2025-03/flash_suivi_1_25.pdf

Rozhodnutia členských štátov nadväzujúce na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie za obdobie: február – marec 2025

GRÉCKO – DVOR AUDÍTOROV

[Rozsudok ACHILLEION, [C-313/22](#)]

Štrukturálne fondy – Nariadenie (ES) č. 1260/1999 – Spolufinancované investičné operácie

Plénum Dvora audítorov vyhovel odvolaniu, ktoré podala spoločnosť Achilleion Anonymi Xenodocheiaki Etaireia proti prvostupňovému rozhodnutiu vo veci štrukturálnych fondov vydanému rovnakým súdom zasadačím v senáte. Tento súd [zasadačím v senáte] zamietol žalobu, ktorou sa [spoločnosť] domáhala zrušenia aktu štátneho tajomníka pre hospodárstvo, hospodársku súťaž a plavbu, ktorým sa ukladá finančná oprava a vrátenie pomoci vyplatennej žalujúcej spoločnosti, z dôvodu, že uvedená spoločnosť si nespĺnila povinnosť ustanovenú v gréckej medzirezortnej vyhláške nepreviesť fixné aktíva podniku, počas piatich rokov od rozhodnutia o dokončení investície. Napadnuté rozhodnutie bolo založené na článku 30 odseku 4 nariadenia (ES) č. 1260/1999, ktorý ustanovoval, že príspevok z fondov bude pre spolufinancovanú investičnú operáciu zachovaný len vtedy, ak takáto operácia nebola podstatne zmenená v období piatich rokov odo dňa, kedy príslušné vnútroštátne orgány rozhodli o dokončení tejto investície.

Plénum tejto najvyššej súdnej inštalácie, osvojac si argumentáciu Súdneho dvora uvedenú v rozsudku C-313/22, podľa ktorej článok 30 odsek 4 tohto nariadenia bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, akou je medzirezortná vyhláška, prijalo záver, že rozhodnutie o oprave financovania nebolo právne podložené, keďže prevod hotelového zariadenia predstavoval automatický dôvod na vrátenie vyplatennej pomoci bez toho, aby bolo potrebné overiť, či predmetná investičná operácia skutočne prešla podstatnou zmenou.

Uvedený súdny orgán preto zrušil napadnuté rozhodnutie z dôvodu nesprávneho výkladu a uplatnenia článku 30 ods. 4 nariadenia (ES) č. 1260/1999 a rozhodol, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

Elegktiko Synedrio (Meizon Olomeleia), rozsudok z 08.01.2025, č. 18/2025 (EL)

BULHARSKO – SPRÁVNÝ SÚD CHASKOVO

[Rozsudok Ekostroy, [C-61/23](#)]

Cestná doprava – Sankcie za porušenie povinnosti zaplattenia cestnej dane – Požiadavka primeranosti

V nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora, [C-61/23](#), Administrativen sad – Haskovo (Správny súd Chaskovo, Bulharsko), ako súd rozhodujúci v poslednej inštalácii, zrušil paušálnu pokutu vo výške 2500 bulharských levov (BGN), ktorú Agentsia „Patna infrastruktura“ (Agentúra pre cestnú infraštruktúru, Bulharsko) uložila

« Ecostroy » EOOD, bulharskej spoločnosti, majiteľke nákladného vozidla z dôvodu, že jej vozidlo jazdilo po diaľničnom úseku bez zaplattenia požadovanej sumy mýta. Vnútroštátny súd rozhodol, že peňažná pokuta, určená podľa vnútroštátneho zákona o cestnej premávke, stanovená pevnou sumou, neumožňuje zohľadniť konkrétne okolnosti týkajúce sa spáchania priestupku a teda ani mieru úmyslu alebo nedbanlivosti spáchaného priestupku.

Uvedený súd preto rozhodol, že takáto sankcia nespĺňa požiadavku primeranosti. Nakoniec upresnil, že tento záver nemôže byť spochybnený ani vzhľadom na okolnosť predpokladanú vnútroštátnym zákonom, podľa ktorej je možné zbaviť sa vzniknutej administratívnej zodpovednosti zaplattením „vyrovňavacieho poplatku“ v nižšej sume.

Административен съд Хасково (Administrativen sad – Haskovo), [rozsudok z 31.01.2025, č. 729 \(BG\)](#)

HOLANDSKO – ŠTÁTNA RADA

[Rozsudok RTL Nederland a RTL Nieuws, [C-451/22](#)]

Letecká doprava – Dôvernoscť údajov o udalostiach ohrozujúcich bezpečnosť letectva

Odvolávajúc sa na rozsudok [C-451/22](#), Štátna rada rozhodla, že minister infraštruktúry a vodného hospodárstva oprávnené zamietol žiadosti mediálnych podnikov o získanie informácií týkajúcich sa zničenia lietadla prelietajúceho nad východnou Ukrajinou a bezpečnosti letovej prevádzky na letisku Schiphol. Podľa najvyššej súdnej inštancie holandská legislatíva, ktorá neumožňuje prístup verejnosti v akejkoľvek forme k informáciám týkajúcim sa hlásení o konkrétnych udalostiach v oblasti civilného letectva, nie je v rozpore s článkom 15 nariadenia č. 376/2014. Toto ustanovenie napĺňa úmysel únijného zákonodarcu prijať vhodné opatrenia na zaručenie dôvernosti informácií týkajúcich sa takýchto udalostí.

Raad van State, [rozhodnutie z 12.02.2025, 201909080/2/A3, 202200517/1/A3 a 202200517/4/A3 \(NL\)](#)

Tlačová správa (NL)

ŠPANIELSKO – NAJvyšší súd

[Rozsudok Volvo, [C-632/22](#)]

Konanie – Doručovanie súdnych písomností – Žaloba na náhradu škody spôsobenej postupom zakázaným článkom 101 ods. 1 ZFEÚ – Žaloba doručená do sídla dcérskej spoločnosti žalovanej

Osvojac si rozsudok Súdneho dvora [C-632/22](#), Najvyšší súd uviedol, že predvolanie materskej spoločnosti, proti ktorej bola podaná žaloba o náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže nie je riadne vykonané, ak je toto predvolanie doručené na adresu dcérskej spoločnosti, ktorej sídlo sa nachádza v členskom štáte súdu, na ktorý bola podaná žaloba. Podľa Najvyššieho súdu rozsudok, ktorým sa vec končí, nezohľadnil podvodnú stratégiu sledovanú žalobkyňou a mal by byť zrušený.

Tribunal Supremo, [rozsudok z 12.02.2025 č. 239/2025 \(ES\)](#)

FÍNSKO – NÁJVVYŠŠÍ SÚD

[Rozsudok Finnair (Vice de conception du réservoir) [C-385/23](#)]

Letecká doprava – Práva cestujúcich v leteckej doprave – Nariadenie 261/2004 – Náhrada – Mimoriadne okolnosti

Let bol zrušený z dôvodu technickej poruchy lietadla tesne pred odletom. Po ďalšom vyšetrovaní konštruktérom tohto lietadla sa zistilo, že porucha bola spôsobená skrytou koncepčnou vadou, ktorá sa týka všetkých lietadiel rovnakého typu. Najvyšší súd prijal výklad Súdneho dvora vo veci [C-385/23](#) a preto rozhodol, že zrušenie letu bolo spôsobené mimoriadnymi okolnosťami, ktorým sa nedalo vyhnúť, ani keby boli prijaté všetky primerané opatrenia. Cestujúci, ktorý podal žalobu nemal teda právo na náhradu za zrušenie svojho letu. Pokiaľ ide o náhradu nákladov, najvyššia súdna inštancia však skonštatovala, že záležitosť bola po právnej stránke nejasná a že pre to mal cestujúci oprávnený dôvod na podanie žaloby, najmä vzhľadom na protichodné závery nižších súdov a nevyhnutnosť podať prejudiciálnu otázku.

Korkein oikeus, rozsudok z 20.02.2025, ECLI:FI:KHO:2025:25 (FI) (SV)

NEMECKO – SPOLKOVÝ SPRÁVNÝ SÚD

[Rozsudok Bundesrepublik Deutschland (Effet d'une décision d'octroi du statut de réfugié), [C-753/22](#)]

Právo na azyl – Priznanie postavenia utečenca iným členským štátom – Riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania – Dôsledky na vnútroštátne konanie o azyle

V súlade s rozsudkom Bundesrepublik Deutschland (*Effet d'une décision d'octroi du statut de réfugié*) ([C-753/22](#)), Spolkový správny súd upresnil, že ak štátnemu príslušníkovi tretej krajiny už bolo priznané postavenie utečenca v inom členskom štáte Únie a ak sa nemôže do tohto členského štátu vrátiť pre riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v zmysle článku 4 Charty základných práv Európskej únie, správne súdy sú povinné v rámci vnútroštátneho konania o azyle zohľadniť rozhodnutie tohto iného členského štátu a okolnosti, ktoré ho podporujú. Teda vnútroštátne súdy musia vykonať takéto preskúmanie, ak sa už nevykonalo v rámci konania o azyle pred Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úrad pre migráciu a utečencov). Okrem toho, ak sa v priebehu súdneho konania ukáže ako nevyhnutné získanie doplňujúcich informácií, napríklad od orgánov iného členského štátu, spolkový orgán je povinný v tomto ohľade spolupracovať.

Bundesverwaltungsgericht, rozsudok z 24.03.2025, 1 C 26.21 (nezverejnené)

Tlačová správa ([DE](#))

NEMECKO – SPOLKOVÝ SÚDNY DVOR

[Rozsudok Lindenapotheke, [C-21/23](#)]

Ochrana osobných údajov – GDPR – Aktívna legitimácia konkurentov

Osvojac si rozsudok Lindenapotheke ([C-21/23](#)) rozhodol Spolkový súdny dvor, že lekárnik, ktorý predáva lieky na online platforme a ktorý bez výslovného súhlasu zákazníkov zhromažďuje údaje týkajúce sa ich objednávok (meno, adresu dodania, a informácie o lieku) porušuje článok 9 odsek 2 písm. a) GDPR a že takéto porušenie môže na civilných súdoch namietat ktorýkoľvek iný lekárnik. Na prvom mieste vysoká súdna inštancia skonštatovala, že keď si zákazník objedná lieky, ktorých výdaj je viazaný na lekársky predpis z účtu predajcu lekárnik na platforme „Amazon-Marketplace“ ide o spracúvanie a zhromažďovanie údajov týkajúcich sa zdravia. Na druhom mieste súd uviedol, že spracúvanie údajov o objednávkach bez výslovného súhlasu predstavuje porušenie pravidla správania sa na trhu, za ktoré je lekárnik zodpovedný na základe práva hospodárskej súťaže a proti ktorému konkurent môže podať žalobu na základe zákazu nekalých obchodných praktík.

Bundesgerichtshof, [rozsudok z 27. 03. 2025, I ZR 223/19 \(DE\)](#)

Tlačová správa ([DE](#))

NEMECKO – SPOLKOVÝ SÚDNY DVOR

[Rozsudok Meta Platforms, [C-319/20](#) a [C-757/22](#)]

Ochrana osobných údajov – GDPR – Aktívna legitimácia združení na ochranu spotrebiteľov

V nadväznosti na rozsudky Meta Platforms Ireland ([C-319/20](#) a [C-757/22](#)) sa Spolkový súdny dvor vyjadril, že nerešpektovanie informačnej povinnosti prevádzkovateľom sociálnej siete voči používateľom tejto siete čo do rozsahu a účelu zhromažďovania a použitia osobných údajov, môže na základe práva hospodárskej súťaže viesť k podaniu žaloby na zdržanie sa konania zo strany združenia na ochranu spotrebiteľov na civilné súdy. V tejto súvislosti najvyššia súdna inštancia uviedla, že porušenie informačnej povinnosti ustanovenej v článku 12 odseku 1, prvej vete v spojení s článkom 13 odsekom 1 písmenami c) a e) GDPR predstavuje aj zatajenie podstatnej informácie a teda porušuje zákon o nekalnej hospodárskej súťaži. Okrem toho upresnila, že vzhľadom na ekonomický význam spracovania osobných údajov, v kontexte obchodov uskutočňovaných na internete, poskytovaním údajov, je dodržiavanie informačnej povinnosti základom pre zabezpečenie toho, aby bol spotrebiteľ, ktorý poskytuje svoj súhlas so spracovaním osobných údajov informovaný čo najpodrobnejším spôsobom o rozsahu svojho vyhlásenia tak, aby mohol urobiť informované rozhodnutie.

Bundesgerichtshof, [rozsudok z 27. 03. 2025, I ZR 186/17 \(DE\)](#)

Tlačová správa ([DE](#))

SKORŠIE ROZHODNUTIA

GRÉCKO – PRVOINŠTANČNÝ SPRÁVNÝ SÚD ATÉNY

[Ethnikos Organismos Pistopoiisis Prosonton&Epangelmatikou Prosanatolismou (Eopep) (C-404/22)]

Sociálna politika – Informovanie a porada so zamestnancami – Smernica 2002/14/CE – Pôsobnosť

V nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora vydaný vo veci [C-404/22](#), prvoinštančný správny súd Atény prijal žalobu Ethnikos Organismos Pistopoiisis Prosonton & Epangelmatikou Prosanatolismou (Eopep) (Národná organizácia pre certifikáciu odbornej kvalifikácie a profesijné poradenstvo) podanú s cieľom zrušiť rozhodnutie inšpekcie práce, ktorým bola tejto organizácii uložená pokuta za porušenie povinnosti informovať a poradiť sa so zástupcami zamestnancov pred odvolaním dvoch zamestnancov vymenovaných na vedúce pozície. Táto povinnosť je ustanovená v prezidentskom dekréte, ktorým bola transponovaná smernica 2002/14/ES týkajúca sa oblasti informovania a porady so zamestnancami. Osvojac si argumentáciu Súdneho dvora v rozsudku [C-404/22](#), prvoinštančný správny súd rozhodol, že článok 4 uvedenej smernice sa neuplatňuje pri zmene pracovnej pozície malého počtu zamestnancov, menovaných na vedúce pozície *ad interim*, pod podmienkou, že táto zmena neohrozí dotknuté pracovné miesta v rámci organizácie. Vzhľadom na absenciu takýchto dôkazov prijal vnútroštátny súd žalobu a zrušil napadnuté rozhodnutie z dôvodu, že pokuta bola uložená nezákonne.

Dioikitiko Protodikeio Athinon, rozsudok z 29. 05. 2024, č. 6988/2024 (EL) (k dispozícii na vyžiadanie)

PORTUGALSKO – NAJVYŠŠÍ SPRÁVNÝ SÚD

[Rozsudok Autoridade Tributária e Aduaneira (Effets de l'abrogation d'un droit antidumping), C-412/22]

Dumping – Dovoz určitých spojovacích materiálov zo železa alebo z ocele s pôvodom v Čínskej ľudovej republike – Zrušenie antidumpingových cieľ uložených nariadením (ES) č. 91/2009

S cieľom obísť antidumpingové opatrenia, ktoré platia od roku 2010, spoločnosť dodala oceľové spojovacie materiály z Čínskej ľudovej republiky cez Malajziu. V nadväznosti na vyšetrovanie vydala colná správa voči tejto spoločnosti v rámci konania o dodatočnom výbere cla, vzhľadom na zrušenie cieľ, výmer na zaplatenie antidumpingových a súvisiacich cieľ. Spoločnosť rozporovala tento daňový výmer s tým, že výber cla sa nemohol uskutočniť po zrušení antidumpingových cieľ. Colná správa argumentovala, že zrušenie antidumpingových cieľ nebráni vyberaniu cieľ, ktoré vznikli pred ich zrušením. V nadväznosti na výklad uskutočnený Súdny dvorom vo veci [C-412/22](#) najvyššia súdna inštancia prijala odvolanie podané Štátnou pokladnicou a zrušila rozsudok Správneho a daňového súdu v Porte. Usúdila, že zrušenie nariadenia č. 91/2009 nariadením č. 2016/278 nebráni dodatočnému vyberaniu antidumpingových cieľ a súvisiacich cieľ na dovoz určitých spojovacích materiálov zo železa alebo ocele s pôvodom v Čínskej ľudovej republike, ktorý sa uskutočnil počas vykonávania zrušeného nariadenia. Následne bola dotknutá spoločnosť odsúdená na zaplatenie dlžnej sumy zodpovedajúcej antidumpingovým clám vo výške 106 997, 60 €.

Supremo Tribunal Administrativo, rozsudok z 17. 12. 2024, č. 0387/19.1BEPRT (PT)

Preklad:

JUDr. Mária Matisová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:

Flash News Monitoring of Preliminary Rulings 2/25 [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-08-14] Dostupné na: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2025-07/flash_suivi_2_25.pdf

Rozhodnutia členských štátov nadväzujúce na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie za obdobie: apríl – máj 2025

BULHARSKO – NAJvyšší správny súd

[Rozsudok Agentsia po vpisvaniyata, [C-200/23](#)]

Ochrana osobných údajov – Uverejnenie spoločenskej zmluvy v obchodnom registri – Absencia súhlasu dotknutej osoby – Právo na vymazanie – Nemajetková ujma

V nadväznosti na rozsudok Súdného dvora vo veci [C-200/23](#) Najvyšší správny súd zrušil rozhodnutie orgánu zodpovedného za zápis do obchodného registra o zamietnutí vymazania určitých osobných údajov týkajúcich sa spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré boli uvedené v spoločenskej zmluve spoločnosti. [Vnútroštátny súd] vrátil vec uvedenému orgánu s pokynmi na vymazanie dotknutých údajov a zároveň zamietol žalobu proti tomuto orgánu o náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú táto osoba údajne utrpela, v zmysle článku 82 GDPR. Na základe dôkazov zhromaždených v danej veci Najvyšší správny súd dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala, že skutočne utrpela ujmu. S odkazom na odôvodnenie rozsudku Súdného dvora [vnútroštátny súd] poznamenal, že aj keď dočasnú stratu kontroly nad osobnými údajmi zverejnenými online možno považovať za dostatočnú na to, aby dotknutej osobe spôsobila nemajetkovú ujmu, je napriek tomu povinnosťou dotknutej osoby preukázať, že takúto ujmu, nech už bola akokoľvek minimálna, skutočne utrpela. Vzhľadom na nedostatok dôkazov v tejto súvislosti Najvyšší správny súd zamietol žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy.

Върховен административен съд (Varhoven administrativen sad), [rozsudok č. 3504 z 02.04.2025, č. 6332/2022 \(BG\)](#)

LOTYŠSKO – NAJvyšší súd

[Rozsudok Zinātnes parks, [C-347/20](#)]

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) – Podnik v ťažkostiach

V nadväznosti na rozsudok Súdného dvora vo veci [C-347/20](#) Najvyšší súd rozhodol, že spoločnosť zúčastňujúca sa verejnej výzvy na predkladanie projektov, ktoré majú byť vybrané na financovanie z prostriedkov Európskej únie, musí preukázať, že nespadá pod definíciu podniku v ťažkostiach. Na tento účel musí predložiť predbežnú správu o činnosti schválenú zapísaným audítorom. Táto správa o činnosti je základným predpokladom na určenie, či sa daný podnik nachádza v ťažkostiach a či sa jeho finančná situácia od zverejnenia poslednej verejne dostupnej výročnej správy zmenila. Táto požiadavka je v súlade so zásadami efektivity a proporcionality.

Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departaments, rozsudok z 10.04.2025, č. SKA-84/2025, ECLI:LV:AT:2025:0410.A420299519. 11. S (LT)

CHORVÁTSKO – ÚSTAVNÝ SÚD

[Rozsudok Ministarstvo financija (Bourse Erasmus+) [C-277/23](#)]

Občianstvo únie – Mobilita študentov v rámci programu Erasmus+ – Zdaňovanie štipendií – Obmedzenie voľného pohybu

Ústavný súd osvojením si argumentácie Súdneho dvora v rozsudku [C-277/23](#) po vykonaní analýzy proporcionality *in concreto* potvrdil, že napadnutá vnútroštátna právna úprava je v rozpore s právom na voľný pohyb a pobyt, ktoré požívajú občania Únie a s vlastníckym právom. Táto právna úprava ustanovovala, že na určenie výšky osobnej odpočítateľnej položky, na ktorú má rodič, ktorý je daňovníkom, nárok s ohľadom na svoje nezaopatrené dieťa, by sa mala zohľadniť podpora na vzdelávaciu mobilitu v rámci programu Erasmus+, ktorú dieťa poberalo, čo malo za následok stratu nároku na zvýšenie tejto odpočítateľnej položky pri výpočte dane z príjmu. Vzhľadom na záväznú povahu rozsudku Súdneho dvora nariadila chorvátska najvyššia súdna autorita výkon tohto rozhodnutia. V tejto súvislosti okrem iného objasnila, že v súlade so zásadami prednosti a efektivity práva EÚ mala sťažovateľka nárok na vrátenie dane, úrokov z omeškania a akýchkoľvek ďalších nákladov súvisiacich s konaním o vymáhaní daňového nedoplatku. Preto zrušil odvolacie rozhodnutie a vec vrátil odvolaciemu súdu.

Ustavni sud, rozhodnutie z 15. 04. 2025, č. U-III-2425/2021 (HR)

HOLANDSKO – ŠTÁTNA RADA

[Rozsudok Kaduna, [C-244/24](#)]

Dočasná ochrana v dôsledku vojny na Ukrajine – Fakultatívne ustanovenie rozširujúce ochranu okrem povinných kategórií aj na ďalšie skupiny vysídlených osôb

V nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora z 19. decembra 2024, [C-244/24](#), Štátna rada rozhodla, že Holandsko má právo odňať dočasnú fakultatívnu ochranu pred dátumom, ku ktorému prestala byť účinná povinná dočasná ochrana. Táto dočasná fakultatívna ochrana je určená pre osoby bez štátnej príslušnosti a štátnych príslušníkov tretích krajín okrem Ukrajiny, ktorí majú na Ukrajine povolenie na prechodný pobyt. Najvyššia súdna inštancia dodala, že táto voľnosť [odňať fakultatívnu ochranu] nie je spôsobilá ohroziť ani ciele, ani potrebný účinok smernice o dočasnej ochrane, ani všeobecné zásady práva Únie.

Štátna rada ďalej rozhodla, že Holandsko nemôže vydať rozhodnutie o návrate voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý sa oprávnenne zdržiava na jeho území a požíva dočasnú fakultatívnu ochranu, predtým, ako sa táto ochrana skončí, a to ani v prípade, že sa javí, že uvedená ochrana prestane čoskoro byť účinná a účinky rozhodnutia sú do tohto dátumu pozastavené.

Raad van State, rozhodnutia z 23. 04. 2025, 202401901/2, 202402020/3 a 202402066/2 (NL)

Tlačová správa (NL)

NEMECKO – SPOLKOVÝ PRACOVNÝ SÚD

[Rozsudok K GmbH, [C-65/23](#)]

Ochrana osobných údajov – GDPR – Spracúvanie osobných údajov zamestnancov – Právo na náhradu škody

V nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora vo veci K GmbH (Spracovanie osobných údajov zamestnancov) [C-65/23](#) priznal Spolkový pracovný súd zamestnancovi odškodné vo výške 200 € podľa článku 82 ods. 1 GDPR v súvislosti s prenosom osobných údajov na účely testovania softvéru na riadenie personálu. Dočasné používanie softvéru „Workday“ sa riadilo podnikovou kolektívnou zmluvou, ktorá povoľovala prenos určitých údajov materskej spoločnosti zamestnávateľa. Zamestnávateľ však poskytol aj iné osobné údaje dotknutého zamestnanca, než tie, ktoré boli povolené podnikovou kolektívnou zmluvou.

Najvyššia súdna inštancia rozhodla, že tento prenos, ktorý išiel nad rámec údajov povolených v podnikovej kolektívnej zmluve, nebol nevyhnutný v zmysle článku 6 ods. 1 prvá veta písm. f) GDPR. Utrpená nemajetková ujma spočívala v strate kontroly spôsobenej týmto prenosom osobných údajov.

Bundesarbeitsgericht, rozsudok z 08.05.2025, 8 AZR 209/21 (zatiaľ nedostupný)

Tlačová správa ([DE](#))

NEMECKO – SPOLKOVÝ SÚDNY DVOR

[Rozsudok ENGIE Deutschland, [C-293/23](#)]

Vnútorň trh s elektrinou – Smernica (EÚ) 2019/944 – Pojem distribučná sústava

V nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora vo veci ENGIE Deutschland [C-293/23](#) Spolkový súdny dvor zamietol opravný prostriedok spoločnosti dodávajúcej energiu, ktorá chcela pripojiť dve energetické zariadenia k miestnej distribučnej sústave ako zariadenia pre vlastnú spotrebu.

Najvyššia súdna inštancia rozhodla, že definícia pojmu zariadenie pre vlastnú spotrebu podľa zákona o zásobovaní energiou sa musí vykladať v súlade so smernicou (EÚ) 2019/944 v tom zmysle, že takéto zariadenie nemôže predstavovať distribučnú sústavu v zmysle článku 2 bodu 28 tejto smernice. V prejednávanej veci predmetné zariadenia, a to systémy elektrických vedení, predstavovali takéto distribučné sústavy, keďže sa používali na prepravu elektriny určenej na predaj koncovým odberateľom. Preto nemohli byť vyňaté spod uplatňovania ustanovení týkajúcich sa regulácie siete.

Bundesgerichtshof, uznesenie z 13.05.2025, EnVR 83/20 zatiaľ nedostupné)

Tlačová správa ([DE](#))

RAKÚSKO – NAJvyšší SÚD

[Rozsudok Jones Day, [C-807/23](#)]

Voľný pohyb zamestnancov – Odborná príprava advokátskych koncipientov – Územné obmedzenie

V súlade s rozsudkom Súdneho dvora vo veci [C-807/23](#) Najvyšší súd rozhodol, že žiadateľka mohla preukázať, že jej odborná príprava u advokáta so sídlom v Nemecku, ale zapísaného aj v Rakúsku, jej umožnila získať praktické skúsenosti porovnateľné so skúsenosťami získanými počas odbornej prípravy u advokáta so sídlom v Rakúsku. Podľa Najvyššieho súdu však zoznam aktivít predložený žiadateľkou nebol postačujúci na preukázanie porovnateľnosti odbornej prípravy.

Najvyšší súd rozhodol, že posúdenie predmetu a rozsahu odbornej prípravy podľa rakúskej právnej úpravy sa musí vykonať na základe dôkazov zhromaždených výborom Viedenskej advokátskej komory, na ktorý je potrebné sa obrátiť s požiadavkou, aby overil, či žiadateľka nadobudla v rámci svojej odbornej prípravy dostatočné skúsenosti v rakúskom práve.

Oberster Gerichtshof, uznesenie z 21. 05. 2025, 19Ob3/25 t (DE)

SKORŠIE ROZHODNUTIE

RUMUNSKO – ODVOLACÍ SÚD BRAŠOV

[Rozsudok Energotehnica [C-792/22](#)]

Účinná súdna ochrana – Zásada právnej istoty – Prekážka rozhodnutej veci

Odvolací súd konštatoval, že z rozsudku Súdneho dvora vo veci Energotehnica [C-792/22](#) jasne vyplýva, že na zaručenie práva na účinnú súdnu ochranu je nevyhnutné zabezpečiť, aby poškodení mali možnosť vyjadriť sa k predmetu sporu. V tomto prípade bolo správnym súdom rozhodnuté, že nedošlo k pracovnému úrazu, bez toho, aby boli poškodení upovedomení, predvolaní alebo informovaní o priebehu tohto [správneho] konania a bez toho, aby mohli predložiť svoje argumenty. V tejto súvislosti by akceptovanie prekážky už rozhodnutej veci, pokiaľ ide o konštatovanie neexistencie pracovného úrazu, v rámci trestného konania bolo nezlučiteľné s právom Únie. Odvolací súd usúdil, že hoci zo zásady právnej istoty vyplýva, že prvostupňové rozhodnutie by malo mať účinky *res iudicata*, táto zásada nie je absolútna. Nemožnosť strany predložiť svoje argumenty týkajúce sa skutkovej situácie, o ktorej bolo prijaté konečné rozhodnutie, odôvodňovala odchýlenie sa od nej.

Curtea de Appel Brasov, rozhodnutie z 27. 03. 2025 (RO) (zatiaľ nedostupné)

Preklad:

JUDr. Mária Matisová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:

Flash News Monitoring of Preliminary Rulings 3/25 [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-09-30]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2025-08/flash_suivi_3_25.pdf

Zadržanie a pomoc obhajcu v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva

Preklad prehľadu judikatúry (tzv. factsheet) — materiálu, ktorý zostavilo Tlačové oddelenie Európskeho súdu pre ľudské práva.

Článok 6 ods. 3 písm. c) (právo na pomoc obhajcu) **Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd**: „Každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.“

„Hlavným účelom článku 6 [dohovoru], pokiaľ ide o trestné veci, je určite zabezpečiť spravodlivé súdne konanie vedené pred súdom príslušným rozhodnúť o akomkoľvek trestnom obvinení, ale z toho nevyplýva, že sa článok nevzťahuje na prípravné konanie.“ (rozsudok vo veci **Imbriosca proti Švajčiarsku** z 24. novembra 1993, ods. 36).

„[A]by právo na spravodlivé súdne konanie zostalo dostatočne „praktické a účinné“..., článok 6 ods. 1 [dohovoru] vyžaduje, aby sa poskytol prístup k obhajcovi spravidla od prvého výsluchu podozrivého policajtom, pokiaľ sa vzhľadom na konkrétne okolnosti určitého prípadu nepreukáže, že existujú závažné dôvody na obmedzenie tohto práva. Aj v prípade, keď závažné dôvody môžu výnimočne odôvodňovať odopretie prístupu k obhajcovi, takéto obmedzenie – bez ohľadu na jeho opodstatnenie – nesmie neprimerane zasiahnuť do práv obvineného podľa článku 6... Právo na obhajobu bude v zásade nenapraviteľne narušené, ak sa na odsúdenie použije usvedčujúca výpoveď urobená počas policajného výsluchu bez prístupu k obhajcovi.“ (rozsudok veľkej komory vo veci **Salduz proti Turecku** z 27. novembra 2008, ods. 55).

PRÍSTUP K OBHAJCOVI

Salduz proti Turecku

27. novembra 2008 (veľká komora)

Sťažovateľ, proti ktorému bolo vznesené obvinenie, a ktorého následne odsúdili za účasť na nepovolenom zhromaždení na podporu PKK (Strany kurdských pracujúcich, nelegálnej organizácie), sa počas zadržania v neprítomnosti obhajcu priznal k spáchaniu skutku.

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c)** (právo na pomoc obhajcu) **v spojení s článkom 6 ods. 1** (právo na spravodlivé súdne konanie) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Konštatoval, že aj keď sťažovateľ mohol v konaní pred súdom napadnúť vznesené obvinenie, skutočnosť, že počas zadržania nemal obhajcu, nenapraviteľne zasiahla do jeho práva na obhajobu, najmä preto, že bol maloletý.

Piščalnikov proti Rusku¹

24. septembra 2009

Sťažovateľa zadržaného pre podozrenie zo spáchania zločinu lúpeže vypočuli – v deň zadržania, ako aj v deň bezprostredne nasledujúci po ňom – v neprítomnosti obhajcu, hoci si jasne zvolil obhajcu, ktorý ho mal zastupovať. Počas týchto výsluchov sa priznal k účasti na činnosti zločineckej skupiny, ktorá okrem iného zahŕňala [skutky] vraždy a vydieračského únosu, za ktoré bol neskôr odsúdený.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru. Konštatoval, že to, že sťažovateľ nemal obhajcu v počiatkovej fáze policajného výsluchu, nezvratne zasiahlo do jeho práva na obhajobu a narušilo spravodlivosť jeho súdneho konania.

Dayanan proti Turecku

13. októbra 2009

Sťažovateľ, proti ktorému bolo vznesené obvinenie, a ktorého následne odsúdili za členstvo v Hizballáhu, nemal počas zadržania obhajcu.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru. Konštatoval, že toto obmedzenie práva jednotlivca pozbaveného slobody na prístup k obhajcovi (ktoré bolo systematické, keďže ho predpisovali príslušné ustanovenia tureckých právnych predpisov) postačovalo na to, aby mohol dospieť k záveru, že došlo k porušeniu článku 6 dohovoru, aj keď sťažovateľ počas zadržania využil svoje právo odprieť vypovedať.

Yeşilkaya proti Turecku

8. decembra 2009

Sťažovateľovi bol počas zadržania odmietnutý prístup k obhajcovi, hoci sťažovateľ poprel, že by sa podieľal na spáchaní skutkov, ktoré mu vyšetrovatelia pripisovali.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru, pretože sťažovateľ nemal počas zadržania obhajcu.

Boz proti Turecku

9. februára 2010

Sťažovateľa zadržaného pre podozrenie z členstva v PKK (Strane kurdských pracujúcich, nelegálnej organizácii) na konci súdneho konania odsúdili na trest smrti za „členstvo v ozbrojenej skupine“, ktorý bol následne zmenený na trest odňatia slobody na doživotie. Sťažovateľ predovšetkým namietal, že počas zadržania nemal prístup k obhajcovi.

ESĽP zopakoval, že systematické obmedzovanie prístupu k obhajcovi na základe príslušných zákonných ustanovení **je v rozpore s článkom 6** dohovoru.

¹ Ruská federácia prestala byť 16. septembra 2022 zmluvnou stranou Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Brusco proti Francúzsku

14. októbra 2010

Sťažovateľa podozrivého zo zosnovania útoku polícia zadržala a vypočula ako svedka potom, ako ho prinútili zložiť prisahu, že bude vypovedať pravdu.

ESLP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3** dohovoru (právo odoprieť vypovedať a [právo] neusvedčovať seba samého). Podľa ESLP sťažovateľ nebol obvyčajným svedkom, ale osobou „obvinenou z trestného činu“, a ako taký mal mať právo odoprieť vypovedať a [právo] neusvedčovať seba samého, zaručené článkom 6 ods. 1 a ods. 3 dohovoru. Situáciu zhoršila skutočnosť, že sťažovateľ až do 20. hodiny od začiatku zadržania nemal obhajcu. Ak by bol obhajca prítomný, mohol by sťažovateľa poučiť o jeho práve odoprieť vypovedať.

Nečiporuk a Jonkalová proti Ukrajine

21. apríla 2011

Sťažovateľ predovšetkým namietal nespravodlivosť konania vedeného proti nemu, spočívajúcu najmä v tom, že jeho odsúdenie za viaceré skutky vrátane úkladnej vraždy spáchanej spolčením sa a v úmysle získať majetkový prospech sa zakladalo na výpovediach urobených v neprítomnosti obhajcu.

ESLP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c)** dohovoru. Strany nespochybnili, že sťažovateľ nemal obhajcu prvé tri dni strávené vo väzbe. Sťažovateľ sa niekoľkokrát k vražde priznal v počiatočnej fáze výsluchu, keď nemal obhajcu, a nepochybne ho obmedzenie prístupu k obhajcovi ovplyvnilo, keďže jeho priznania na polícii boli použité na jeho odsúdenie.

Mader proti Chorvátsku

21. júna 2011

Sťažovateľ vykonávajúci trest odňatia slobody za vraždu namietal predovšetkým to, že ho policajti počas výsluchu na policajnom oddelení v Záhrebe bili, nútili ho sedieť na stoličke a počas troch dní, keď bol vypočúvaný, mu bol odopretý spánok a jedlo. Sťažoval sa tiež, že trestné konanie vedené proti nemu bolo nespravodlivé, najmä preto, že počas policajného výsluchu nemal obhajcu.

ESLP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru, pretože sťažovateľ nemal počas výsluchu na polícii obhajcu. Hoci ESLP neprináleží špekulovať o tom, aký vplyv by mal prístup k obhajcovi počas zadržania na následné konanie, je zrejmé, že ani neskoršia pomoc obhajcu, ani kontradiktórna povaha konania nemohli vyvážiť nedostatky, ku ktorým došlo počas prvého výsluchu. Sťažovateľ sa navyše nevzdal svojho práva na pomoc obhajcu počas policajného výsluchu, keďže absenciu tejto pomoci namietal od počiatočného štádia konania. ESLP tiež rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3** dohovoru (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania), a to tak v súvislosti so zaobchádzaním so sťažovateľom na policajnom oddelení v Záhrebe, ako aj v súvislosti s nevyšetrením jeho sťažnosti.

Huseyn a ďalší proti Azerbajdžanu

26. júla 2011

Tento prípad sa týkal sťažnosti opozičných aktivistov na nespravodlivosť trestného konania vedeného proti nim za údajné podnecovanie demonštrantov k násiliu.

Pokiaľ ide o pomoc obhajcu potom, čo boli sťažovatelia zadržaní, ESĽP poznamenal, že traja z nich boli vypočúvaní v neprítomnosti obhajcu bez toho, že by sa výslovne vzdali svojho práva na pomoc obhajcu. Takéto obmedzenie jasne porušilo ich právo na obhajobu v počiatočnom štádiu konania v **rozpore s článkom 6 ods. 1 v spojení s článkom 6 ods. 3 písm. c)** dohovoru.

Bandaletov proti Ukrajine

31. októbra 2013

Sťažovateľa spolu s niekoľkými ďalšími osobami predvolali na policajnú stanicu na výsluch ako svedka v súvislosti s vyšetrovaním dvojnásobnej vraždy spáchanej v jeho dome. Sťažovateľ sa ku [spáchaniu] skutku priznal. Nasledujúci deň bol zadržaný ako podozrivý a bol mu ustanovený obhajca. Sťažovateľ po celý čas potom zotrval na svojom priznaní. Odsúdili ho na doživotie. Sťažovateľ namietal, že v počiatočnej fáze vyšetrovania nemal obhajcu, a že vnútroštátne súdy neznížili jeho trest, hoci sa dobrovoľne vzdal polícii a priznal sa ku skutku.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3** dohovoru, pretože trestné konanie vedené proti sťažovateľovi bolo ako celok spravodlivé. Vnútroštátne orgány zmenili postavenie sťažovateľa zo svedka na podozrivého a ustanovili mu obhajcu bezprostredne potom, ako mali hodnoverné dôvody podozrievať ho [zo spáchania skutku]. Pri prvom výsluchu sťažovateľa ako podozrivého bol sťažovateľ zastúpený obhajcom a [v čase] medzi jeho prvým priznaním a ustanovením obhajcu neboli vykonané žiadne vyšetrovacie úkony. Sťažovateľ zotrval na svojom priznaní počas celého prípravného konania a súdneho konania, počas ktorých ho zastupovalo niekoľko rôznych obhajcov. Sotva možno hovoriť o tom, že jeho prvé priznanie sa použilo na jeho odsúdenie, keďže súd prvého stupňa prihliadal výlučne na vyšetrovacie úkony vykonané neskôr, keď už bol sťažovateľ zastúpený obhajcom. Napokon, vnútroštátne súdy sa zaoberali sťažovateľovou žiadosťou o zníženie trestu z dôvodu jeho dobrovoľného vzdania sa [polícii].

Pakšajev proti Rusku²

13. marca 2014

Sťažovateľ, ktorého v januári 2001 odsúdili za vraždu na trest odňatia slobody vo výmere desiatich rokov, pričom odsudzujúci rozsudok bol napokon potvrdený v októbri 2006, namietal, že mu bol počas výsluchu a prvých dní zadržania v máji 1997 odopretý prístup k obhajcovi. Uviedol, že počas výsluchu sa mu vyšetrovateľ vyhrážal, že ak sa neprizná, ďalšie osoby umiestnené v cele policajného zaistenia ho znásilnia. Sťažovateľ sa potom k vražde priznal, ale v súdnom konaní, keď ho zastupoval obhajca, svoje priznanie odvolal. Pred ESĽP namietal, že v počiatočnom štádiu trestného konania nemal obhajcu, a že jeho priznanie následne použili na jeho odsúdenie.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3** dohovoru, pretože to, že sa na odsúdenie sťažovateľa použilo jeho priznanie urobené bez toho, aby sa mohol poradiť s obhajcom, narušilo spravodlivosť konania ako celku.

² Ruská federácia prestala byť 16. septembra 2022 zmluvnou stranou dohovoru.

Blaj proti Rumunsku

8. apríla 2014

U sťažovateľa podozrivého z prijatia úplatku bolo nariadené použitie informačno-technických prostriedkov, ktoré vykonával policajný zbor. Osoba spolupracujúca s políciou [ako agent] prišla za sťažovateľom a nechala mu na stole obálku s peniazmi. Policajti okamžite zasiahli a pristihli sťažovateľa pri trestnom čine. V súlade s vnútroštátnym právom vypracovali zápisnicu o policajnom zásahu. Neskôr v ten istý deň bolo proti sťažovateľovi vznesené obvinenie a bol poučený o práve odoprieť vypovedať a [o práve] zvoliť si obhajcu. Následne mal pri výsluchu obhajcu. Sťažovateľ namietal predovšetkým to, že ho nepoučili o práve odoprieť vypovedať ani [o práve] zvoliť si obhajcu v čase, keď bol „*pristihnutý pri trestnom čine*“.

ESLP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3** dohovoru v súvislosti s tým, že sťažovateľ nemal k dispozícii obhajcu počas policajného výsluchu po pristihnutí pri trestnom čine. Vzhľadom na to, že ak je osoba „*pristihnutá pri trestnom čine*“, podľa rumunského práva jej vyšetrovacie orgány môžu [pri výsluchu po pristihnutí pri trestnom čine] klásť iba otázky týkajúce sa vecných dôkazov nájdených na mieste činu a nesmú jej klásť otázky týkajúce sa jej účasti na trestnom čine, ESLP konštatoval, že vyšetrovacie orgány v sťažovateľovej veci neprekročili prípustné medze. Taktiež uviedol, že v čase, keď sťažovateľa v súvislosti so skutkom vypočúval prokurátor špecializujúci sa na trestné činy korupcie, sťažovateľ bol zastúpený obhajcom. Sťažovateľ vo všetkých svojich výpovediach trval na svojej nevine, pričom nikdy nespochybnil tvrdenia uvedené v zápisnici o policajnom zásahu. ESLP preto dospel k záveru, že použitie tvrdení [uvedených v zápisnici] v konaní pred súdom nemohlo narušiť spravodlivosť sťažovateľovho súdneho konania. ESLP na záver tiež podotkol, že sťažovateľ nikdy netvrdil, že jeho prvá výpoveď zaznamenaná v zápisnici o policajnom zásahu bola výsledkom nátlaku alebo zlého zaobchádzania.

Çarkçı proti Turecku (č. 2)

14. októbra 2014

Sťažovateľ vykonávajúci trest odňatia slobody na doživotie za účasť na lúpeži v klenotníctve spáchanej so zbraňou, počas ktorej bol zastrelený majiteľ obchodu, namietal predovšetkým nespravodlivosť trestného konania vedeného proti nemu. Tvrdil najmä, že jeho výpoveď, ktorú [orgány činné v trestnom konaní] získali bez toho, aby bol zastúpený obhajcom, a zápisnicu, ktorú sťažovateľ ani nepodpísal, použili ako dôkaz na jeho odsúdenie.

ESLP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru, pretože sťažovateľ nebol počas zadržania zastúpený obhajcom.

A. T. proti Luxembursku (sťažnosť č. 30460/13)

9. apríla 2015

Tento prípad sa týkal toho, že obhajca nemohol sťažovateľovi účinne poskytovať právnu pomoc, a to tak počas policajného výsluchu, ako aj počas prvého predvedenia pred vyšetrojúceho sudcu nasledujúci deň, potom, ako bol sťažovateľ zadržaný na základe európskeho zatýkacieho rozkazu.

ESLP najmä konštatoval, že pokiaľ ide o policajný výsluch, v rozhodnom čase účinné zákonné ustanovenia implicitne vylučovali pomoc obhajcu vo vzťahu k osobám zadržaným na základe európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného Luxemburskom. Keďže vnútroštátny súd nenapravil dôsledky, ktoré absencia obhajcu mala, tým, že by v odôvodnení neprihliadal na výpoveď získanú predmetným výsluchom, ESLP rozhodol, že

došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru z dôvodu neposkytnutia pomoci obhajcu počas policajného výsluchu. Pokiaľ ide o prvé predvedenie sťažovateľa pred vyšetrojúceho sudcu, ESĽP konštatoval, že nemožnosť nazrieť do spisu pred predvedením **nezakladala porušenie článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1**, keďže článok 6 dohovoru nezaručuje neobmedzenú možnosť nahliadať do spisu pred takýmto predvedením. ESĽP však rozhodol, že luxemburské právne predpisy sťažovateľovi dostatočne nezaručovali možnosť radiť sa s obhajcom pred predvedením [pred vyšetrojúceho sudcu]. Keďže sťažovateľ nemal možnosť hovoriť so svojím obhajcom pred predmetným predvedením, ESĽP konštatoval, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru.

Turbylev proti Rusku³

6. októbra 2015

Tento prípad sa týkal sťažnosti sťažovateľa na zlé zaobchádzanie počas zadržania a na nespravodlivosť trestného konania vedeného proti nemu, v ktorom sa ako dôkaz použilo jeho vyhlásenie o „*vzdaní sa a priznaní* [viny]“, ktoré urobil v dôsledku zlého zaobchádzania a v neprítomnosti obhajcu.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3** dohovoru (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) z dôvodu zlého zaobchádzania so sťažovateľom, ako aj z dôvodu neúčinného vyšetrovania s tým súvisiacich námietok. Rozhodol tiež, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c)** dohovoru, keďže zistil, že pripustenie vyhlásenia o „*vzdaní sa a priznaní* [viny]“ ako dôkazu spôsobilo, že sťažovateľovo súdne konanie bolo nespravodlivé. ESĽP predovšetkým poznamenal, že to, že ruské právne predpisy nevyžadovali, aby bola osoba zastúpená obhajcom pri takomto vyhlásení, sa využilo na obídenie práva sťažovateľa ako *de facto* podozrivého na pomoc obhajcu. Táto situácia bola dôsledkom systematického uplatňovania zákonných ustanovení spôsobom ako ich vykladali vnútroštátne súdy. Navyše, tým, že vnútroštátne súdy nezávisle dôkladne neposúdili „kvalitu“ vyhlásenia ako dôkazu a namiesto toho sa opierali o zistenia vyšetrovacieho orgánu, zlegalizovali to, že policajti použili vyhlásenie o „*vzdaní sa a priznaní* [viny]“ na zdokumentovanie priznania sťažovateľa získaného v dôsledku neľudského a ponižujúceho zaobchádzania po zadržaní pre podozrenie zo spáchania trestného činu.

Dvorski proti Chorvátsku

20. októbra 2015 (veľká komora)

Tento prípad sa týkal toho, že polícia odmietla umožniť obhajcovi, ktorého najali rodičia sťažovateľa, aby sťažovateľa zastupoval počas výsluchu na policajnej stanici v súvislosti s podozrením z viacnásobnej vraždy, lúpeže spáchanej so zbraňou a podpaľačstva. Sťažovateľ sa ku [spáchaniu] skutkov priznal po tom, ako podpísal plnomocenstvo, ktorým splnomocnil iného obhajcu, aby ho zastupoval.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3** dohovoru. Konštatoval predovšetkým, že polícia neinformovala sťažovateľa o dostupnosti obhajcu, ktorého najala jeho rodina, ani o prítomnosti obhajcu na policajnej stanici. Počas výsluchu sa sťažovateľ priznal ku [spáchaniu] skutkov, z ktorých bol obvinený, a jeho priznanie bolo v súdnom konaní vykonané ako dôkaz. ESĽP poznamenal, že vnútroštátne súdy sa touto otázkou riadne nezaoberali, a najmä neprijali potrebné opatrenia na zabezpečenie spravodlivého súdneho konania.

³ Ruská federácia prestala byť 16. septembra 2022 zmluvnou stranou dohovoru.

Borg proti Malte

12. januára 2016

Tento prípad sa týkal hlavne sťažnosti odsúdeného páchatel'a na to, že nebol zastúpený obhajcom pri výsluchu počas zadržania, pretože v rozhodnom čase účinné maltské právne predpisy neobsahovali ustanovenia, ktoré by pripúšťali zastúpenie obhajcom počas vyšetrovania a výsluchu na polícii. Okrem toho sťažovateľ namietal, že maltský ústavný súd zmenil spôsob, akým vykladal judikatúru ESĽP týkajúcu sa práva na pomoc obhajcu počas zadržania, čo bolo podľa neho v rozpore so zásadou právnej istoty a článkom 6 dohovoru.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru najmä preto, že sťažovateľovi bolo odopreté právo na pomoc obhajcu v prípravnom konaní v dôsledku systémového obmedzenia vzťahujúceho sa na všetky obvinené osoby. To nebolo v súlade s požiadavkou podľa článku 6, že právo na pomoc obhajcu v počiatočnej fáze policajného výsluchu možno obmedziť len vtedy, ak na to existujú závažné dôvody. ESĽP ďalej rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1** dohovoru v súvislosti s údajným nedostatkom právnej istoty v konaní o ústavnej sťažnosti.

Ibrahim a ďalší proti Spojenému kráľovstvu

13. septembra 2016 (veľká komora)

Dňa 21. júla 2005 boli v londýnskom dopravnom systéme aktivované štyri bomby, ktoré však nevybuchli. Páchatelia z miesta činu ušli a polícia okamžite začala vyšetrovanie. Prvých troch sťažovateľov zadržali pre podozrenie z aktivovania troch bômb. Štvrtého sťažovateľa v súvislosti s útokmi spočiatku vypočúvali ako svedka, ale následne vyšlo najavo, že po neúspešnom útoku pomáhal jednému z atentátnikov, a [preto] potom, ako podpísal zápisnicu o výpovedi svedka, ho tiež zadržali. Všetkých štyroch sťažovateľov neskôr odsúdili za trestné činy. Vec sa týkala dočasného oneskorenia pri poskytovaní prístupu k obhajcovi, a to v prípade prvých troch sťažovateľov po zadržaní a v prípade štvrtého sťažovateľa v čase medzi tým, ako ho polícia začala podozrievať z účasti na trestnom čine, a zadržaním, ako aj pripustenia výpovedí urobených v neprítomnosti obhajcov [ako dôkazov] v následných súdnych konaniach.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c)** dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie a právo na pomoc obhajcu) vo vzťahu k prvým trom sťažovateľom, a že došlo k **porušeniu týchto ustanovení** vo vzťahu k štvrtému sťažovateľovi. Pokiaľ ide o prvých troch sťažovateľov, ESĽP bol presvedčený, že v čase ich prvého policajného výsluchu existovala naliehavá potreba odvrátiť vážne nepriaznivé dôsledky pre život a telesnú integritu verejnosti, konkrétne ďalšie samovražedné útoky. Preto existovali závažné dôvody pre dočasné obmedzenie ich práva na právnu pomoc. ESĽP bol tiež presvedčený, že konanie ako celok bolo vo vzťahu ku každému jednému z prvých troch sťažovateľov spravodlivé. Situácia štvrtého sťažovateľa, ktorý tiež namietal oneskorený prístup k obhajcovi, bola odlišná. Spočiatku ho vypočúvali ako svedka, a teda bez právnej pomoci. Počas výsluchu však vyšlo najavo, že po neúspešnom útoku pomáhal štvrtému atentátnikovi. Vtedy ho mali podľa účinných predpisov poučiť o jeho [procesných] právach a mali mu ponúknuť [možnosť požiadať o] právnu pomoc. To sa však nestalo. Potom, ako podpísal zápisnicu o výsluchu svedka, ho zadržali, vzniesli proti nemu obvinenie a následne ho odsúdili za napomáhanie štvrtému atentátnikovi a za neoznámenie trestného činu po útokoch. V jeho prípade ESĽP nebol presvedčený, že existovali závažné dôvody na to, aby bol jeho prístup k právnej pomoci obmedzený, a aby nebol poučený o práve odoprieť výpoveď. Podstatné bolo, že vo vnútroštátnom práve neexistoval žiadny základ na to, aby sa polícia rozhodla nepoučiť ho o [procesných] právach v momente, keď sa začal usvedčovať. Dôsledkom bolo, že bol uvedený do omylu, pokiaľ išlo o jeho procesné práva. Navyše, rozhodnutie polície [nepoučiť ho] nebolo možné následne preskúmať, keďže o ňom nebola spísaná zápisnica

a v súvislosti s dôvodmi, ktoré k rozhodnutiu viedli, sa [na hlavnom pojednávaní] nevykonali žiadne dôkazy. Keďže neexistovali žiadne závažné dôvody, bolo na vláde Spojeného kráľovstva, aby preukázala, že konanie bolo napriek tomu spravodlivé. Podľa názoru ESĽP tak vláda neurobila, a preto ESĽP dospel k záveru, že rozhodnutím nepoučiť štvrtého sťažovateľa o jeho [procesných] právach a obmedziť jeho prístupu k právnej pomoci bola narušená celková spravodlivosť súdneho konania.

Simeonovci proti Bulharsku

12. mája 2017 (veľká komora)

Sťažovateľ, ktorý v súčasnosti vykonáva trest v ústave na výkon trestu odňatia slobody v Sofii, predovšetkým tvrdil, že počas prvých dní po zadržaní nebol zastúpený obhajcom.

Veľká komora rozhodla, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c)** dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie a právo na pomoc obhajcu), pretože bulharská vláda predložila relevantné a dostatočné dôkazy a preukázala, že spravodlivosť trestného konania ako celku nebola nenapraviteľne narušená tým, že sťažovateľ nebol zastúpený obhajcom počas prvých troch dní po zadržaní. ESĽP najmä uviedol, že počas tohto obdobia neboli získané a do trestného spisu zaradené žiadne dôkazy, ktoré by mohli byť použité proti sťažovateľovi; že sťažovateľ sa za pomoci obhajcu, ktorého si sám zvolil, dobrovoľne priznal dva týždne po vznesení obvinenia, keď už bol poučený o svojich procesných právach, vrátane práva neusvedčovať seba samého; že sťažovateľ sa aktívne zúčastňoval na všetkých štádiách trestného konania; že jeho odsúdenie sa nezakladalo len na jeho priznaní, ale aj na celom súbore zhodných dôkazov; že vec posúdili súdy troch stupňov; a že vnútroštátne súdy svoje rozhodnutia primerane odôvodnili zo skutkového, ako aj právneho hľadiska a dôkladne sa zaoberali otázkou dodržiavania procesných práv.

Beuze proti Belgicku

9. novembra 2018 (veľká komora)

Sťažovateľ, odsúdený na trest odňatia slobody na doživotie za úkladnú vraždu, namietal, že mu počas zadržania odopreli prístup k obhajcovi, že ho dostatočne nepoučili o práve odoprieť vypovedať a [o práve] neusvedčovať seba samého, a že počas vyšetrovania nebol zastúpený obhajcom ani pri výsluchu, ani pri iných vyšetrovacích úkonoch.

Veľká komora rozhodla, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c)** dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie a právo na pomoc obhajcu). Konštatovala najmä, že v trestnom konaní, posudzovanom ako celok, sa neodstránili procesné chyby, ku ktorým došlo v prípravnom konaní. V obzvlášť rozsiahlej miere bolo obmedzené právo na prístup k obhajcovi, pričom sťažovateľ za týchto okolností, bez toho, aby ho riadne poučili o práve odoprieť vypovedať, počas zadržania podrobne vypovedal. Jeho výpovede boli následne zaradené medzi dôkazy [vykonané v konaní] pred porotným súdom, ktorý však náležite neposúdil spôsob ich získania a ani sa nezaoberal vplyvom, ktorý [na ich obstaranie] mala neprítomnosť obhajcu. Kasačný súd sa zameral na to, že [sťažovateľ] nebol počas zadržania zastúpený obhajcom, ale neposúdil dôsledky, ktoré neprítomnosť obhajcu pri následných policajných výsluchoch, výsluchu vyšetrojúcim sudcom a ďalších úkonoch v priebehu vyšetrovania mala na sťažovateľovo právo na obhajobu. Podľa názoru veľkej komory kombinácia týchto rôznych faktorov spôsobila, že konanie bolo ako celok nespravodlivé.

Pozri tiež: **Tonkov proti Belgicku**, rozsudok z 8. marca 2022.

Doyle proti Írsku

23. mája 2019

Tento prípad sa týkal sťažnosti sťažovateľa na to, že jeho právo na prístup k obhajcovi bolo obmedzené počas výsluchu v súvislosti s podozrením z[o spáchania] vraždy. Hoci sa sťažovateľ mohol pred prvým výsluchom a po ňom radiť s obhajcom, vtedajšie policajné postupy neumožňovali, aby sa obhajca zúčastnil na policajnom výsluchu.

ESLP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c)** dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie a právo na pomoc obhajcu podľa vlastného výberu). Uviedol najmä, že veci, v ktorých, ako v tomto prípade, neboli dané závažné dôvody na obmedzenie sťažovateľovho práva na prístup k obhajcovi, musia byť posúdené obzvlášť dôkladne. Po preskúmaní konania ako celku však ESLP dospel k záveru, že celková spravodlivosť súdneho konania nebola narušená.

Olivieri proti Francúzsku a Bloise proti Francúzsku

11. júla 2019

Oba prípady sa týkali období zadržania pred legislatívnou reformou z apríla 2011⁴. Sťažovatelia tvrdili, že ich odsudzujúce rozsudky sa zakladali na priznaniach, ktoré urobili počas zadržania, počas ktorého neboli poučení o práve odprieť vypovedať a ich obhajcovia im nemohli účinne poskytovať právnu pomoc.

ESLP rozhodol, že v prvom prípade došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1** (právo na spravodlivé súdne konanie) **a ods. 3 písm. c)** dohovoru (právo na pomoc obhajcu), a že v druhom prípade **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c)**. V prípade prvého sťažovateľa, pokiaľ išlo o jeho právo neusvedčovať seba samého, ESLP poukázal najmä na výpovede a odpovede poskytnuté vyšetrovateľom, ktoré jednoznačne ovplyvnili sťažovateľovu [argumentačnú] pozíciu v konaní. Po prvé, polícia ho v priebehu zadržania vypočúvala približne 10 hodín, kým priznal svoju zodpovednosť. Po druhé, odôvodnenia vnútroštátnych rozhodnutí neobsahovali nič, čo by naznačovalo, že [aj] iné prvky by mohli tvoriť významnú a neoddeliteľnú súčasť dôkazov, o ktoré sa opieral odsudzujúci rozsudok. ESLP preto konštatoval, že v trestnom konaní, posudzovanom ako celok, neboli odstránené procesné chyby, ku ktorým došlo počas zadržania. V prípade druhého sťažovateľa ESLP najmä poznamenal, že prvostupňový súd a odvolací súd založili svoje rozhodnutia na iných dôkazoch, než boli výpovede urobené počas zadržania, a to na dôkazoch získaných v priebehu vyšetrovania, keď bol sťažovateľ zastúpený obhajcom, [na dôkazoch získaných prostredníctvom výsluchov obvineného vykonaných] na hlavnom pojednávaní vedenom pred prvostupňovým súdom, na presných a podrobných výpovediach tretích osôb priamo spojených s činnosťou sťažovateľa a na preskúmaní účtovných a bankových záznamov. ESLP konštatoval, že v tomto prípade v trestnom konaní, posudzovanom ako celok, boli odstránené procesné chyby, ku ktorým došlo počas zadržania.

Atristain Gorosabel proti Španielsku

18. januára 2022

Tento prípad sa týkal väzby sťažovateľa v izolácii [bez kontaktu s vonkajším svetom] v prípravnom konaní, ktorý bol údajne členom teroristickej skupiny Baskicko a jeho sloboda (tzv. ETA), a skutočnosti, že polícia ho vypočula v neprítomnosti obhajcu, pričom touto výpoveďou usvedčoval samého seba. Táto výpoveď tvorila súčasť dôvodov, o ktoré sa opieralo jeho odsúdenie za trestné činy terorizmu.

⁴ Právne predpisy účinné v rozhodnom čase neustanovovali, že by osoby zadržané políciou museli byť poučení o ich práve odprieť vypovedať, alebo že by pri výsluchu mohli byť zastúpené obhajcom.

ESĽP rozhodol, že v prejednanom prípade došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1** (právo na spravodlivé súdne konanie) **a ods. 3 písm. c)** dohovoru (právo na pomoc obhajcu podľa vlastného výberu). Konštatoval predovšetkým, že bránenie sťažovateľovi v prístupe k obhajcovi bez udania individuálnych dôvodov narušilo spravodlivosť následného trestného konania v rozsahu, v akom bola sťažovateľova prvotná usvedčujúca výpoveď použitá ako dôkaz. Neodstránenie tohto nedostatku počas súdneho konania nenapraviteľne zasiahlo do jeho práva na obhajobu. ESĽP ďalej uviedol, že Trestný poriadok bol v októbri 2015 novelizovaný ústavným zákonom a v súčasnosti umožňuje, aby sa individuálne posúdili konkrétne okolnosti osoby vo väzbe v izolácii [bez kontaktu s vonkajším svetom]. Táto zmena však v rozhodnom čase nebola účinná.

Prípady týkajúce sa mladistvých

Salduz proti Turecku

27. novembra 2008 (veľká komora)

Sťažovateľ, proti ktorému bolo vznesené obvinenie, a ktorého následne odsúdili za účasť na nepovolenom zhromaždení na podporu PKK (Strany kurdských pracujúcich, nelegálnej organizácie), sa počas zadržania v neprítomnosti obhajcu priznal k spáchaniu skutku.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru. Uviedol predovšetkým, že jedným z osobitných prvkov prejednaného prípadu bol vek sťažovateľa, ktorý bol v čase spáchania trestného činu mladistvým. So zreteľom na značný počet dôležitých medzinárodno-právnych dokumentov týkajúcich sa [poskytovania] právnej pomoci zadržaným mladistvým ESĽP zdôraznil zásadný význam zabezpečenia prístupu k obhajcovi, ak je zadržaná osoba mladistvým (pozri bod 60 rozsudku).

Panovits proti Cypru

11. decembra 2008

Tento prípad sa týkal predovšetkým toho, že sťažovateľa, ktorý bol maloletý, nepoučili o jeho práve poradiť sa s obhajcom pred prvým policajným výsluchom.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c)** dohovoru. Vzhľadom na okolnosti, a najmä vzhľadom na vek sťažovateľa a skutočnosť, že počas výsluchu mu nepomáhal jeho zákonný zástupca, ESĽP konštatoval, že nepoučenie sťažovateľa o jeho práve poradiť sa s obhajcom pred výsluchom na polícii predstavovalo porušenie jeho práva na obhajobu.

Pozri tiež: **Martin proti Estónsku**, rozsudok z 30. mája 2013.

Güveç proti Turecku

20. januára 2009

Tento prípad sa týkal predovšetkým toho, že maloletý obvinený sa nemohol účinne zúčastňovať na trestnom konaní a toho, že nebol riadne právne zastúpený. Keď sťažovateľa vypočúval policajt a následne prokurátor a sudca, nebol zastúpený obhajcom. Po obnove konania sa sťažovateľ aj obhajca nezúčastnili väčšiny pojednávaní.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 v spojení s článkom 6 ods. 3 písm. c)** dohovoru. Domnieval sa predovšetkým, že sťažovateľ sa nemohol účinne zúčastňovať na súdnom konaní, keďže nebol prítomný prinajmenšom na 14 z 30 pojednávaní v priebehu pôvodného súdneho konania, ako aj po obnove konania. Po posúdení celého trestného konania vedeného proti sťažovateľovi a jeho nedostatkov, najmä absencie právneho zastúpenia počas prevažnej časti konania, ESĽP dospel k záveru, že došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu.

Soykan proti Turecku

21. apríla 2009

Vo veku 16 rokov sťažovateľa zadržali a nakoniec odsúdili na trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov a šiestich mesiacov za napomáhanie nelegálnej organizácii „Revolučná ľudová oslobodzovacia strana/front“ (*Devrimci Halk Kurtuluş Cephesi Partisi – DHKP/C*). Sťažoval sa najmä na porušenie svojho práva na obhajobu v trestnom konaní vedenom proti nemu.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru, keďže sťažovateľ nemal počas zadržania prístup k obhajcovi.

Adamkiewicz proti Poľsku

2. marca 2010

Vo veku 15 rokov sťažovateľa obvinili zo zavraždenia 12-ročného chlapca. Uznali ho za vinného z obvinení vznesených proti nemu a umiestnili ho do nápravného zariadenia na šesť rokov. Sťažovateľ namietal najmä to, že výkon jeho práva na obhajobu bol v priebehu vyšetrovania obmedzený a skutočnosť, že výpovede, ktoré vtedy urobil, boli použité v súdnom konaní.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru. Uviedol predovšetkým, že obhajca poučil sťažovateľa o jeho práve odoprieť vypovedať až šesť týždňov po začatí konania, a že sťažovateľa umiestnili do detského domova potom, čo sa s ním obhajca niekoľkokrát neúspešne pokúsil stretnúť. Orgány teda získali jeho usvedčujúce priznanie ešte predtým, ako bol o predmetnom práve poučený. Vzhľadom na jeho vek nebolo možné tvrdiť, že sťažovateľ vedel o svojom práve zvoliť si obhajcu a o následkoch jeho neuplatnenia, pričom pre neho, izolovaného v detskom domove, v ktorom sa nachádzal počas rozhodujúceho obdobia vyšetrovania, bolo kľúčové, aby mal od samého začiatku konania voľný prístup k obhajcovi.

Duška proti Ukrajine

3. februára 2011

Tento prípad sa týkal nezákonného zadržania a výsluchu 17-ročného mladíka bez obhajcu. Sťažovateľ tvrdil, že ho počas zadržania mučili s cieľom, aby sa priznal k lúpeži.

ESĽP konštatoval, že takýto postup, predovšetkým vzhľadom na zraniteľný vek sťažovateľa, možno označiť za neľudské a ponižujúce zaobchádzanie v **rozpore s článkom 3** dohovoru (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania). Najmä skutočnosť, že priznanie bolo urobené v prostredí bez takých procesných záruk, akou je prítomnosť obhajcu, a po prepustení bolo následne odvolané, viedla k záveru, že nemuselo byť urobené slobodne.

Blochín proti Rusku⁵

23. marca 2016 (veľká komora)

Tento prípad sa týkal umiestnenia 12-ročného chlapca trpiaceho duševnou poruchou v centre dočasného zadržania pre mladistvých po dobu 30 dní. Sťažovateľ predovšetkým tvrdil, že konanie vedené proti nemu bolo nespravodlivé, pretože ho polícia údajne vypočúvala v neprítomnosti zákonného zástupcu, obhajcu alebo učiteľa.

Veľká komora rozhodla, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3** dohovoru. Potvrdila rozsudok komory v tejto veci v tom, že konanie týkajúce sa umiestnenia chlapca v centre dočasného zadržania sa má považovať za trestné konanie na účely článku 6, hoci ho ruské právne predpisy za trestné neoznačovali. Vnútroštátne súdy ako hlavný dôvod pre umiestnenie chlapca v centre [dočasného] zadržania uviedli najmä skutočnosť, že spáchal čin inak trestný. Jeho právo na obhajobu bolo porušené, pretože ho polícia vypočúvala bez toho, aby bol zastúpený obhajcom, a výpovede dvoch svedkov, ktorých nemohol vypočuť, poslúžili ako základ pre dočasné pozbavenie slobody.

DOBROVOĽNÉ VZDANIE SA PRÁVA NA POMOC OBHAJCU**Aleksandr Zajčenko proti Rusku⁶**

18. februára 2010

Sťažovateľ odsúdený za krádež nafty v spoločnosti, pre ktorú pracoval ako vodič, na podmienený trest odňatia slobody namietal, že jeho odsúdenie sa zakladalo na priznaní, ktoré urobil na polícii v neprítomnosti obhajcu v predsúdnom konaní.

ESLP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 3 písm. c) v spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru. Hoci sťažovateľ nemohol slobodne odísť, keď ho 21. februára zastavili, okolnosti prípadu nenaznačovali, že by bola jeho možnosť slobodne konať obmedzená v tak významnej miere, aby v danej fáze založila povinnosť [aby musel] byť zastúpený obhajcom. Úlohou polície bolo spísať úradný záznam o prehliadke vozidla a vypočuť si sťažovateľovo vysvetlenie o pôvode kanistrov [s naftou]. Tieto informácie boli následne odovzdané vyšetrovateľovi, ktorý vypracoval správu, na základe ktorej jeho nadriadený rozhodol o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia proti sťažovateľovi. V tomto štádiu (2. marca 2001) sťažovateľa poučili o jeho práve na pomoc obhajcu, ale sťažovateľ dobrovoľne a jednoznačne súhlasil s podpísaním uznesenia o vznesení obvinenia a vzdal sa svojho práva na pomoc obhajcu, pričom uviedol, že sa bude v súdnom konaní obhajovať sám.

Yoldas proti Turecku

23. februára 2010

Sťažovateľa zadržali na podklade obvinenia vzneseného proti nemu pre členstvo v nelegálnej organizácii a na konci súdneho konania ho odsúdili na trest odňatia slobody na doživotie. Sťažoval sa najmä na to, že počas zadržania nemal obhajcu.

⁵ Ruská federácia prestala byť 16. septembra 2022 zmluvnou stranou dohovoru.

⁶ Ruská federácia prestala byť 16. septembra 2022 zmluvnou stranou dohovoru.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c)** dohovoru. Predovšetkým vzhľadom na to, že hoci sťažovateľ mal právo na pomoc obhajcu počas zadržania a bol na to upozornený, sťažovateľ pomoc [obhajcu] odmietol, ESĽP konštatoval, že nič v konaní nezakladalo dôvodné podozrenie, že vzdanie sa práva na pomoc obhajcu počas zadržania nebolo slobodné a jednoznačné.

Akdağová proti Turecku

17. septembra 2019

Sťažovateľka tvrdila, že sa priznala k členstvu v nelegálnej organizácii potom, ako sa jej polícia vyhrážala a zle s ňou zaobchádzala, pričom počas zadržania nemala prístup k obhajcovi.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c)** dohovoru. Hoci sťažnosť sťažovateľky [v časti] týkajúcej sa toho, že ju odsúdili na základe výpovedí získaných políciou pod nátlakom, odmietol ako neprijateľnú pre nedostatok dôkazov o zlom zaobchádzaní, konštatoval, že turecká vláda nepreukázala, že vytlačený znak „X“ pri slove „nežiada o obhajcu“ vo formulári zápisnice o výpovedi znamenal, že sa platne vzdala svojho práva na obhajcu počas zadržania. V skutočnosti, hneď ako mala po skončení zadržania prístup k obhajcovi, svoje výpovede odvolala. ESĽP nebol spokojný ani s tým, ako sa vnútroštátne súdy vysporiadali so sťažovateľkinou námietkou. Nezaoberali sa ani platnosťou vzdania sa práva, ani výpoveďami, ktoré urobila na polícii v neprítomnosti obhajcu. Toto nedostatočné preskúmanie nebolo napravené žiadnymi inými procesnými zárukami, a preto bola narušená celková spravodlivosť konania vedeného proti nej.

Pozri tiež: **Rušen Bayar proti Turecku**, rozsudok z 19. februára 2019; **Ekrem Can a ďalší proti Turecku**, rozsudok z 8. marca 2022.

Bogdan proti Ukrajine

8. februára 2024

Tento prípad sa týkal tvrdenia sťažovateľa, že jeho odsúdenie v roku 2014 za krádež vlámaním bolo nespravodlivé, pretože sa zakladalo na priznaní, ktoré urobil v počiatočnej fáze vyšetrovania, keď bol zadržaný bez toho, aby o tom bol vypracovaný úradný záznam, keď trpel abstinenčnými príznakmi a vzdal sa práva na obhajcu. Uviedol predovšetkým, že vzdanie sa práva nebolo platné, a preto došlo k porušeniu jeho práva na prístup k obhajcovi.

ESĽP rozhodol, že vo vzťahu k sťažovateľovi došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3** dohovoru, pretože ukrajinská vláda presvedčivo nepreukázala, prečo obmedzenie sťažovateľovho prístupu k obhajcovi, výnimočne a za konkrétnych okolností prípadu, nenapraviteľne nenarušilo celkovú spravodlivosť súdneho konania. ESĽP najmä poznamenal, že to, že vnútroštátne súdy nespochybňovali platnosť vzdania sa práva malo veľmi vážne dôsledky na celkovú spravodlivosť konania. Spôsob, akým posúdili otázku sťažovateľovho duševného stavu počas rekonštrukcie, bol povrchný a dostatočne sa nezaoberali sťažovateľovými námietkami týkajúcimi sa porušenia jeho práva na obhajcu. Ustanovenie o zákaze [použitia nezákonne získaných dôkazov] stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi sa nepoužilo. Z tohto dôvodu ESĽP po podrobnom posúdení [prípady] nebol presvedčený, že v trestnom konaní, posudzovanom ako celok, boli napravené procesné chyby, ku ktorým došlo v prvých dňoch vyšetrovania.

NEPRÍTOMNOSŤ TLMOČNÍKA NA POLICAJNOM VÝSLUCHU

Baytarová proti Turecku

14. októbra 2014

Tento prípad sa týkal výsluchu osoby, ktorá neovládala dostatočne štátny jazyk, na polícii bez pomoci tlmočníka.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 3 písm. e)** (právo na pomoc tlmočníka) v **spojení s článkom 6 ods. 1** dohovoru. Konštatoval predovšetkým, že bez toho, aby sťažovateľke pretlmočili položené otázky, a aby si sťažovateľka mohla vytvoriť čo najpresnejšiu predstavu o skutkoch, ktoré sa jej kládli za vinu, sťažovateľka nebola schopná v plnej miere posúdiť dôsledky vzdania sa práva odprieť vypovedať a práva na pomoc obhajcu.

STRATA POSTAVENIA „POŠKODENÉHO“ V PRÍPADE OSLOBODENIA SPOD OBŽALOBY

Bouglame proti Belgicku

2. marca 2010 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Tento prípad sa týkal toho, že sťažovateľ, ktorý bol zadržaný na podklade obvinenia vzneseného pre medzinárodné obchodovanie s drogami, nebol zastúpený obhajcom. Súd prvého stupňa ho následne oslobodil spod obžaloby a odvolací súd [oslobodzujúci] rozsudok potvrdil.

ESĽP vyhlásil sťažnosť za neprijateľnú ([z dôvodu, že bola] zjavne nepodložená). Po oslobodení spod obžaloby sťažovateľ už nemohol tvrdiť, že bol „poškodený“ porušením článku 6 dohovoru.

ZÁKONNOSŤ ZADRŽANIA V PRÍPRAVNOM KONANÍ BEZ POMOCI OBHAJCU

Simonsová proti Belgicku

28. augusta 2012 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Tento prípad sa týkal zadržania, ktoré bolo údajne nezákonné, pretože [sťažovateľka] počas neho a pri výsluchu vyšetrojúcim sudcom nebola zastúpená obhajcom. S odvolaním sa na článok 5 ods. 1 (právo na slobodu a bezpečnosť), článok 6 ods. 1 (právo na spravodlivé súdne konanie) a článok 6 ods. 3 písm. c) dohovoru (právo na pomoc obhajcu) sťažovateľka namietala, že pre medzery v belgických právnych predpisoch nebola zastúpená obhajcom počas zadržania, výsluchu na polícii a prvého výsluchu vyšetrojúcim sudcom a nebola poučená o svojom práve odprieť vypovedať. Vzhľadom na to, že vo veci stále konali a rozhodovali vnútroštátne súdy, ESĽP mal za to, sťažnosť bola podaná predčasne z hľadiska **článku 6** dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie) a podľa článku 35 dohovoru (podmienky prijateľnosti) sťažnosť v tejto časti **odmietol**.

Podľa **článku 5** dohovoru (právo na slobodu a bezpečnosť) musel ESĽP posúdiť, či z dohovoru vyplýva „všeobecná zásada“, podľa ktorej má mať každá osoba pozbavená slobody možnosť využiť pomoc obhajcu od začiatku zadržania. ESĽP poznamenal, že podľa jeho judikatúry má obvinená osoba právo na pomoc obhajcu od začiatku zadržania alebo väzby v prípravnom konaní a pri výsluchu policajtom alebo vyšetrojúcim

sudcom. Hoci možno v istej miere toto právo za určitých podmienok odôvodnene obmedziť, skutočnosť, že ustanovenie vnútroštátneho práva za takýchto okolností neumožňuje byť zastúpený obhajcom, je nezlučiteľná s právom na spravodlivé súdne konanie. Išlo však o zásadu, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie vychádzajúcou konkrétne z článku 6 ods. 3 dohovoru, ktorý sa týka práva každého obvineného zvoliť si obhajcu. Nešlo o „všeobecnú zásadu“ obsiahnutú v dohovore, pretože takéto zásady majú zo svojej podstaty zastrešujúci charakter. Preto, aj keď to, že zadržaná obvinená osoba nemala zo zákona možnosť byť zastúpená obhajcom od začiatku zadržania, ovplyvnilo spravodlivosť trestného konania, neznamenalo to, že predmetné zadržanie bolo v rozpore s **článkom 5 ods. 1** dohovoru (právo na slobodu a bezpečnosť). Sťažovateľkina sťažnosť bola z hľadiska predmetného ustanovenia zjavne nepodložená, a preto ju ESĽP vyhlásil za **neprijateľnú**.

TEXTY A DOKUMENTY

Pozri najmä: **Platformu ESĽP na zdieľanie poznatkov** (ECHR-KS), **Článok 6 z trestnoprávného hľadiska – Právo na spravodlivé súdne konanie**, a **kľúčovú tému Prístup k advokátovi**.

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:

Factsheet – Police arrest and assistance of a lawyer [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2024 [cit. 2025-09-17]. Dostupné na: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/FS_Police_arrest_ENG

Vykonávanie dôkazov podľa príručky Európskeho súdu pre ľudské práva

Preklad výňatku, strán 47 – 51, z Príručky [judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva] k článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (z trestnoprávneho hľadiska).

5. Vykonávanie dôkazov

234. Hoci článok 6 zaručuje právo na spravodlivé prejednanie veci, nestanovuje žiadne pravidlá týkajúce sa prípustnosti dôkazov ako takých, čo je primárne vecou vnútroštátnej právnej úpravy (*Schenk proti Švajčiarsku*, 1988, ods. 45 – 46; *Moreirová Ferreirová proti Portugalsku (č. 2)* [VK], 2017, ods. 83; *Yüksel Yalçinkaya proti Turecku* [VK], 2023, ods. 302; *Heglas proti Českej republike*, 2007, ods. 84).

235. Úlohou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) preto v zásade nie je určiť, či sú určité druhy dôkazov prípustné – napríklad dôkazy získané podľa vnútroštátneho práva nezákonným spôsobom. Otázkou, ktorú treba zodpovedať, je, či bolo konanie ako celok, vrátane spôsobu, akým boli dôkazy získané, spravodlivé (*Ayetullah Ay proti Turecku*, 2020, ods. 123 – 130). To zahŕňa preskúmanie namietanej nezákonnosti a v prípade porušenia ďalšieho práva vyplývajúceho z dohovoru aj povahy zisteného porušenia (*Khan proti Spojenému kráľovstvu*, 2000, ods. 34; *P. G. a J. H. proti Spojenému kráľovstvu*, 2001, ods. 76; *Allan proti Spojenému kráľovstvu*, 2002, ods. 42). ESĽP tak napríklad kritizoval prístup vnútroštátnych súdov, ktoré pripisovali rozhodujúci význam výpovediam zatýkajúcich príslušníkov policajného zboru, ktoré sa týkali obvinenia z neuposlušnosti výzvy verejného činiteľa vzneseného proti sťažovateľovi, keď samotná vláda (v jednostrannom vyhlásení) uznala, že okolnosti zaistenia boli v rozpore so zákazom ponižujúceho zaobchádzania podľa článku 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) (*Boutaffala proti Belgicku*, ods. 87 – 88; pozri tiež rozsudok vo veci *Repeşco a Repeşcu proti Moldavskej republike* z roku 2023, ods. 29 – 33).

236. Pri určovaní, či bolo konanie ako celok spravodlivé, sa musí zohľadniť aj to, či bolo dodržané právo obvineného na obhajobu. Predovšetkým je potrebné posúdiť, či mal sťažovateľ možnosť spochybniť pravosť dôkazov a namietat ich použitie za okolností, keď bola dodržaná zásada kontradiktórnosti konania a zásada rovnosti strán medzi prokurátorom a obvineným (*Yüksel Yalçinkaya proti Turecku* [VK], 2023, ods. 324). Okrem toho sa musí zohľadniť kvalita dôkazov, ako aj okolnosti, za ktorých boli získané, a to, či tieto okolnosti spochybňujú hodnovernosť alebo spoľahlivosť dôkazov. Otázka, či sa vnútroštátne súdy riadne zaoberali sťažovateľovými námietkami týkajúcimi sa dôkazov, t. j. či bol sťažovateľ skutočne „vypočutý“, a či súdy svoje rozhodnutia relevantne a primerane odôvodnili, sú tiež faktory, na ktoré treba pri predmetnom posudzovaní prihliadnuť (*tamže*). Hoci spravodlivosť nemusí byť nevyhnutne narušená, ak získané dôkazy neboli podporené inými dôkaznými prostriedkami, možno poznamenať, že ak sú dôkazy veľmi silné a neexistujú dôvodné pochybnosti o ich hodnovernosti, potreba [obstarať] podporné dôkazy je primerane nižšia (*Bykov proti Rusku* [VK], 2009, ods. 89; *Jalloh proti Nemecku* [VK], 2006, ods. 96). V tejto súvislosti ESĽP prikladá váhu aj tomu, či daný dôkaz bol alebo nebol rozhodujúci pre výsledok trestného konania (*Gäffgen proti Nemecku* [VK], 2010, ods. 164).

237. Pokiaľ ide o skúmanie povahy namietanej nezákonnosti, vyššie uvedený test sa uplatnil vo veciach, ktoré sa týkali sťažností na to, že v [o vnútroštátnom] konaní boli použité dôkazy získané v rozpore s právom obvineného na obhajobu. Ide napríklad o použitie dôkazov získaných prostredníctvom rekognície (*Laska a Lika proti Albánsku*, 2010), nesprávny odber vzoriek od podozrivého na účely vypracovania znaleckého posudku (*Horvatić proti Chorvátsku*, 2013), vyvíjanie nátlaku na spoluobvineného vrátane výsluchu spoluobvineného v neprítomnosti obhajcu (*Erkapić proti Chorvátsku*, 2013; *Dominka proti Slovenskej republike* (rozhodnutie), 2018; *Stephens proti Malte* (č. 3), 2020, ods. 64 – 67; *Tonkov proti Belgicku*, 2022, ods. 64 – 68; pozri tiež rozsudok vo veci *Mehmet Zeki Doğan proti Turecku* (č. 2), 2024, ods. 79 – 88, ktorý sa týkal použitia výpovede spoluobvineného [vypočutého] v neprítomnosti obhajcu v obnovenom trestnom konaní po tom, ako ESĽP konštatoval porušenie článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) vo vzťahu k prvej sťažnosti podanej sťažovateľom); použitie informácií získaných použitím informačno-technických prostriedkov proti obvinenému (*Yüksel Yalçinkaya proti Turecku* [VK], 2023, ods. 316); použitie nastrčených dôkazov proti obvinenému (*Layijov proti Azerbajdžanu*, 2014, ods. 64; *Sakit Zahidov proti Azerbajdžanu*, 2015, ods. 46 – 49; *Kobiashvili proti Gruzínsku*, 2019, ods. 56 – 58), nekalé použitie iných usvedčujúcich svedeckých výpovedí a vecných dôkazov proti obvinenému (*Ilgar Mammadov proti Azerbajdžanu* (č. 2), 2017; *Ayetullah Ay proti Turecku*, 2020); použitie sebausvedčujúcich výpovedí v konaní (*Belugin proti Rusku*, 2019, ods. 68 – 80); a použitie znaleckých posudkov v konaní (*Erduran a Em Export Diş Tic A.Ş. proti Turecku*, 2018, ods. 107 – 112; pozri tiež rozsudok vo veci *Avagyan proti Arménsku* z roku 2018, ods. 41; rozhodnutie vo veci *Gülağacıová proti Turecku* z roku 2021, ods. 35 – 40; a rozsudok vo veci *Zayidov proti Azerbajdžanu* (č. 3) z roku 2023, ods. 89).

238. Rovnaký test sa uplatnil vo veciach týkajúcich sa otázky, či použitie informácií, údajne získaných v rozpore s článkom 8, ako dôkazov malo za následok, že súdne konanie ako celok bolo v zmysle článku 6 nespravodlivé. Ide napríklad o prípady súvisiace s použitím dôkazov získaných (nezákonným) sledovaním osôb utajovaným spôsobom (*Bykov proti Rusku* [VK], 2009, ods. 69 – 83; *Khan proti Spojenému kráľovstvu*, 2000, ods. 34; *Dragojević proti Chorvátsku*, 2015, ods. 127 – 135; *Nițulescová proti Rumunsku*, 2015; *Dragoș Ioan Rusu proti Rumunsku*, 2017, ods. 47 – 50; *Falzarano proti Taliansku* (rozhodnutie), 2021, ods. 43 – 48; *Lysjuk proti Ukrajine*, 2021, ods. 67 – 76; *Machariková proti Českej republike*, 2025, ods. 54 – 59) a [nezákonnými] prehliadkami (*Chodorkovskij a Lebedev proti Rusku*, 2013, ods. 699 – 705; *Prade proti Nemecku*, 2016; [rozsudok vo veci] *Tortladze proti Gruzínsku* z roku 2021, ods. 69, 72 – 76, týkajúci sa prehliadky priestorov honorárneho konzula; [rozsudok vo veci] *Budak proti Turecku* z roku 2021, ods. 68 – 73 a 84 – 86, týkajúci sa najmä dôležitosti skúmania otázok súvisiacich s nepribratím nezúčastnenej osoby).

239. Pokiaľ ide konkrétne o elektronické dôkazy, ESĽP pripustil, že sa v mnohých ohľadoch líšia od tradičných foriem dôkazov, a to aj vzhľadom na ich povahu a špeciálne technológie potrebné na ich zaistenie, uchovanie, spracovanie a analýzu. U elektronických dôkazov vyvstávajú predovšetkým osobitné otázky súvisiace s hodnovernosťou, pretože sú prirodzene náchylnejšie na zničenie, poškodenie, zmenu alebo manipuláciu. Z tohto dôvodu môže použitie nepreverených elektronických dôkazov v trestnom konaní predstavovať pre súdnictvo osobitné ťažkosti, a preto môže znížiť schopnosť vnútroštátnych sudcov vyhodnotiť ich pravosť, spoľahlivosť a vnútornú nerozpornosť. Tieto faktory však v abstraktnom ponímaní nevyžadujú, aby sa záruky podľa článku 6 ods. 1 uplatňovali odlišne, či už prísnejšie alebo miernejšie (*Yüksel Yalçinkaya proti Turecku* [VK], 2023, ods. 312 – 313). Hoci boj proti terorizmu môže vyžadovať, aby sa použili elektronické dôkazy potvrdzujúce, že jednotlivец používal šifrovaný systém zasielania správ prepojený s teroristickou organizáciou, právo na spravodlivé súdne konanie sa vzťahuje na všetky druhy trestných činov, od najjednoduchších až po najzložitejšie, a získané dôkazy, či už elektronické alebo nie, nesmú vnútroštátne súdy použiť spôsobom, ktorý narúša základné princípy spravodlivého súdneho konania (*tamže*, ods. 344). Došlo teda k porušeniu článku 6 ods. 1, keď sa vnútroštátne súdy okrem iného

nezaoberali návrhmi obhajoby poukazujúcimi na vnútornú rozpornosť a spochybňujúcimi hodnovernosť elektronických dôkazov, o ktoré sa opieral sťažovateľov odsudzujúci rozsudok, ako aj na správnosť a pravdivosť záverov, ktoré príslušné súdy vyvodili z tých istých údajov (*tamže*, ods. 333 – 334 a 337 – 341).

240. Osobitný zreteľ sa však uplatňuje v súvislosti s použitím dôkazov v trestnom konaní získaných v rozpore s článkom 3. Použitie takéhoto dôkazu, ktorý bol zabezpečený porušením jedného zo základných a absolútnych práv zaručených dohovorom, vždy vyvoláva vážne otázky pokiaľ ide o spravodlivosť konania, a to aj v prípade, že pripustenie [vykonania] takéhoto dôkazu nebolo rozhodujúce pre odsúdenie (*Jalloh proti Nemecku* [VK], 2006, ods. 99 a 105; *Harutyunyan proti Arménsku*, 2007, ods. 63; pozri na rozdiel od toho rozsudok vo veci *Mehmet Ali Eser proti Turecku* z roku 2019, ods. 41, v ktorom sa žiadna z výpovedí získaných nátlakom v skutočnosti nepoužila na odsúdenie sťažovateľa).

241. Preto použitie výpovedí v trestnom konaní získaných v dôsledku porušenia článku 3 – bez ohľadu na to, či zaobchádzanie spĺňalo znaky mučenia, neľudského zaobchádzania alebo ponižujúceho zaobchádzania – robí konanie ako celok automaticky nespravodlivým, v rozpore s článkom 6 (*Gäffgen proti Nemecku* [VK], 2010, ods. 166; *Ibrahim a ďalší proti Spojenému kráľovstvu* [VK], 2016, ods. 254; *El Haski proti Belgicku*, 2012, ods. 85; *Cēsnieks proti Lotyšsku*, 2014, ods. 67 – 70). Rovnaké zásady sa vzťahujú aj na použitie výpovedí v trestnom konaní získaných v dôsledku zlého zaobchádzania zo strany súkromných osôb (*Ćwik proti Poľsku*, 2020).

242. To platí aj pre použitie vecného dôkazu získaného v priamej súvislosti s mučením (*Gäffgen proti Nemecku* [VK], 2010, ods. 167; *Jalloh proti Nemecku* [VK], 2006, ods. 105). Pripustenie [vykonania] dôkazu získaného v dôsledku konania spĺňajúceho znaky neľudského zaobchádzania v rozpore s článkom 3, ktoré ale nepredstavovalo mučenie, bude mať za následok porušenie článku 6 len vtedy, ak sa preukáže, že porušenie článku 3 ovplyvnilo výsledok konania vedeného proti obžalovanému, t. j. malo vplyv na jeho odsúdenie alebo [uložený] trest (*Gäffgen proti Nemecku* [VK], 2010, ods. 178; *El Haski proti Belgicku*, 2012, ods. 85; *Zličić proti Srbsku*, 2021, ods. 119).

243. Tieto zásady sa uplatňujú nielen vtedy, keď je obeťou zaobchádzania v rozpore s článkom 3 samotný obvinený, ale aj vtedy, keď ide o tretiu stranu (*El Haski proti Belgicku*, 2022, ods. 85; *Urazbajev proti Rusku*, 2019, ods. 73). ESĽP najmä konštatoval, že použitie dôkazu získaného mučením v súdnom konaní by predstavovalo zjavné odopretie spravodlivosti aj v prípade, že osoba, od ktorej bol dôkaz takýmto spôsobom získaný, bola treťou stranou (*Othman (Abu Qatada) proti Spojenému kráľovstvu*, 2012, ods. 263 a 267; *Kaçıu a Kotorri proti Albánsku*, 2013, ods. 128; *Kormev proti Bulharsku*, 2017, ods. 89 – 90).

244. V tejto súvislosti treba poznamenať, že ESĽP rozhodol, že absencia prijateľnej sťažnosti [na porušenie práv] podľa článku 3 mu v zásade nebráni, aby zohľadnil sťažovateľove tvrdenia, že výpoveď [zabezpečená na základe výsluchu] na polícii bola získaná metódami nátlaku alebo donútenia, a že pripustenie jej založenia do spisu, z ktorého vychádzal súd prvého stupňa, preto predstavovalo porušenie záruky spravodlivého súdneho konania podľa článku 6 (*Mehmet Duman proti Turecku*, 2018, ods. 42). Podobné [právne] závery platia aj v prípade, keď sťažovateľ namieta použitie dôkazu údajne získaného v dôsledku zlého zaobchádzania, ktoré ESĽP nemôže ustáliť na základe materiálov, ktoré má k dispozícii (nedošlo k porušeniu článku 3 dohovorom z hmotnoprávneho hľadiska). V takýchto prípadoch, pokiaľ sťažovateľ [pri svojej obhajobe] zjavne namietal [, preukazoval a domáhal sa zohľadnenia], že vecný dôkaz bol potenciálne získaný zlým zaobchádzaním, vnútroštátny súd je povinný objasniť sporné okolnosti, a ak tak neurobí, môže to viesť k porušeniu článku 6 (*Bokhonko proti Gruzínsku*, 2020, ods. 96).

245. Vo veci *Sassi a Benchellali proti Francúzsku* z roku 2021, ods. 89 – 102, ESĽP skúmal sťažnosť sťažovateľov na to, že trestné konanie vedené proti nim vo Francúzsku v súvislosti s použitím výpovedí, ktoré poskytli istým francúzskym úradom na americkej základni Guantánamo, nebolo spravodlivé. Hoci ESĽP v tejto súvislosti už predtým zaznamenal tvrdenia o zlom zaobchádzaní a týraní osôb podozrivých z terorizmu zadržovaných americkými úradmi, v tomto prípade bola sťažnosť sťažovateľov podľa článku 3 týkajúca sa [zlého zaobchádzania zo strany] osôb konajúcich v mene Francúzskej republiky vyhlásená za neprijateľnú. ESĽP sa však domnieval, že podľa článku 6 je povinný preskúmať, či a do akej miery vnútroštátne súdy zohľadnili tvrdenia sťažovateľov o zlom zaobchádzaní, hoci k nemu údajne došlo mimo [územia] štátu, v ktorom sa viedlo konanie, spolu s [jeho] prípadným vplyvom na spravodlivosť konania. ESĽP musel najmä posúdiť, či sa vnútroštátne súdy riadne zaoberali námietkami sťažovateľov týkajúcimi sa dôveryhodnosti a dôkaznej hodnoty ich výpovedí, a či sťažovateľom bola poskytnutá účinná možnosť spochybniť prípustnosť týchto výpovedí a namietaj ich použitie. ESĽP dospel na základe skutkových okolností k záveru, že sa tak stalo. Keďže napadnuté výpovede neboli použité ako základ pre začatie trestného konania vedeného proti sťažovateľom ani pre ich odsúdenie, ESĽP rozhodol, že nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 dohovoru.

246. Pri vykonávaní dôkazov v konaní môže byť problematické aj pripustenie [vykonania] výpovede svedka, ktorý je spolupracujúcou osobou. V tejto súvislosti ESĽP rozhodol, že použitie výpovede svedka [ktorý je spolupracujúcou osobou] výmenou za imunitu alebo iné výhody môže spochybniť spravodlivosť prejednaní veci, na ktorú má obvinený nárok, a môže vyvolať citlivé otázky, keďže takéto výpovede sú zo svojej povahy náchylné na manipuláciu a môžu byť urobené výlučne s cieľom získať výhody alebo sa osobne pomstiť. Použitie tohto druhu výpovede však samo osebe nestačí na to, aby sa konanie stalo nespravodlivým (*Verhoek proti Holandsku* (rozhodnutie), 2004; *Cornelis proti Holandsku* (rozhodnutie), 2004). V každom prípade bude ESĽP posudzovať konanie ako celok, berúc do úvahy právo obvineného na obhajobu, ale aj záujem verejnosti a poškodených na riadnom stíhaní trestného činu a v prípade potreby aj práva svedkov (*Habran a Dalem proti Belgicku*, 2017, ods. 96).

247. V tejto súvislosti ESĽP skúma najmä to, či: obhajoba poznala totožnosť svedka [ktorý je spolupracujúcou osobou]; obhajoba vedela o uzavretí dohody s prokurátorom; vnútroštátny súd preskúmal dohodu; sa vnútroštátny súd zaoberal všetkými možnými výhodami, ktoré svedok [ktorý je spolupracujúcou osobou] získal; dohoda bola prejednaná pred súdom; obhajoba mala možnosť svedka [ktorý je spolupracujúcou osobou] vypočuť; obhajoba mala možnosť vypočuť zapojených členov tímu prokuratúry; si vnútroštátny súd bol vedomý úskalí spoliehania sa na výpoveď spolupáchateľa; vnútroštátny súd pristupoval k výpovedi obozretne; vnútroštátny súd podrobne vysvetlil, prečo považoval výpoveď svedka za hodnovernú; existovali neskreslené podporné dôkazy; odvolací súd preskúmal závery prvostupňového súdu týkajúce sa svedka [ktorý je spolupracujúcou osobou] a touto otázkou sa zaoberali všetky súdy, ktoré rozhodovali o jednotlivých opravných prostriedkoch (*Xenofontos a ďalší proti Cypru*, 2022, ods. 79).

248. V prípade *Adamčo proti Slovenskej republike* z roku 2019, ods. 56 – 71, týkajúcom sa odsudzujúceho rozsudku, ktorý sa v rozhodujúcej miere zakladal na výpovedi spolupáchateľa získanej pri uzatváraní dohody o vine a treste, ESĽP rozhodol, že došlo k porušeniu článku 6 dohovoru so zreteľom na nasledujúce skutočnosti: výpoveď predstavovala, ak nie jediný, tak aspoň rozhodujúci dôkaz proti sťažovateľovi; vnútroštátne súdy nepreskúmali širší kontext, v ktorom svedok [ktorý bol spolupracujúcou osobou] získal výhody od prokurátora; dohoda o vine a treste bola uzavretá s prokurátorom bez účasti súdu; a vnútroštátne súdy sa riadne nezaoberali sťažovateľovými argumentami (pozri tiež rozsudok vo veci *Erik Adamčo proti Slovenskej republike* z roku 2023).

249. Na rozdiel od toho v prípade *Kadagishviliovcí proti Gruzínsku* z roku 2020, ods. 156 – 157, sa ESĽP domnieval, že opieranie sa o výpovede podozrivých, ktorí uzavreli dohody o vine a treste s prokurátorom, nemalo za následok, že konanie ako celok bolo nespravodlivé. ESĽP zdôraznil, že konanie o dohode o vine a treste sa vykonalo v súlade so zákonom a sprevádzala ho primeraná súdna kontrola. Okrem toho, dotknutí svedkovia vo veci sťažovateľov vypovedali pred prvostupňovým súdom a títo mali dostatok príležitostí krížovo ich vyslychnúť. ESĽP tiež považoval za dôležité, že skutkové zistenia z konania o dohode o vine a treste neboli v trestnej veci sťažovateľov pripustené bez toho, aby boli riadne a v plnom rozsahu preskúmané v súdnom konaní vedenom proti sťažovateľom.

250. Na záver je potrebné poznamenať, že za niektorých veľmi špecifických okolností môže orgánom vzniknúť pozitívny záväzok obstaráť dôkazy a objasniť okolnosti svedčiace v prospech obvineného (*Grosam proti Českej republike* [VK], 2023, ods. 130). Vo veci *V. C. L. a A. N. proti Spojenému kráľovstvu* z roku 2021, ods. 195 – 200, týkajúcej sa prípadu obchodovania s ľuďmi, v ktorom boli obeť obchodovania s ľuďmi stíhané za drogové trestné činy (spáchané v súvislosti s [trestným činom] obchodovania [s ľuďmi]), ESĽP zdôraznil, že dôkazy preukazujúce, že obvinený bol obeťou obchodovania s ľuďmi, by sa mali považovať za „základný aspekt“ obhajoby, ktoré by si obvinený mal mať možnosť zabezpečiť bez obmedzení. V tejto súvislosti ESĽP poukázal na pozitívny záväzok štátu podľa článku 4 dohovoru vyšetriť situácie potenciálneho obchodovania s ľuďmi. V prejednáwanej veci sa ESĽP domnieval, že nedostatočné vyhodnotenie postavenia sťažovateľov ako obetí obchodovania s ľuďmi zabránilo orgánom v tom, aby zabezpečovali dôkazy, ktoré mohli predstavovať základný aspekt ich obhajoby.

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:

Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (criminal limb) [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2025 [cit. 2025-09-21]. Dostupné na: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng

Bona fide / dobromyseľný nadobúdateľ majetku

Preklad kľúčovej témy (tzv. *Key theme*) — materiálu Európskeho súdu pre ľudské práva.

ÚVOD

Táto kľúčová téma poskytuje podrobný prehľad zameraný na judikatúru týkajúcu sa dobromyseľného kupujúceho.

Pojem „dobromyseľný kupujúci“ (alebo *bona fide* kupujúci¹) sa bežne používa v zákonoch o nehnuteľnostiach bez štandardnej [legálnej] definície. Vychádzajúc z príslušných ustanovení vnútroštátneho práva členských štátov², táto kľúčová téma ho používa vo vzťahu k sťažovateľom, ktorí boli zbavení majetku, ktorý získali formou zákonného prevodu bez toho, že by – aj napriek tomu, že zachovali primeranú opatrnosť – mali vedomosť o vade nadobúdacieho titulu existujúcej v čase prevodu (napríklad, ak bol majetok kupovaný od osoby, ktorá nebola oprávnená ho prediť, alebo z dôvodu pochybenia štátneho orgánu).

V tomto dokumente sa uvádzajú zásady vyplývajúce z judikatúry týkajúcej sa sporov medzi údajným dobromyseľným kupujúcim a zákonným vlastníkom (verejnoprávnym subjektom alebo súkromnou osobou), ktorý sa domáha vydania nehnuteľnosti. Zahŕňa aj judikatúru vypracovanú v súvislosti s príjemcami dávok zo sociálneho poistenia a pracovnoprávných dávok a príspevkov, ktorých vyplatená suma prekročila výšku nároku pre chyby vo výpočte, ktoré neboli schopní identifikovať, kde sa uplatňujú podobné zásady.

ZÁSADY VYVODENÉ Z AKTUÁLNEJ JUDIKATÚRY

Uplatniteľnosť článku 1 protokolu č. 1:

Článok 1 protokolu č.1 možno uplatniť na zrušenie titulu nadobudnutia vlastníckeho práva dobromyseľného kupujúceho na základe súdneho rozhodnutia bez ohľadu na to, či už žalobu podal verejnoprávny subjekt alebo súkromná osoba, a bez ohľadu na to, či vada v titule nadobudnutia vlastníckeho práva vznikla v dôsledku administratívneho pochybenia štátneho orgánu alebo podvodu tretej strany. Rozsah preskúmania zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) však bude v týchto situáciách odlišný (pozri nižšie [časť] Rozsah preskúmania: Oblasť verejného práva a Oblasť súkromnoprávných vzťahov).

Existencia „majetku“:

Samotná skutočnosť, že majetkové právo možno za určitých okolností zrušiť, nebráni tomu, aby bolo „majetkom“ v zmysle článku 1 protokolu č.1, aspoň do doby, kým nie je zrušené (*Beyeler proti Taliansku* [VK], 2000, ods. 105).

¹ *Velikovci a ďalší proti Bulharsku*, 2007, ods. 116 a 244; medzi ďalšie používané pojmy patria: dobromyseľný nadobúdateľ (*Gladyševová proti Rusku*, 2011, ods. 35), dobromyseľný nakupujúci (*Alencevová proti Rusku*, 2016, ods. 26), dobromyseľný vlastník (*Pyrantienėová proti Litve*, 2013, ods. 69) a dobromyseľný držiteľ (*Dzirnis proti Lotyšsku*, 2017, ods. 80).

² *Velikovci a ďalší proti Bulharsku*, 2007, ods. 116; *Gladyševová proti Rusku*, 2011, ods. 35.

Titul nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti sa po formálnom uznaní považuje za „majetok“, najmä ak bol oficiálne zapísaný (*Belovová proti Rusku*, 2020, ods. 32). ESĽP dospel k záveru, že sťažovateľ mal „majetok“ v zmysle článku 1 protokolu č.1, aj keď jeho nadobúdaci titul bol vyhlásený za absolútne neplatný od počiatku, pričom uviedol, že sťažovateľ mal predmetný byt v držbe približne dvadsať rokov a bol považovaný za jeho vlastníka na všetky právne účely (*Vukušić proti Chorvátsku*, 2016, ods. 38).

Pokiaľ ide o právny nárok na peňažnú dávku, rozhodnutie o poskytnutí dávky v určitej výške môže zakladať „majetok“. Preto vo veci *Moskalová proti Poľsku* z roku 2009 v súvislosti s nápravou pochybenia, ktorého sa dopustil orgán verejnej moci, ESĽP konštatoval, že majetkové právo vzniklo na základe priaznivého posúdenia spisovej dokumentácie priloženej k sťažovateľkinej žiadosti o priznanie [predčasného starobného] dôchodku, ktorá bola podaná v dobrej viere, a na základe uznania tohto práva príslušným orgánom. ESĽP rozhodol, že sťažovateľka mala preto „hmotnoprávny záujem“ chránený článkom 1 protokolu č.1 (ods. 45 – 46). Podobne v prípade *Casarinová proti Taliansku* z roku 2021 ESĽP rozhodol, že sťažovateľka mala „legitímne očakávanie“, že si bude môcť ponechať sumy, ktoré už „dobromyseľne“ nadobudla zo systému sociálneho zabezpečenia, a preto ju bolo možné považovať za držiteľa dostatočne uznaného a dôležitého majetkového záujmu, ktorý bol „majetkom“ v zmysle normy vyjadrenej v prvej vete článku 1 protokolu č.1 (ods. 38 – 42).

Zásah a platné normy:

Vyhlásenie titulu nadobudnutia majetku za absolútne neplatný predstavuje **zásah** do práva na pokojné užívanie majetku, ktorý je potrebné preskúmať podľa druhej vety prvého odseku článku 1 protokolu č.1, keďže predstavuje **zbavenie majetku** (*Velikovci a ďalší proti Bulharsku*, 2007, ods. 159 – 160; *Vukušić proti Chorvátsku*, 2016, ods. 50). To isté platí aj pre retroaktívne zrušenie platného titulu nadobudnutia vlastníckeho práva k majetku, ktorého sa úspešne domohol zákonný vlastník (*Seregin a ďalší proti Rusku*, 2021, ods. 80 a 89).

Na druhej strane, ak sa ESĽP domnieva, že právna a skutková zložitost situácie bráni jej zaradeniu do presnej kategórie, môže otázku zásahu preskúmať podľa všeobecnej normy obsiahnutej v prvej vete prvého odseku článku 1 protokolu č.1 (*Gladyševová proti Rusku*, 2011, ods. 71; *Dzirnis proti Lotyšsku*, 2017, ods. 74).

Dobromyseľnosť:

ESĽP zvyčajne vychádza zo zistení vnútroštátnych súdov o tom, či bol nadobúdaci titul získaný dobromyseľne, s výnimkou prípadov, keď vnútroštátne súdy túto dobromyseľnosť bez náležitého odôvodnenia odmietnu (*Seregin a ďalší proti Rusku*, 2021, ods. 108 – 109; *Beinarovičová a ďalšie proti Litve*, 2018, ods. 144).

Pri posudzovaní otázky dobromyseľnosti ESĽP uviedol, že kupujúci by mal starostlivo preskúmať pôvod [kúpaného] majetku, a to predovšetkým tak, že si overí, či dotknutý majetok nie je predmetom sporu, najmä ak v krátkom časovom období došlo k viacerým zmenám vo vlastníctve (*Belovová proti Rusku*, 2020, ods. 40 – 41).

- ESĽP si neosvojil sťažovateľovo tvrdenie o dobromyseľnom nadobudnutí majetku, resp. vyjadril určité pochybnosti vo vzťahu k nemu, vo veciach:
 - *Vukušić proti Chorvátsku* z roku 2016, ods. 66 (sťažovateľ o existujúcom spore vedel) a
 - *Belovová proti Rusku* z roku 2020, ods. 41 (nadobúdateľ nekonal s primeranou opatrnosťou).

- ESĽP si neosvojil záver vnútroštátnych orgánov, že sťažovatelia neboli dobromyseľní, vo veciach:
 - *Beinarovičová a ďalšie proti Litve* z roku 2018, ods. 144 a
 - *Seregin a ďalší proti Rusku* z roku 2021, ods. 108

Rozsah preskúmania:

Zrušenie majetkového práva nie je samo osebe v rozpore s článkom 1 protokolu č. 1. Okrem toho, že sa musí uskutočniť na základe zákona a sledovať legitímny cieľ, však musí spĺňať aj požiadavku proporcionality. Medzi požiadavkami verejného záujmu spoločnosti a požiadavkami ochrany základných práv jednotlivca sa musí dosiahnuť spravodlivá rovnováha, pričom hľadanie takejto spravodlivej rovnováhy je neoddeliteľnou súčasťou celého Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Požadovaná rovnováha sa nedosiahne, ak dotknutá osoba musí niesť nadmerné individuálne bremeno (*Beinarovičová a ďalšie proti Litve*, 2018, ods. 138).

Podľa ESĽP sú záväzky štátu odlišné pri opätovnom získaní majetku, ktorý sám scudzil, a pri uplatnení nároku súkromnej osoby k majetku, o ktorý prišla v dôsledku protiprávneho konania tretej osoby. Rozsah záväzkov štátu v oblasti čisto súkromnoprávných vzťahov je podstatne užší ako v prípadoch spätného získania majetku štátnym orgánom.

1. Oblasť verejnoprávnych vzťahov

a) Všeobecné zásady

Záväzky verejnoprávnej povahy vznikajú v prípadoch, keď štát alebo obec opätovne získa majetok prevedený na základe privatizačných programov, poskytovaním dávok zo sociálneho poistenia alebo z podobných všeobecných systémov. ESĽP preto odmietol tvrdenie vlády o čisto civilnej povahe sporu, keď k zrušeniu sťažovateľkinho vlastníckeho práva došlo priamo v dôsledku toho, že vnútroštátne súdy zistili vadu v postupe pri pôvodnom predaji bytu obcou (*Gladyševová proti Rusku*, 2011, ods. 55), alebo keď bol nadobúdací titul zrušený, pretože príslušné orgány nesprávne uplatnili reštitučné predpisy (*Dzirnīs proti Lotyšsku*, 2017, ods. 16 a 55).

Reštitúcia predtým znárodneného majetku zahŕňajúca zrušenie vlastníckeho práva dobromyseľného príjemcu, ktorému bol majetok pridelený po znárodnení, taktiež zakladá na strane štátu záväzky verejnoprávnej povahy (*Velikovci a ďalší proti Bulharsku*, 2007, ods. 160 – 161). V tejto súvislosti sa ESĽP domnieva, že zmiernenie minulých krívd by nemalo vytvárať neprimerané nové krivdy a „osoby, ktoré získali svoj majetok dobromyseľne, [by nemali byť] nútené niesť bremeno zodpovednosti oprávnené zaťažujúce štát“ (*Pincová a Pinc proti Českej republike*, 2002, ods. 58).

Taktiež rozhodol, že omyl alebo pochybenie štátneho orgánu by mali byť na prospech dotknutej osoby, najmä ak nie je ohrozený žiadny iný protichodný súkromný záujem (*Gashi proti Chorvátsku*, 2007, ods. 40), pričom objasnil, že toto je v súlade so zásadou „dobrej správy vecí verejných“ (podnadpis b) [Povinnosti vyplývajúce zo zásady dobrej správy vecí verejných] nižšie).

Vo veciach, v ktorých náprava pochybenia spôsobeného štátnym orgánom vedie k zásahu do práva na pokojné užívanie majetku dobromyseľného držiteľa, si test proporcionality vyžaduje celkové preskúmanie

rôznych dotknutých záujmov, na čo môže byť potrebná analýza takých prvkov ako sú podmienky priznania náhrady a správanie sporových strán, vrátane prostriedkov použitých štátom a spôsobu ich uplatnenia (pozri rozsudok vo veci *Dzirnīs proti Lotyšsku* z roku 2017, ods. 79 – 80).

V súvislosti s reštitúciou ESĽP posudzoval primeranosť zrušenia vlastníckeho práva dobromyseľných kupujúcich predtým znárodneného majetku s ohľadom na: (i) súlad opatrenia s vnútroštátnym právom a (ii) zaťaženie sťažovateľa a primeranosť skutočne získanej náhrady, resp. náhrady, ktorú by bolo možné získať pri bežnom využití postupov a možností, ktoré mali sťažovatelia v rozhodnom čase k dispozícii (*Velikovci a ďalší proti Bulharsku*, 2007, ods. 190). Ak ide o zrušenie titulu nadobudnutia vlastníckeho práva k obydlíu, môže to zahŕňať aj možnosť sťažovateľov zabezpečiť si nové bývanie (*tamže*).

Okrem toho, pozitívne procesné záväzky podľa článku 1 protokolu č. 1 sú dané aj v sporoch, ktoré sa týkajú štátnych orgánov, rovnako ako v sporoch výhradne medzi súkromnoprávnymi subjektmi (*Kotov proti Rusku* [VK], 2012, ods. 113 – 114 a pozri podnadpis 2 nižšie).

b) Povinnosti vyplývajúce zo zásady dobrej správy vecí verejných

Pri skúmaní, či sa dosiahla spravodlivá rovnováha medzi verejným záujmom a záujmom sťažovateľa, ESĽP zdôraznil osobitný význam zásady „dobrej správy vecí verejných“, ktorá vyžaduje, aby v prípade, ak ide o vec verejného záujmu, najmä ak sa vec týka základných ľudských práv, akými sú majetkové práva, orgány verejnej moci konali včas, primerane a predovšetkým dôsledne (*Beinarovičová a ďalšie proti Litve*, 2018, ods. 139).

Zásada „dobrej správy vecí verejných“ by spravidla nemala brániť orgánom v náprave občasných chýb, a to ani tých, ku ktorým došlo v dôsledku ich vlastnej nedbanlivosti. Na druhej strane, potreba napraviť starú „krivdu“ by nemala neprimerane zasahovať do nového práva, ktoré osoba získala spoliehajúc sa dobromyseľne na legitimitu konania orgánu verejnej moci. Inými slovami, štátne orgány, ktoré nezaviedli alebo nedodržali svoje vlastné postupy, by nemali mať možnosť profitovať zo svojho chybného konania alebo vyhnúť sa svojím záväzkom. Riziko pochybenia štátneho orgánu musí znášať samotný štát a prípadné chyby sa nesmú odstraňovať na úkor dotknutých osôb. V súvislosti so zrušením právneho titulu nadobudnutia majetku, ktorý bol udelený chybné, môže zásada „dobrej správy vecí verejných“ nielen ukladať orgánom povinnosť **bezodkladne napraviť pochybenie**, ale môže si tiež vyžadovať vyplatenie **primeranej náhrady** alebo iného primeraného odškodnenia bývalému dobromyseľnému držiteľovi (*Vukušić proti Chorvátsku*, 2016, ods. 64; *Beinarovičová a ďalšie proti Litve*, 2018, ods. 140).

Ak chyba sťažovateľa bola umocnená nedbanlivým konaním orgánov pri prevádzaní majetku, následné zrušenie nadobúdacieho titulu by malo odrážať spoločné zavinenie strán, pokiaľ ide o náhradu (*Demiray proti Turecku*, 2023, ods. 68 – 70).

Od dobromyseľného sťažovateľa sa môže vyžadovať, aby inicioval samostatné konanie na získanie náhrady za majetok, o ktorý prišiel v dôsledku pochybenia orgánov, ak tak ustanovuje vnútroštátne právo, alebo aby preukázal, že existovala prekážka, ktorá mu bránila podať odôvodnenú žalobu alebo si nárok úspešne uplatniť (*Lidija Nikitinová proti Rusku*, 2022, ods. 36 – 40; *Ibrahimbeyov a ďalšie proti Azerbajdžanu*, 2023, ods. 55 – 59; *Tverdochlebovová proti Ukrajine**, 2025, ods. 44 – 48).

c) Náhrada

Podmienky priznania náhrady podľa príslušných právnych predpisov sú podstatné pre posúdenie toho, či napadnuté opatrenie rešpektuje požadovanú spravodlivú rovnováhu, a najmä, či sťažovatelia nenesú neprimerané bremeno. ESĽP rozhodol, že odňatie majetku bez zaplatenia sumy primerane odrážajúcej jeho hodnotu by za normálnych okolností predstavovalo neprimeraný zásah. Článok 1 protokolu č.1 ale zároveň nezaručuje právo na priznanie náhrady v plnom rozsahu za všetkých okolností (*Scordinovci proti Taliansku (č. 1)* [VK], 2006, ods. 95; *Kozacioğlu proti Turecku* [VK], 2009, ods. 64; a *Vistiņš a Perepjolkins proti Lotyšsku* [VK], 2012, ods. 110 a 112).

Pri posudzovaní toho, či mal sťažovateľ k dispozícii primeranú náhradu, musí ESĽP zohľadniť konkrétne okolnosti každého prípadu vrátane dostupnosti náhrady a samotnej situácie, v ktorej sa sťažovateľ nachádzal (*Velikovci a ďalší proti Bulharsku*, 2007, ods. 231; *Vukušić proti Chorvátsku*, 2016, ods. 68).

V tejto súvislosti musí osoba pozbavená majetku v zásade dostať náhradu „primerane úmernú hodnote majetku“ (*Velikovci a ďalší proti Bulharsku*, 2007, ods. 238 a 248), aj keď „legitímne ciele verejného záujmu“ môžu vyžadovať náhradu nižšiu, než aká je plná trhovú cenu“ (*Pincová a Pinc proti Českej republike*, 2002, ods. 53). Rovnováha sa vo všeobecnosti dosiahne vtedy, ak náhrada vyplatená osobe, ktorej bol majetok odňatý, je primerane úmerná jej „trhovej“ cene, ako bola určená v čase vyvlastnenia (*tamže*).

ESĽP pripustil, že zásada čiastočnej reštitúcie na nápravu starých krívd je v súlade s dohovorom, a že v dôsledku toho sa môže výška náhrady za dávno zaniknuté majetkové práva určovať na základe metód výpočtu stanovených v príslušných právnych predpisoch, a nie na základe plnej trhovej ceny tohto majetku. ESĽP však rozhodol, že požadovaná spravodlivá rovnováha nebola dosiahnutá v prípadoch, keď nepomer medzi trhovou cenou majetku a náhradou priznanou sťažovateľom bol „extrémny“ alebo „príliš výrazný“ (*Beinarovičová a ďalšie proti Litve*, 2018, ods. 142, s ďalšími odkazmi).

Neexistuje všeobecná požiadavka, aby po zrušení majetkového práva orgány sťažovateľom poskytli nový majetok **vo forme naturálneho plnenia**, pokiaľ sťažovatelia mohli byť odškodnení prostredníctvom ktorejkoľvek z foriem stanovených vnútroštátnymi právnymi predpismi v súlade so zásadami vyplývajúcimi z judikatúry ESĽP (*Beinarovičová a ďalšie proti Litve*, 2018, ods. 146). Za určitých okolností však ESĽP môže uviesť, že najvhodnejšou formou nápravy by bolo obnovenie sťažovateľovho právneho titulu k majetku, najmä ak neexistuje protichodný záujem tretej strany alebo iná prekážka, ktorá by bránila navráteniu vlastníctva sťažovateľovi (*Gladyševová proti Rusku*, 2011, ods. 106).

Zásadu, že dotknutá osoba by nemala niesť nadmerné bremeno, bolo možné uplatniť vo veci týkajúcej sa zrušenia zmluvy ako výsledku verejného obstarávania, pri uzatváraní ktorej sťažovateľ konal dobromyseľne. ESĽP síce poukázal na širší rámec voľnej úvahy, pokiaľ ide o všeobecné opatrenia hospodárskej alebo sociálnej stratégie, napriek tomu sa však domnieval, že spravodlivá rovnováha vyžaduje, aby sa sťažovateľovi vrátila zábezpeka a nahradili niektoré alebo všetky náklady, ak bolo odstúpenie od zmluvy nevyhnutné a neodvratiteľné (*Kurban proti Turecku*, 2020, ods. 80 – 87).

2. Oblasť súkromnoprávných vzťahov

Vo veciach týkajúcich sa civilných sporov medzi súkromnými osobami ESĽP posudzuje, či sú dotknuté rozhodnutia vnútroštátnych súdov arbitrárne alebo inak zjavne neodôvodnené. Jeho preskúmanie môže

v kontexte súkromnoprávných vzťahov zahŕňať aj otázku, či vnútroštátny právny systém zabezpečuje dostatočnú právnu ochranu majetkovým právam a poskytuje primerané prostriedky nápravy. V tomto ohľade, pokiaľ ide o spory medzi súkromnými osobami, má štát podľa článku 1 protokolu č.1 tie záväzky, ktoré sa všeobecne uplatňujú v prípade zásahu súkromnej osoby do práva na pokojné užívanie majetku, tak ako sú formulované v rozsudku veľkej komory vo veci [Kotov proti Rusku](#) z roku 2012, ods. 113 – 114, a zopakované v rozhodnutí vo veci [Kanevská proti Ukrajine](#) z roku 2020, ods. 45, konkrétne vo vzťahu k dobromyseľným kupujúcim (citované prípady [sú vo výňatku] vynechané):

„Štát má pozitívny záväzok prijať potrebné opatrenia na ochranu majetkového práva, najmä ak existuje priama súvislosť medzi opatreniami, ktoré by sťažovateľ mohol legitímne očakávať od orgánov, a jeho účinným užívaním majetku, a to aj vo veciach týkajúcich sa súdnych sporov medzi súkromnými osobami. Cieľom tohto pozitívneho záväzku je, aby štát vo svojom právnom systéme zabezpečil dostatočnú právnu ochranu majetkovým právam a primerané prostriedky nápravy, pomocou ktorých sa poškodená strana môže domáhať ochrany svojich práv, a to prípadne aj prostredníctvom žaloby na náhradu vzniknutej škody. Požadované opatrenia preto môžu byť preventívne alebo nápravné. Pokiaľ ide o prípadné preventívne opatrenia, rámec voľnej úvahy, ktorý má zákonodarca k dispozícii pri uplatňovaní sociálnych a hospodárskych politík, je široký, najmä v situácii, keď štát musí brať ohľad na protichodné súkromné záujmy. Pokiaľ ide o nápravné opatrenia, štáty sú povinné zabezpečiť súdne procesy, ktoré poskytujú potrebné procesné záruky, a tým umožňujú vnútroštátnym súdom efektívne a spravodlivo rozhodovať všetky spory medzi súkromnými osobami. Úlohou ESĽP je potom posúdiť, či bolo rozhodovanie vnútroštátnych súdov v majetkovom spore medzi súkromnými osobami v súlade s vnútroštátnym právom, a overiť, či ich rozhodnutia neboli arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené.“

ŽALOBA NA NÁHRADU ŠKODY VOČI TRETEJ STRANE

1. Oblasť verejnoprávnych vzťahov

ESĽP v súvislosti s nápravou pochybení, ktoré možno pripísať štátnym orgánom, posudzoval možnosť podania žaloby na náhradu škody proti tretej strane – prostredníkovi, od ktorého sťažovateľ získal majetok – v troch ohľadoch:

- (i) vyčerpanie vnútroštátnych prostriedkov nápravy;
- (ii) primeranosť zásahu a
- (iii) peňažná škoda (spravodlivé zadostučinenie) podľa článku 41.

Vo veci [Gladyshevová proti Rusku](#) z roku 2011, v ktorej sťažovateľku pozbavili bývania v dôsledku toho, že štát [byť] opätovne nadobudol na základe rozhodnutia, podľa ktorého k jeho privatizácii treťou osobou došlo podvodom, sa ESĽP zaoberal týmito tromi otázkami:

- (i) Berúc do úvahy, že sťažovateľka namietala zrušenie jej nadobúdacieho titulu k bytu (jej jedinému obydlu) na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku, a s prihliadnutím na to, že v ruských právnych predpisoch neexistoval žiadny ďalší prostriedok nápravy, ktorý by prípadne mohol viesť k obnoveniu sťažovateľkinho nadobúdacieho titulu, ESĽP dospel k záveru, že možnosť podať žalobu na náhradu škody nemohla za týchto okolností zbaviť sťažovateľku postavenia poškodenej na účely jej sťažnosti podľa článku 1 protokolu č.1 k dohovoru. **[Podanie žaloby na náhradu škody] ani nemožno považovať za nevyhnutné na dodržanie podmienky vyčerpania vnútroštátnych prostriedkov nápravy.** Na účely posúdenia **primerane-**

nosti zásahu a výpočtu **peňažnej škody** však možno zohľadniť akúkoľvek náhradu škody, ktorú sťažovatelia mohli vymôcť od predávajúceho bytu (ods. 60 – 62).

(ii) Pri posudzovaní **primeranosti** zásahu ESĽP uznal, že sťažovateľka mala možnosť podať žalobu na náhradu škody proti predávajúcemu bytu (tiež dobromyseľnému vlastníkovi). Vzhľadom na to, že nárok na náhradu škody nebolo možné uplatniť priamo u osoby, ktorá sa dopustila podvodného konania [v prvotnom procese privatizácie bytu, ktorý predchádzal následným prevodom tohto bytu], a ktorej totožnosť nebola zistená, povinnosť poškodeného žalovať inú dobromyseľnú fyzickú osobu by však mohla predstavovať neprimerané bremeno. ESĽP sa preto domnieval, že štát sa nemohol vyhnúť svojej zodpovednosti tým, že by zaviazal sťažovateľku, aby sa domáhala náhrady škody voči predchádzajúcemu dobromyseľnému vlastníkovi (ods. 81).

(iii) Ak by sa sťažovateľ domáhal náhrady škody voči predchádzajúcemu dobromyseľnému vlastníkovi, akákoľvek náhrada, ktorú by získal, by sa zohľadnila pri výpočte spravodlivého zadostučinenia podľa článku 41. Rovnako, vnútroštátne súdy boli oprávnené zohľadniť spravodlivé zadostučinenie priznané ESĽP, ak by následne konali a rozhodovali o súvisiacich nárokoch (ods. 104).

V prípadoch [rozhodovaných] po rozsudku vo veci *Gladyševová* ESĽP zotrval na názore, že podanie žaloby na náhradu škody proti tretej strane nie je nevyhnutné na dodržanie podmienky vyčerpania vnútroštátnych prostriedkov nápravy (*Stoľarovová proti Rusku*, 2015, ods. 35; *Pčelincevová a ďalší proti Rusku*, 2016, ods. 83), a nesúhlasil s tým, že by štát mohol preniesť [výlučne] na sťažovateľov možnosť domáhať sa náhrady škody voči páchatelom (*Pčelincevová a ďalší proti Rusku*, 2016, ods. 99). Rovnakými zásadami sa riadil aj v prípadoch týkajúcich sa iných členských štátov (*Dzirnis proti Lotyšsku*, 2017, ods. 65, *Atima Limited proti Ukrajine*, 2021, ods. 32).

V podobnom duchu ESĽP odmietol tvrdenie, že sťažovatelia boli oprávnení zúčastniť sa reštitučného konania znova, keď už tak raz urobili a o majetok prišli bez vlastného zavinenia. Zopakoval, že náprava pochybení orgánov by nemala vytvárať neprimerané nové krivdy, a súhlasil so sťažovateľkami, že bolo neprimerané, aby sa od nich očakávalo, že podstúpia zdĺhavý dodatočný proces bez toho, aby sa zohľadnila ich konkrétna situácia a dôvody, pre ktoré prišli o predtým vrátený majetok (*Beinarovičová a ďalšie proti Litve*, 2018, ods. 145).

2. Oblasť súkromnoprávných vzťahov

Naopak, rozhodnutie vo veci *Kanevská proti Ukrajine* z roku 2020 sa týkalo čisto **súkromnoprávných vzťahov**. Sťažovateľka ako posledná dobromyseľne kúpila majetok, vo vzťahu ku ktorému [neskôr] stratila právny titul nadobudnutia vlastníctva v prospech pôvodného vlastníka majetku (súkromnej osoby) z dôvodu, že k prevodu majetku došlo v dôsledku podvodného konania inej súkromnej osoby. ESĽP sa domnieval, že sťažovateľka mala podať žalobu na náhradu škody proti osobe (predchádzajúcemu vlastníkovi a zároveň dobromyseľnému kupujúcemu), od ktorej predmetný majetok kúpila. Z tohto dôvodu vyhlásil vec za zjavne nepodloženú (*tamže*, ods. 49 – 52).

POZORUHODNÉ PRÍKLADY

Reštitúcia

- *Velikovci a ďalší proti Bulharsku*, z roku 2007: [sťažovatelia boli] zbavení majetku na základe právneho predpisu zameraného na odškodnenie obetí svojvoľného vyvlastňovania počas komunistického režimu. Reštitučný právny predpis umožňoval odňať dobromyseľným kupujúcim predtým znárodnený majetok bez primeranej náhrady.
- *Dzirnis proti Lotyšsku*, z roku 2017: zrušenie sťažovateľovho právneho titulu k majetku, ktorý kúpil dobromyseľne, ale, ako sa neskôr ukázalo, v rozpore s reštitučným zákonom, bez toho, aby mu bola nahradená vzniknutá škoda. A
- *Beinarovičová a ďalšie proti Litve*, z roku 2018: zrušenie vlastníckeho práva k pozemkom nadobudnutým v reštitučnom konaní z dôvodu, že na týchto pozemkoch sa nachádzali lesy národného významu.

Privatizácia

- *Gladyševová proti Rusku*, z roku 2011: zrušenie právneho titulu dobromyseľnej kupujúcej k bytu, pretože predchádzajúci vlastník nadobudol byt od štátneho orgánu podvodne.
- *Maksymenko a Gerasymenko proti Ukrajine*, z roku 2013: vyhlásenie prevodu (privatizácie ubytovne) a všetkých následných prevodov majetku za neplatné bez náhrady desať rokov potom, čo k nemu došlo. Skutočnosť, že sťažovatelia, dobromyseľní kupujúci, nemohli získať náhradu škody, ktorú im štátne orgány spôsobili svojimi nejednotnými a chybnými rozhodnutiami, predstavovala neprimeranú záťaž.
- *Pčelincevová a ďalší proti Rusku*, z roku 2016, *Poňajevová a ďalšie proti Rusku*, z roku 2016 a *Alencevová proti Rusku*, z roku 2016: mestské orgány podnikli kroky s cieľom opätovne získať vlastnícke právo k majetku, ktorý sťažovatelia kúpili dobromyseľne, pretože privatizácia bytov tretími osobami bola poznačená rôznymi nezákonnosťami.
- *Atima Limited proti Ukrajine*, z roku 2021: sťažujúca sa spoločnosť dobromyseľne kúpila akcie spoločnosti, ktorej privatizácia bola spätne vyhlásená za nezákonnú. To predstavovalo zásah do akcionárskych práv sťažujúcej sa spoločnosti.

Administratívne chyby

- *Pyrantienėová proti Litve*, z roku 2013: výška náhrady škody, ktorú sťažovateľka dostala, keď jej orgány odňali pozemok, ktorý vlastnila dobromyseľne. Predaj pozemku bol zrušený, pretože sa zistilo, že štát nebol oprávnený nehnuteľnosť predať, a sudy nezohľadnili trhovú cenu pozemku v roku 2005, ale vychádzali z jeho nominálnej hodnoty v roku 1996.
- *Vukušić proti Chorvátsku*, z roku 2016: zrušenie sťažovateľkinho právneho titulu k bytu. Situáciu, v ktorej mali dve rodiny protichodné právne tituly k tomu istému bytu, údajne vytvorili orgány.
- *Kurban proti Turecku*, z roku 2020: zrušenie zmluvy ako výsledku verejného obstarávania, ktorú sťažovateľ uzavrel dobromyseľne.
- *Muharrem Güneş a ďalší proti Turecku*, z roku 2020: zamietnutie žalôb o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli zapísané ako majetok Štátnej pokladnice v administratívnom konaní týkajúcom sa katastra, napriek tomu, že existoval skorší list vlastníctva, na ktorom boli ako vlastníci zapísaní dobromyseľní sťažovatelia na základe rozhodnutia súdu. Obzvlášť dlhé obdobie, takmer štyridsaťšesť

rokov, viedlo ESĽP k záveru, že vnútroštátne orgány nekonali s požadovanou rýchlosťou a v súlade so zásadou dobrej správy vecí verejných a so zásadou právnej istoty.

- *Seregin a ďalší proti Rusku*, z roku 2021: právny titul nadobudnutia pozemkov sťažovateľmi bol zrušený v prospech verejných subjektov, ktoré prišli o vlastnícke právo v dôsledku administratívnych chýb.
- *Semenov proti Rusku*, z roku 2021: zrušenie sťažovateľovho právneho titulu nadobudnutia pozemku, ktorý kúpil od súkromnej osoby na účely pestovania ovocia, zeleniny a kvetov na predaj v malom rozsahu, a vrátenie tohto pozemku obci Omsk na žiadosť prokurátora.
- *Gavrilovová a ďalší proti Rusku*, z roku 2021: zrušenie listov vlastníctva sťažovateľov k pozemkom, ktoré nadobudli na základe viacerých prevodov, a vrátenie týchto pozemkov do vlastníctva štátu z dôvodu, že išlo o pozemky začlenené do lesného pôdneho fondu.

Sociálne zabezpečenie

- *Moskalová proti Poľsku*, z roku 2009: odňatie dávky zo sociálneho poistenia, ktorá bola omylom priznaná niekoľko mesiacov predtým a predstavovala sťažovateľkin jediný zdroj príjmu. Skutočnosť, že sťažovateľka nebola povinná vrátiť omylom vyplatený [predčasný starobný] dôchodok, dostatočne nezmiernila dôsledky náhleho zastavenia vyplácania dávky.
- *Casarinová proti Taliansku*, z roku 2021: príkaz na vrátenie príplatku [tvoriaceho zaručený plat] zamestnankyne súvisiaceho so zavedením systému mobility pre štátnych zamestnancov po tom, čo jej bol neoprávnene vyplácaný po dobu šiestich rokov. ESĽP nesúhlasil s vládou, že sťažovateľka mala vedieť, že jej boli sumy vyplácané chybné.

Chyba tretej strany:

- *Belovová proti Rusku*, z roku 2020: navrátenie nehnuteľnosti, ktorá patrila štátu, určenej na výstavbu zázemia pre zimné olympijské hry v roku 2014. Sťažovateľkin právny titul nadobudnutia vlastníctva bol zrušený z dôvodu, že pri prevode nehnuteľnosti došlo k chybe a sťažovateľka nenadobudla nehnuteľnosť dobromyseľne.
- *Kanevská proti Ukrajine* (rozhodnutie), z roku 2020: sťažovateľka, posledná dobromyseľná kupujúca majetku, stratila právny titul nadobudnutia vlastníctva v prospech pôvodného vlastníka majetku (súkromnej osoby) z dôvodu, že k prevodu majetku došlo v dôsledku podvodného konania inej súkromnej osoby.
- *Nikolaj Kostadinov proti Bulharsku*, z roku 2022: protichodné súkromné záujmy na spornom majetku z pohľadu pôvodného vlastníka. Neposkytnutie ochrany akcionárovi pred podvodným prevzatím jeho spoločnosti, jej akcií a majetku súkromnou osobou.

ZHRNUTIE VŠEOBECNÝCH ZÁSAD

1. Oblasť verejnoprávných vzťahov

- *Beinarovičová a ďalšie proti Litve*, z roku 2018, ods. 138 – 142.

2. Oblasť súkromnoprávných vzťahov

- *Kanevská proti Ukrajine* (rozhodnutie), z roku 2020, ods. 45.

ODKAZY NA KLÚČOVÉ JUDIKÁTY

HLAVNÉ PRÍPADY

- *Beyeler proti Taliansku* (veľká komora), sťažnosť č. 33202/96, ESĽP 2000-I (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Pincová a Pinc proti Českej republike*, sťažnosť č. 36548/97, ESĽP 2002-VIII (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Scordinovci proti Taliansku (č. 1)* (veľká komora), sťažnosť č. 36813/97, ESĽP 2006-V (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a článku 1 protokolu č. 1).
- *Velikovci a ďalší proti Bulharsku*, sťažnosť č. 43278/98 a 8 ďalších, 15. marca 2007 (nedošlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1 v piatich prípadoch, pretože, buď sťažovatelia zneužili [svoje postavenie alebo právomoc] pri získavaní nehnuteľnosti, alebo sa nedodrжали hmotnoprávne ustanovenia príslušných právnych predpisov v oblasti bývania, alebo, resp. a, pretože sťažovateľom bola vyplatená primeraná náhrada; došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1 v štyroch prípadoch, keď štátna správa bola zodpovedná za nezrovnalosti, ktoré viedli k zrušeniu právnych titulov nadobudnutia vlastníctva sťažovateľov alebo k extenzívnemu výkladu rozsahu pôsobnosti reštitučného zákona).
- *Gashi proti Chorvátsku*, sťažnosť č. 32457/05, 13. decembra 2007 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Kozacioğlu proti Turecku* (veľká komora), sťažnosť č. 2334/03, 19. februára 2009 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).

ĎALŠIE PRÍPADY PODĽA ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1

- *Moskalová proti Poľsku*, sťažnosť č. 10373/05, 15. septembra 2009 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Gladyševová proti Rusku*, sťažnosť č. 7097/10, 6. decembra 2011 (došlo k porušeniu článku 8 a článku 1 protokolu č. 1).
- *Kotov proti Rusku* (veľká komora), sťažnosť č. 54522/00, 3. apríla 2012 (nedošlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Vistiņš a Perepjolkins proti Lotyšsku* (veľká komora), sťažnosť č. 71243/01, 25. októbra 2012 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Maksymenko a Gerasymenko proti Ukrajine*, sťažnosť č. 49317/07, 16. mája 2013 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Pyrantienėová proti Litve*, sťažnosť č. 45092/07, 12. novembra 2013 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Stoľarovová proti Rusku*, sťažnosť č. 15711/13, 29. januára 2015 (došlo k porušeniu článku 8 a článku 1 protokolu č. 1).
- *Vukušić proti Chorvátsku*, sťažnosť č. 69735/11, 31. mája 2016 (nedošlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Alencevová proti Rusku*, sťažnosť č. 31788/06, 17. novembra 2016 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Pčelincevová a ďalší proti Rusku*, sťažnosť č. 47724/07 a 4 ďalšie, 17. novembra 2016 ([súd odmietol sťažnosť ako] neprijateľnú pre nezlučiteľnosť z hľadiska vecnej pôsobnosti vo vzťahu k rodinným príslušníkom vlastníkov; došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1 vo vzťahu k vlastníkom).
- *Poňajevová a ďalšie proti Rusku*, sťažnosť č. 63508/11, 17. novembra 2016 ([súd odmietol sťažnosť ako] neprijateľnú pre nezlučiteľnosť z hľadiska vecnej pôsobnosti vo vzťahu k rodinným príslušníkom vlastníka; došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1 vo vzťahu k vlastníkovi).
- *Dzirnis proti Lotyšsku*, sťažnosť č. 25082/05, 26. januára 2017 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Čakarevićová proti Chorvátsku*, sťažnosť č. 48921/13, 26. apríla 2018 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).

- *Beinarovičová a ďalšie proti Litve*, sťažnosť č. 70520/10 a 2 ďalšie, 12. júna 2018 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Romevová proti Severnému Macedónsku*, sťažnosť č. 32141/10, 12. decembra 2019 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Belovová proti Rusku*, sťažnosť č. 33955/08, 15. septembra 2020 (nedošlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1; došlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- *Kanevská proti Ukrajine* (rozhodnutie), sťažnosť č. 73944/11, 17. novembra 2020 (článok 1 protokolu č. 1 a článok 13: [súd odmietol sťažnosť ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- *Kurban proti Turecku*, sťažnosť č. 75414/10, 24. novembra 2020 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1; nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 2).
- *Muharrem Güneş a ďalší proti Turecku*, sťažnosť č. 23060/08, 24. novembra 2020 (článok 1 protokolu č. 1: [súd vyhlásil sťažnosť za] prijateľnú vo vzťahu k inému majetku, než tomu, ktorý patril do lesného fondu, došlo k porušeniu).
- *Casarinová proti Taliansku*, sťažnosť č. 4893/13, 11. februára 2021 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Gavrilovová a ďalší proti Rusku*, sťažnosť č. 2625/17, 16. marca 2021 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Semenov proti Rusku*, sťažnosť č. 17254/15, 16. marca 2021 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Seregin a ďalší proti Rusku*, sťažnosť č. 31686/16 a 4 ďalšie, 16. marca 2021 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Atima Limited proti Ukrajine*, sťažnosť č. 56714/11, 20. mája 2021 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Lidija Nikitinová proti Rusku*, sťažnosť č. 8051/20, 15. marca 2022 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Nikolaj Kostadinov proti Bulharsku*, sťažnosť č. 21743/15, 8. novembra 2022 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Ibrahimbeyov a ďalšie proti Azerbajdžanu*, sťažnosť č. 32380/13, 16. februára 2023 (nedošlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Demiray proti Turecku*, sťažnosť č. 61380/15, 18. apríla 2023 (došlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).
- *Tverdochlebovová proti Ukrajine*, sťažnosť č. 15830/16, 16. januára 2025 (nedošlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).

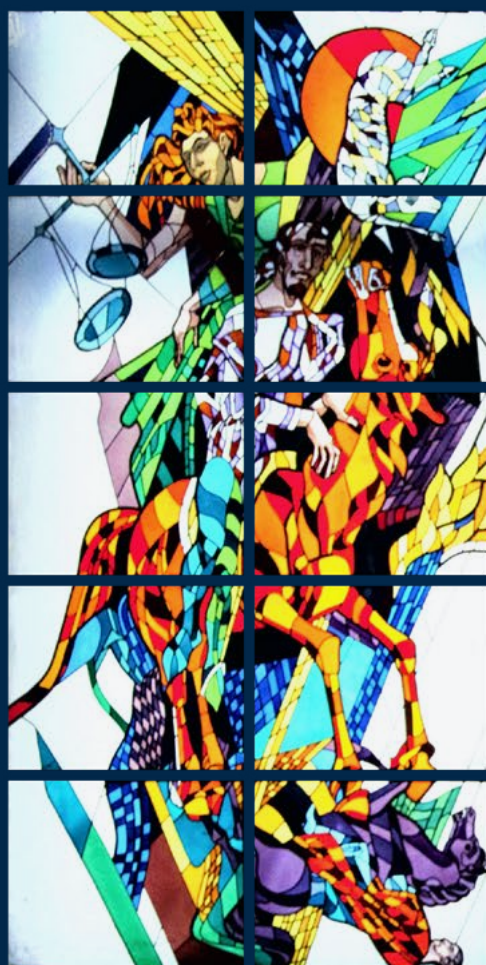
Preklad:

Mgr. Barbara Babáková

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:

KEY THEME — Article 1 of Protocol No. 1 — Bona fide / Good faith purchases of property [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2025 [cit. 2025-09-24]. Dostupné na: <https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/bona-fide-good-faith-purchasers-of-property>

ISSN: 2453-7705

© 2025